

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego 2015-2020 [projekt]

GRUPA ERGO SP. Z O.O., UL. STRZEGOMSKA 3B/3C L. 91, 53-611 WROCŁAW

Myślibórz 2015

Spis treści

Wstęp	4
Metodyka opracowania	5
1. Misja	7
2. Wizja	8
3. Obszary strategiczne	9
3.1. Obszar strategiczny nr 1 Konkurencyjna i rozwijająca się gospodarka	9
3.1.1. Pole operacyjne 1.1. <i>Wsparcie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki oraz rozwój współpracy z sektorem przedsiębiorstw i instytucjami otoczenia biznesu</i>	9
3.1.2. Pole operacyjne 1.2. <i>Rozwój rolnictwa ekologicznego i wyspecjalizowanego oraz przetwórstwa rolnego, spożywczego i drzewnego</i>	10
3.1.3. Pole operacyjne 1.3. <i>Promocja zatrudnienia i rozwój lokalnego rynku pracy</i>	10
3.1.4. <i>Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 1</i>	11
3.2. Obszar strategiczny nr 2 Wysoka jakość i dostępność usług publicznych.....	14
3.2.1. Pole operacyjne 2.1. <i>Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej</i>	14
3.2.2. Pole operacyjne 2.2. <i>Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych</i>	15
3.2.3. Pole operacyjne 2.3. <i>Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalnej</i>	15
3.2.4. Pole operacyjne 2.4. <i>Innowacyjna edukacja</i>	15
3.2.5. Pole operacyjne 2.5. <i>Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych</i>	17
3.2.6. Pole operacyjne 2.6. <i>Nowoczesne kadry administracji publicznej</i>	18
3.2.7. <i>Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 2</i>	19
3.3. Obszar strategiczny nr 3 Ład przestrzenny i środowisko.....	23
3.3.1. Pole operacyjne 3.1. <i>Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej</i>	23
3.3.2. Pole operacyjne 3.2. <i>Turystyka i rekreacja</i>	24
3.3.3. Pole operacyjne 3.3. <i>Infrastruktura publiczna</i>	24
3.3.4. Pole operacyjne 3.4. <i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	24
3.3.5. <i>Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 3</i>	25
3.4. Obszar strategiczny nr 4 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna	29
3.4.1. Pole operacyjne 4.1. <i>Współpraca międzysektorowa, sieciowa i międzynarodowa</i>	29
3.4.2. Pole operacyjne 4.2. <i>Promocja powiatu</i>	29
3.4.3. Pole operacyjne 4.3. <i>Wsparcie inicjatyw lokalnych</i>	30
3.4.4. Pole operacyjne 4.4. <i>Kultura, tożsamość, integracja społeczna</i>	30
3.4.5. <i>Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 4</i>	31
4. Zgodność ze strategicznymi dokumentami	33
4.1. Krajowe dokumenty strategiczne.....	33
4.1.1. <i>Strategia Europa 2020</i>	33
4.1.2. <i>Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)</i>	33
4.1.3. <i>Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)</i>	33
4.1.4. <i>Krajowy Program Reform</i>	34
4.1.5. <i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)</i>	34
4.2. Regionalne dokumenty strategiczne	35
4.2.1. <i>Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020</i>	35
4.2.2. <i>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020</i>	36
4.2.3. <i>Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie zachodniopomorskim na lata 2012 – 2020</i>	37

4.2.4. Strategia rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	37
4.3. Programy Operacyjne	37
4.3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020	37
4.3.2. Inne programy operacyjne	38
5. System monitoringu i ewaluacji	39
5.1. Cel procedury	39
5.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją	39
5.3. Podstawowe zasady monitoringu	41
5.4. Narzędzia monitoringowe	42
5.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań	43
5.6. Terminy	44
5.7. Szczegółowy opis postępowania	45
5.8. Wskaźniki realizacji PRPM 2015-2020	46
6. Źródła finansowania	52
Załącznik nr 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza	55
1. Przestrzeń i środowisko	55
1.1. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju	55
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej	56
1.3. Opis zasobów naturalnych	58
1.4. Opis zasobów kulturowych	71
2. Sfera społeczna	78
2.1. Demografia	78
2.2. Zagrożenia społeczne	81
2.3. Rynek pracy	83
2.4. Organizacje pozarządowe	87
2.5. Uczestnictwo w kulturze	88
3. Sfera gospodarcza	89
3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki	89
3.2. Zatrudnienie w poszczególnych sektorach i główni pracodawcy	95
4. Infrastruktura techniczna	97
4.1. Infrastruktura komunikacyjna	97
4.2. Mieszkalnictwo	98
4.3. Infrastruktura ochrony środowiska	99
4.5. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	101
5. Infrastruktura społeczna	103
5.1. Infrastruktura edukacyjna	103
5.2. Infrastruktura sportowa	107
5.3. Infrastruktura kultury	109
5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	111
6. Zarządzanie finansowe	115
6.1 Struktura finansowa budżetu powiatu	115
6.2. Analiza finansowa	119
7. Analiza porównawcza – powiaty województwa zachodniopomorskiego	122
7.1. Czynniki gospodarcze	122
7.2. Czynniki społeczne	126
7.3. Czynniki infrastrukturalne	130
7.4. Czynniki samorządowe	133
7.5. Analiza porównawcza – podsumowanie	135
Załącznik nr 2 Analiza SWOT	137

Załącznik nr 3 Opis konsultacji społecznych.....	144
Spisy	145
Spis rysunków.....	145
Spis tabel.....	145
Spis wykresów	148

Wstęp

Program rozwoju jest dokumentem wyznaczający najistotniejsze kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola i cele operacyjne, jak również wskazuje na konkretne kierunki rozwoju. Zalecenia Komisji Europejskiej mówią, że każda jednostka samorządowa swoje działania, a zwłaszcza inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej, powinna podejmować w oparciu o jasno sformułowany plan długofalowego rozwoju. Jest to istotne tym bardziej teraz, gdy rozpoczyna się kolejny okres programowania Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020. Profesjonalne budowanie dokumentu strategicznego, wymaga wielomiesięcznej pracy interdyscyplinarnego zespołu oraz wdrożenia działań uspołeczniających (konsultacje z głównymi interesariuszami Programu).

Budując Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 (dalej: PRPM 2015-2020) przyjęto zasadę, że wszystkie zidentyfikowane kierunki działania powinny realizować zasady podejścia obszarowego, tj. ukierunkowanego na realizację projektów zintegrowanych i partnerskich, inkorporujących korzyści synergiczne.

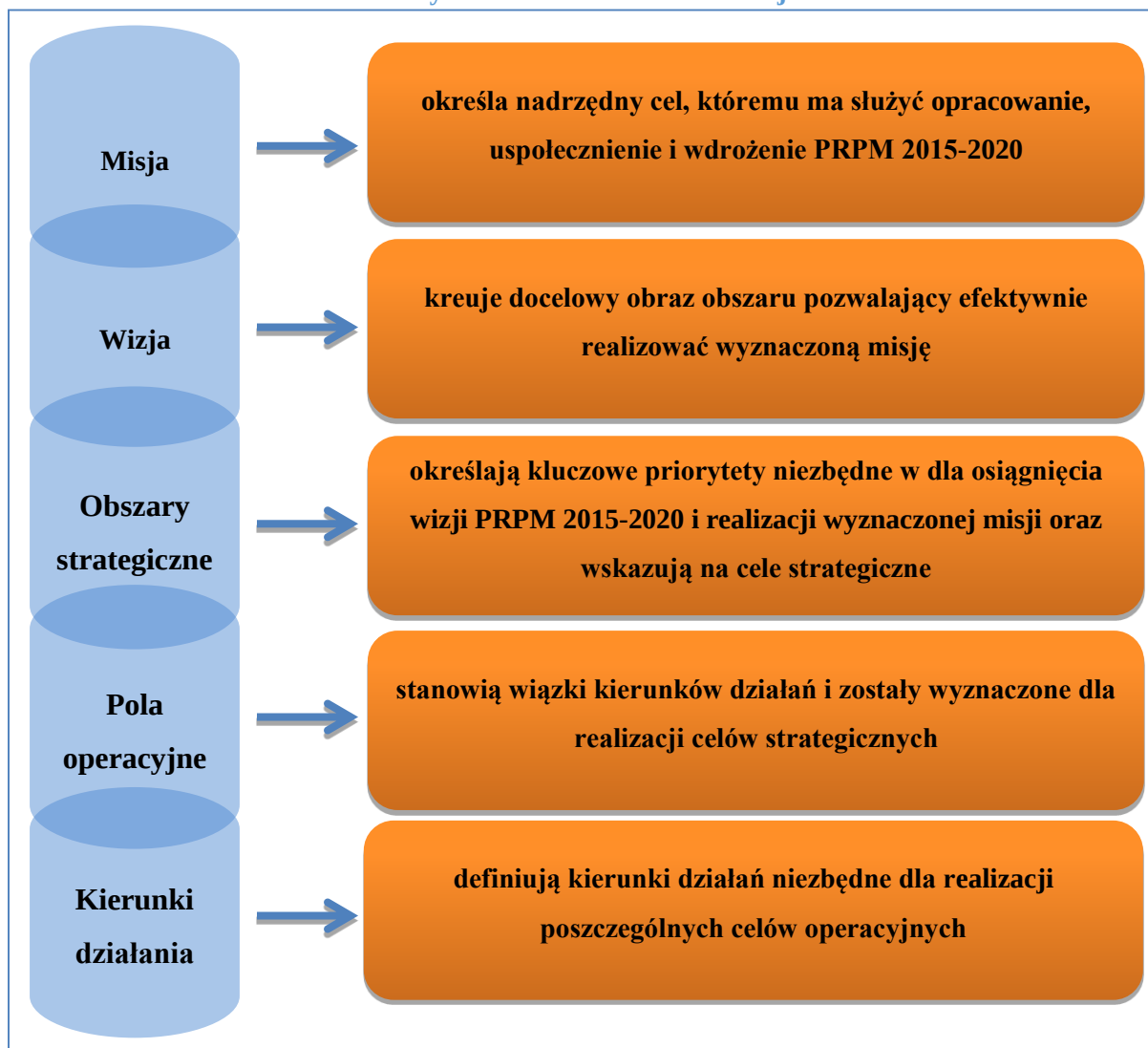
Metodyka opracowania

Proces budowy PRPM 2015-2020 przebiegał wieloetapowo:

1. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej – celem było stworzenie obrazu obecnej sytuacji powiatu w aspektach społecznych i gospodarczych, a także ocena potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe obszaru. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatu Myśliborskiego oraz innych jednostek.
2. Badanie ankietowe mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych z terenu powiatu myśliborskiego – celem było uzyskanie jak najszerszych informacji od mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących poziomu jakości życia, warunków rozwoju działalności, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju obszaru. Każdy uczestnik badania miał także możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji przyjętym horyzoncie czasowym.
3. Analiza mocnych i słabych stron powiatu, a także szans i zagrożeń jej rozwoju (analiza SWOT) – celem było przeanalizowanie obecnych mocnych i słabych stron obszaru a także szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT uwzględniała takie czynniki jak położenie, zasoby naturalne, demografia, infrastruktura społeczna, gospodarka, infrastruktura techniczna, powiązania zewnętrzne.
4. Przygotowanie projektu planu strategicznego – celem była identyfikacja kierunków rozwoju powiatu w podziale na obszary strategiczne, pola operacyjne oraz kierunki działania. Plan strategiczny powstał w oparciu o wcześniejsze analizy, opracowania, materiały wypracowane w trakcie warsztatów, jak również w wyniku badania ankietowego mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Projekt strategii został opracowany także w oparciu o założenia w dokumentach strategicznych wyższego szczebla tj. wojewódzkiego, krajowego oraz europejskiego.
5. Opracowanie procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii.
Celem było opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji celów i realizacji poszczególnych kierunków działań oraz aktualizowania dokumentu.

Podstawą wyznaczania Programu Rozwoju Powiatu Myśliborskiego jest określenie misji i wizji oraz wyznaczenie obszarów strategicznych i pól operacyjnych, a także przypisanie im celów strategicznych i celów operacyjnych. Do każdego celu operacyjnego rekomendowano proponowane kierunki działania, jednakże nie mają one charakteru zamkniętego, co oznacza, że mogą być modyfikowane i rozszerzane. Decyduje zgodność z tematyką obszaru strategicznego. Okres obowiązywania Programu Rozwoju Powiatu Myśliborskiego to przedział lat 2015-2020.

Rysunek 1 Podstawowe definicje



Źródło: Opracowanie własne.

1. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszego PRPM 2015-2020 misja Powiatu Myśliborskiego zdefiniowana została w następujący sposób:

Powiat Myśliborski programuje swój rozwój w oparciu o potencjał endogeniczny, cechujący się bogatymi zasobami przyrodniczymi i turystycznymi. Powiat myśliborski wspiera lokalną przedsiębiorczość i aktywność zawodową oraz dąży do absorpcji inwestycji zewnętrznych zdolnych do generowania nowych miejsc pracy. Powiat myśliborski tworząc spełniające europejskie standardy warunki do życia wspiera mieszkańców w ich aspiracjach zawodowych i życiowych. Powiat Myśliborski współpracuje z podmiotami wewnętrznymi oraz otoczeniem zewnętrznym dla rozwoju regionu.

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania Powiatu Myśliborskiego oraz precyzuje kluczowe obszary PRPM 2015-2020. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

2. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszego PRPM 2015-2020 wizja Powiatu Myśliborskiego zdefiniowana została w następujący sposób:

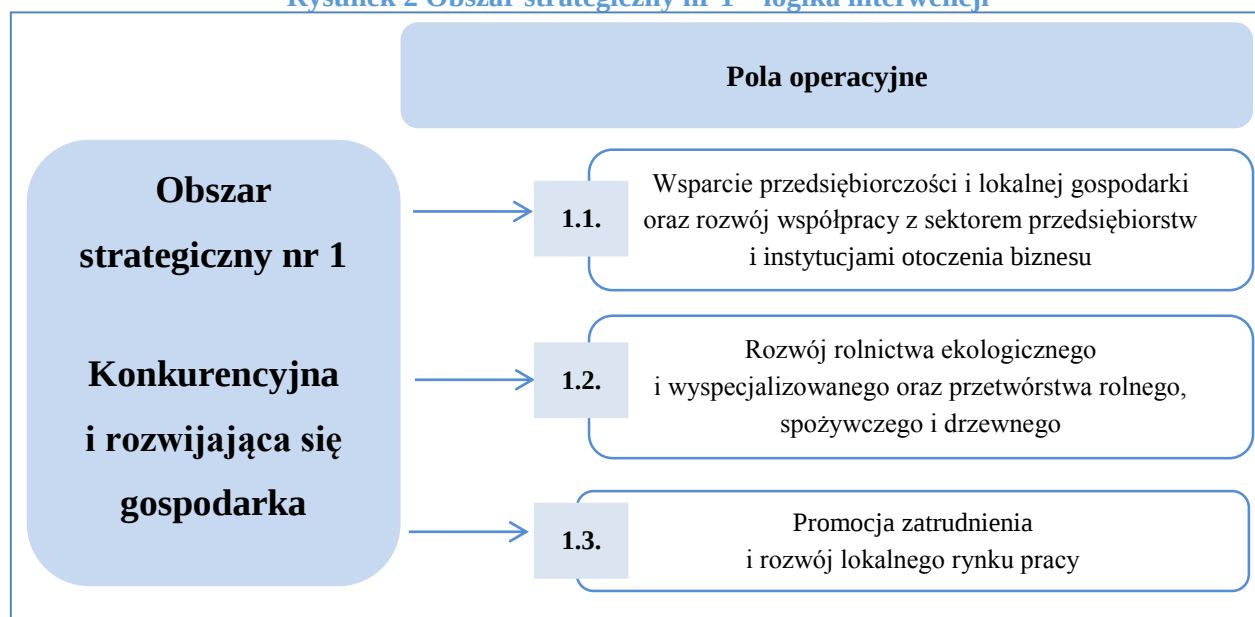
Powiat myśliborski jest obszarem wykorzystującym potencjał endogeniczny, o zróżnicowanej ofercie turystycznej, wspierającym lokalną przedsiębiorczość i aktywność zawodową oraz przyjaznym inwestorom zewnętrznym. Powiat myśliborski jest obszarem atrakcyjnym do zamieszkania i zapewniającym wysokiej jakości warunki do życia, miejscem kreatywnego i nieskrępowanego rozwoju zawodowego i osobistego mieszkańców. Powiat Myśliborski jest obszarem współpracy, przyjaznym inicjatywom lokalnym i zaangażowanym w rozwój Pomorza Zachodniego.

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy Powiatu Myśliborskiego oraz precyzuje kluczowe wartości PRPM 2015-2020. Wizja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Obszary strategiczne

3.1. Obszar strategiczny nr 1 Konkurencyjna i rozwijająca się gospodarka

Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – logika interwencji



Źródło: Opracowanie własne.

3.1.1. Pole operacyjne 1.1. Wsparcie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki oraz rozwój współpracy z sektorem przedsiębiorstw i instytucjami otoczenia biznesu

Kluczowe działania sprzyjające rozwojowi gospodarczemu obszaru wymagają zsynchronizowania działań samorządów, przedsiębiorców, instytucji otoczenia biznesu (IOB), lokalnych grup działania (LGD). Planowanie i wdrażanie mechanizmów aktywizacji gospodarczej przyczyni się do stymulowania przedsiębiorczości, a służyć temu będzie m.in. rozwój stref aktywności gospodarczej, terenów inwestycyjnych, opracowanie i wdrożenie pakietu ułatwień dla przedsiębiorców, wdrożenie polityki informacyjnej i doradztwa dla przedsiębiorców oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej; zarządzania strategicznego w przedsiębiorstwie, możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych; działalności B+I¹ oraz nawiązywania współpracy z IOB oraz wsparcie eksportu i innych form międzynarodowej aktywności przedsiębiorstw.

W dłuższej perspektywie należy wprowadzić innowacyjne dla samorządów narzędzia lokalnego obiegu gospodarczego, w tym promocję produktu lokalnego (wsparcie procesów wejścia na rynek, produkcji oraz sprzedaży) oraz system lokalnej karty rabatowej.

¹ B+I – badania i rozwój.

3.1.2. Pole operacyjne 1.2. Rozwój rolnictwa ekologicznego i wyspecjalizowanego oraz przetwórstwa rolnego, spożywczego i drzewnego

Na terenie powiatu występują korzystne warunki do rozwoju rolnictwa, w tym ekologicznego i wyspecjalizowanego. Główną barierą jest jednak niekorzystna struktura agrarna, w której przeważają małe gospodarstwa rolne. Dla rozwoju rolnictwa niezbędna jest identyfikacja endogenicznego potencjału ekologicznej i/ lub wysokospecjalizowanej produkcji rolnej a w dalszej kolejności wsparcie powstawania i rozwój grup producenckich w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego i/ lub promocja i wsparcie rolnictwa ekologicznego. Wzrost kompetencji zarządczych gospodarstw rolnych zostanie przeprowadzony poprzez wdrożenie polityki informacyjnej i doradztwa dla rolnictwa w zakresie prowadzenia i rozwoju działalności rolniczej; możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych; działalności B+I w rolnictwie oraz nawiązywania współpracy z IOB.

3.1.3. Pole operacyjne 1.3. Promocja zatrudnienia i rozwój lokalnego rynku pracy

Rozwój lokalnego rynku pracy jest ściśle skorelowany z jakością i intensywnością powiązań sektora przedsiębiorstw z placówkami edukacyjnymi i polityką edukacyjną. Zachodzące między wskazanym stronami interakcje zidentyfikowane jako niewystarczające. Tym samym kluczowe znaczenie ma inicjowanie współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w tym monitoring potrzeb szkół i pracodawców w zakresie praktycznej nauki zawodu uczniów; rozwój narzędzi wymiany informacji między stronami popytu i podaży pracy, monitoring rynku pracy w celu równoważenia popytu i podaży miejsc pracy, monitoring rynku pracy w celu inicjowania i wdrażania zmian profilu kształcenia zawodowego.

3.1.4. Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 1

Tabela 1 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 1

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty wspierające
Opracowanie i wdrożenie pakietu ułatwień dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym mechanizmów wspierających powstawanie nowych podmiotów gospodarczych	PO 1.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– IOB; – przedsiębiorcy; – Powiatowy Urząd Pracy;
Wyznaczenie, uzbrojenie, obsługa i promocja stref aktywności gospodarczej;	PO 1.1	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– Powiat Myśliborski;
Absorpcja zagranicznych inwestycji bezpośrednich oraz inwestycji krajowych	PO 1.1	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– Powiat Myśliborski; – IOB
Wprowadzenie narzędzi lokalnego obiegu gospodarczego, w tym promocja produktu lokalnego (wsparcie procesów wejścia na rynek, produkcji oraz sprzedaży); wdrożenie systemu lokalnej karty rabatowej;	PO 1.1	– Powiat Myśliborski;	– Gminy powiatu myśliborskiego; – IOB; – przedsiębiorcy;
Wdrożenie polityki informacyjnej i profesjonalnego doradztwa dla przedsiębiorców oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą	PO 1.1	– Powiat Myśliborski; – IOB; – Powiatowy Urząd Pracy;	– Gminy powiatu myśliborskiego; – przedsiębiorcy;
Wsparcie eksportu i innych form międzynarodowej aktywności przedsiębiorstw i rolnictwa;	PO 1.1	– Powiat Myśliborski; – IOB;	– Gminy powiatu myśliborskiego; – przedsiębiorcy;
Promocja i upowszechnienie idei przedsiębiorczości społecznej oraz zwiększanie udziału podmiotów przedsiębiorczości społecznej w lokalnej gospodarce		– Powiat Myśliborski; – IOB; – organizacje pożytku publicznego	– Gminy powiatu myśliborskiego; – przedsiębiorcy;
Stymulowanie i wsparcie instytucji otoczenia biznesu	PO 1.1	– Powiat Myśliborski; – IOB;	– Gminy powiatu myśliborskiego;
Identyfikacja endogenicznego potencjału ekologicznej i/ lub wysokospecjalizowanej produkcji rolnej	PO 1.2	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– gospodarstwa rolne; – Powiat Myśliborski;

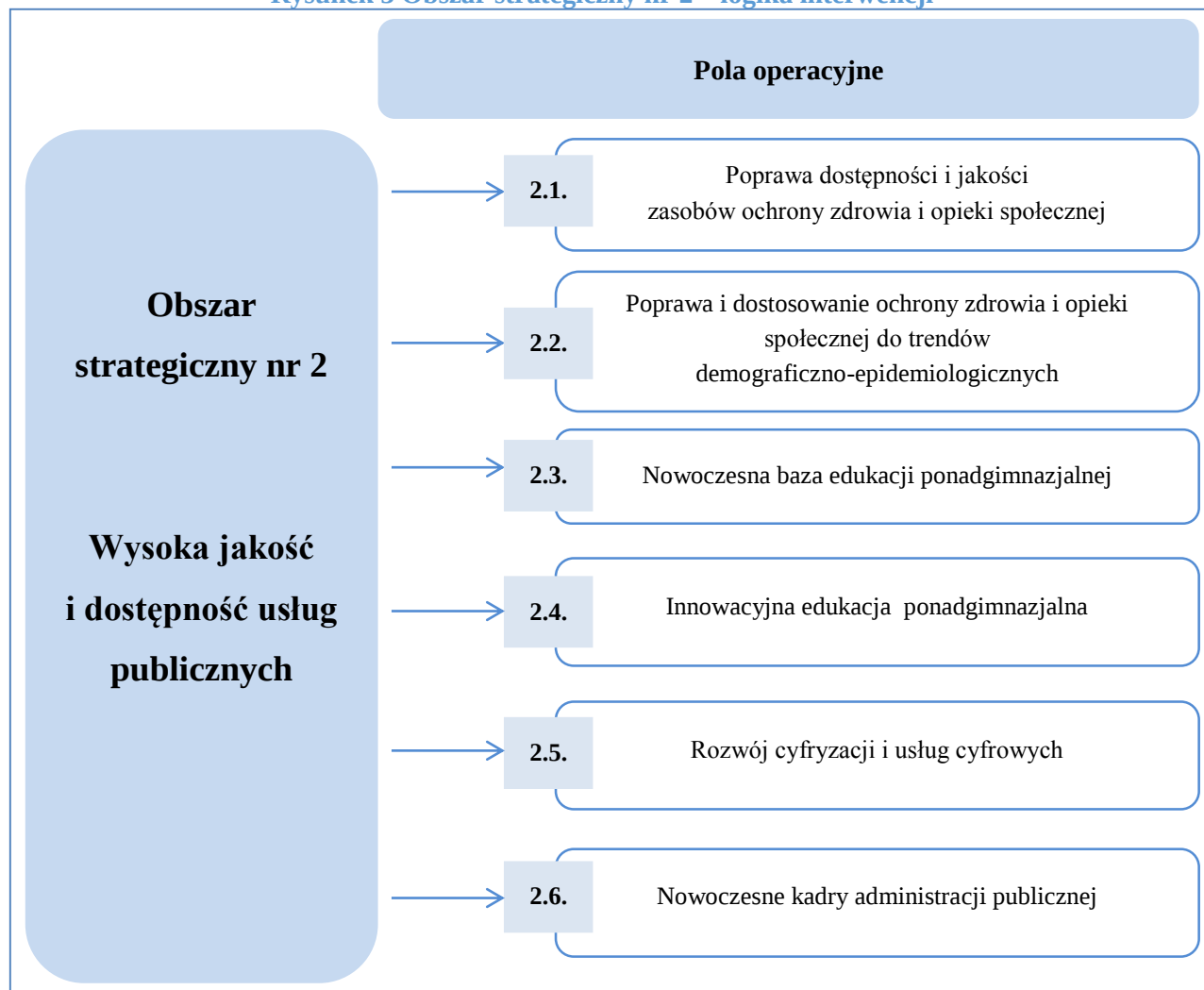
Przekształcenia struktury agrarnej, promocja scalania gruntów oraz zmiany zawodowe ludności w kierunku działalności nierolniczej	PO 1.2	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– gospodarstwa rolne; – Powiat Myśliborski; – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
Wsparcie powstawania i rozwój grup producenckich w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego	PO 1.2	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– gospodarstwa rolne; – Powiat Myśliborski; – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
Promocja i wsparcie rolnictwa ekologicznego	PO 1.2	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– gospodarstwa rolne; – Powiat Myśliborski; – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
Wdrożenie polityki informacyjnej i doradztwa dla rolnictwa w zakresie prowadzenia i rozwoju działalności rolniczej	PO 1.2	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– Powiat Myśliborski;
Promocja przechodzenie na własną działalność gospodarczą i samozatrudnienia	PO 1.3	– Powiatowy Urząd Pracy; – IOB;	– placówki edukacyjne; – Centrum Kształcenia Ustawicznego;
Rozwój narzędzi wymiany informacji między stronami popytu i podaży pracy	PO 1.3	– Powiatowy Urząd Pracy;	– IOB; – zrzeczenia przedsiębiorców;
Monitoring rynku pracy w celu równoważenia popytu i podaży miejsc pracy	PO 1.3	– Powiatowy Urząd Pracy;	– IOB; – zrzeczenia przedsiębiorców;
Monitoring rynku pracy w celu inicjowania i wdrażania zmian profilu kształcenia zawodowego	PO 1.3	– Powiatowy Urząd Pracy;	– placówki kształcenia zawodowego; – Centrum Kształcenia Ustawicznego; – zrzeczenia przedsiębiorców;

Rozwój doradztwa zawodowego na wszystkich etapach kształcenia, w szczególności w placówkach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz kształcenia ustawicznego	PO 1.3	– Powiatowy Urząd Pracy;	– placówki edukacyjne; – Centrum Kształcenia Ustawicznego;
--	--------	--------------------------	---

Źródło: Opracowanie własne.

3.2. Obszar strategiczny nr 2 Wysoka jakość i dostępność usług publicznych

Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – logika interwencji



Źródło: Opracowanie własne.

3.2.1. Pole operacyjne 2.1. Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej

Na podstawie prowadzonych konsultacji z jednostkami ochrony zdrowia oraz opieki społecznej zidentyfikowano potrzeby inwestycyjne, których zaspokojenie pozwoli sprostać wyzwaniom demograficznym i epidemiologicznym. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia będzie ściśle skorelowany z wdrażaniem rozwiązań profilaktycznych, a także skalą zapotrzebowania mieszkańców na konkretne usługi medyczne. Planowane jest utworzenie nowych oddziałów szpitalnych, które umożliwią profilaktykę, diagnostykę i leczenie schorzeń związanych ze zmianami demograficznymi i epidemiologicznymi. Wzrost jakości i standardów opieki społecznej wymaga rozszerzenia spektrum oferowanych form i instrumentów pomocowych.

3.2.2. Pole operacyjne 2.2. Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych

Polityka prozdrowotna na poziomie regionalnym i krajowym uwzględnia cywilizacyjny aspekt ochrony zdrowia, w tym zagrożenia epidemiologiczne i demograficzne. Zmiany w strukturze demograficznej wymuszają dostosowanie priorytetów do warunków funkcjonowania społeczeństw starzejących się. W celu zagwarantowania wysokich standardów zdrowotnych populacji, w tym stanowiącej zasoby rynku pracy, niezbędny jest rozwój programów profilaktycznych skoncentrowanych na zmniejszaniu zachorowalności na choroby cywilizacyjne (mowa tu przede wszystkim o chorobach nowotworowych, chorobach układu krążenia, cukrzycy, otyłości), jak również wdrażanie programów edukacyjnych i akcji promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych i upowszechnianie zachowań prozdrowotnych. Zwiększenie efektywności opieki zdrowotnej wymagać będzie również poprawy dostępności mieszkańców do specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego, w tym kompleksowych świadczeń wykonywanych w poradni specjalistycznej.

Systematyczne podnoszenie jakości świadczeń medycznych jest ściśle skorelowane z zasobami kapitału ludzkiego służby zdrowia. Oprócz etosu, jaki towarzyszyć powinien pracy tej grupy zawodowej, kluczowe są twarde kompetencje, profesjonalne przygotowanie, wiedza ekspercka, doświadczenie, ciągłe doskonalenie oraz czysto ludzka wrażliwość. Tym samym w ramach kierunków działań uwzględniono rozwój zasobów kadrowych dla potrzeb jednostek ochrony zdrowia i opieki społecznej.

3.2.3. Pole operacyjne 2.3. Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalnej

Stan infrastruktury technicznej jednostek edukacji ponadgimnazjalnej oceniono jako średni lub dobry. Konsultacje przeprowadzone z przedstawicielami placówek edukacyjnych wykazały konieczność doinwestowania infrastruktury edukacyjnej, sportowej i towarzyszącej, jak również zasobów sprzętowych i wyposażenia. Szczególne znaczenie dla rozwoju powiatu ma dostosowanie edukacji do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Tym samym niezbędne jest wsparcie rozwoju nowoczesnej bazy materialnej szkolnictwa zawodowego zapewniającej odpowiednie zaplecze dla praktycznej nauki zawodu i symulacji środowiska pracy, w tym wyposażanie w nowoczesny sprzęt oraz materiały dydaktyczne, a także tworzenie i wyposażanie pracowni. Zadania te traktowane będą priorytetowo. Planuje się także dalsze inwestycje w bazę lokalową, poprawę przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz uzupełniania niedostatków infrastruktury sportowej.

3.2.4. Pole operacyjne 2.4. Innowacyjna edukacja

Innowacyjna edukacja wdrażana i rozwijana będzie na wszystkich poziomach kształcenia. W pierwszej kolejności zaplanowano doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy

i zdefiniowanych w zaleceniach Parlamentu Europejskiego i Rady (2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r.) w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- kompetencje informatyczne;
- umiejętność uczenia się;
- kompetencje społeczne;
- inicjatywność i przedsiębiorczość.

Wyrównywanie dostępu i podnoszenie poziomu kształcenia na wszystkich etapach znajduje się w obszarze szczególnego zainteresowania samorządu powiatu. Wskazane powyżej kluczowe kompetencje uczniów odgrywają szczególną rolę dla aktywności społecznej i zawodowej. W gospodarce opartej na wiedzy istotne znaczenie w procesie kształcenia przypisuje się zarówno wiedzy formalnej, jak i umiejętnościom jej praktycznego wykorzystania. Podkreśla się przede wszystkim umiejętności kreatywnego rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, umiejętność komunikacji międzyludzkiej, gotowości do współpracy i wymiany wiedzy oraz elastycznego funkcjonowania na rynku pracy. W związku z powyższym planuje się tworzenie autorskich programów edukacyjnych.

Wyzwaniem rozwojowym jest także fakt, że uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych nie korzystają z pomocy profesjonalnego doradcy przy wyborze ścieżki edukacyjnej czy zawodowej. Tym samym istotny dla długofalowego rozwoju powiatu będzie wdrożenie systemu profesjonalnego poradnictwa edukacyjnozawodowego w jednostkach edukacyjnych.

Osobnym wyzwaniem rozwojowym jest stałe podnoszenie kompetencji informatycznych uczniów. Kompetencje te będą nauczane przede wszystkim w trakcie zajęć laboratoryjnych, symulacyjnych, zajęć informatycznych, chemii, fizyki, przyrody, biologii, matematyki, projektowania, etc. Efektywna realizacja powyższych założeń nie będzie możliwa bez budowa kompetencji cyfrowych nauczycieli, w tym rozwijania umiejętności wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu.

Z perspektywy rozwoju rynku pracy i przedsiębiorczości kluczowym wyzwaniem rozwojowym jest rozwój jednostek edukacyjnych prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego:

- inicjowanie współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w tym monitoring potrzeb szkół i pracodawców w zakresie współpracy oraz w zakresie staży nauczycieli i praktycznej nauki zawodu uczniów we wszystkich typach kształcenia ponadgimnazjalnego;

- tworzenie narzędzi i opracowywanie metod niezbędnych w pracy doradców edukacyjno-zawodowych oraz prowadzenie diagnozy kompetencji uczniów szkół gimnazjalnych i osób dorosłych;
- dywersyfikacja oferty kursów zawodowych dla osób dorosłych realizowanych we współpracy z pracodawcami poprzez organizację tradycyjnych pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego (m.in. kwalifikacyjne kursy zawodowe), w tym również organizowanych w ramach działalności centrów kształcenia ustawicznego i zawodowego oraz przewidujące wdrażanie programów potwierdzania kwalifikacji zawodowych, a w konsekwencji pozwalających na nabycie uprawnień zawodowych;
- wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami i uczelniami oraz ośrodkami doskonalenia nauczycieli oraz organizowanie praktyk pedagogicznych dla przyszłych nauczycieli kształcenia zawodowego.

3.2.5. Pole operacyjne 2.5. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych

Rozwój cywilizacyjny obliguje samorządy do szerszego wykorzystania narzędzi TIK² w przestrzeni publicznej. Szczególnie istotne jest wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji instytucji publicznych z otoczeniem oraz umożliwienie mu szerszej partycypacji w procesach zachodzących w instytucjach publicznych. Wykorzystanie TIK ma na celu usprawnienie procesu załatwiania spraw administracyjnych, obsługi mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców, turystów i inwestorów w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, kultury etc. Wsparciem należy również objąć digitalizację zasobów gromadzonych dotychczas w sposób tradycyjny. Dostęp do zdigitalizowanych oraz zgromadzonych zasobów multimedialnych administracyjnych (rejstry), kulturowych, naukowych i edukacyjnych pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do informacji niezależnie od innych niż technologiczne czynniki. Tworzenie baz danych w ramach paradygmatu otwartych zasobów oraz integracja tych należących do instytucji publicznych stanowić może przewagę konkurencyjną zarówno w kontekście osadnictwa, jak i prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty lokalne czy w procesie przyciągania zewnętrznych, w tym zagranicznych, inwestorów.

Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych nie może pomijać komunikacyjnego kontekstu wykorzystania narzędzi TIK. Jako korzystne zidentyfikowano wdrożenie interaktywnych narzędzi komunikacji samorządu z mieszkańcami i przedsiębiorcami, m.in. poprzez wspieranie akcji, kursów, szkoleń z zakresu umiejętności posługiwania się komputerem wśród mieszkańców, uruchamianie stron internetowych służących do komunikacji między obywatelami a władzami samorządowymi, administracją oraz instytucjami publicznymi, upowszechnianie komunikatorów internetowych.

² TIK – techniki informacyjne i komunikacyjne.

3.2.6. Pole operacyjne 2.6. Nowoczesne kadry administracji publicznej

Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, postępująca informatyzacja usług publicznych, wyzwania demograficzne, nowa perspektywa finansowa UE oraz wdrażanie nowoczesnych narzędzi rozwoju lokalnego (innowacyjna edukacja, ekonomia społeczna, budżety obywatelskie) wpływają na konieczność ciągłego podnoszenia kompetencji kadr administracji publicznej. Zarządzanie strategiczne wymaga wysoko wykwalifikowanych kadr, zdolnych do wieloletniej i wizjonerskiej pracy, mających kompetencje wyjściowe i skłonnych do ciągłego doskonalenia. Tym samym w ramach planowania rozwoju strategicznego powiatu zadbano również o zapewnienie przestrzeni do rozwoju kadr nowoczesnej administracji publicznej. Analiza zasobów kadrowych samorządu powiatowego wskazuje na konieczność rozwoju kompetencji w zakresie metod, systemów i narzędzi zarządzania administracją publiczną, rozwoju etyki zawodowej i postaw społecznie odpowiedzialnych, prowadzenia ciągłego i systematycznego pomiaru i porównywania wyników własnej działalności, wdrażania usług e-administracji, nowoczesnego doradztwa zawodowego, opieki zdrowotnej i społecznej oraz stymulowania partycypacji społecznej.

3.2.7. Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 2

Tabela 2 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 2

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty wspierające
Rozbudowa, modernizacja i doposażenie jednostek ochrony zdrowia	PO 2.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – indywidualne praktyki lekarskie; – grupowe praktyki lekarskie;
Rozbudowa, modernizacja i doposażenie jednostek opieki społecznej	PO 2.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– GOPS; MOPS³; – PCPR⁴;
Rozwój informatyczny jednostek opieki zdrowotnej	PO 2.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – indywidualne praktyki lekarskie; – grupowe praktyki lekarskie;
Rozwój infrastruktury jednostek ratownictwa medycznego	PO 2.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
Rozwój opieki perinatalnej (profilaktyka, diagnostyka, leczenie)	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – organizacje pożytku publicznego;

³ MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

⁴ PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Rozwój opieki zdrowotnej i społecznej osób przewlekle chorych i niesamodzielnym oraz osób starszych	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – organizacje pożytku publicznego; – MOPS/ GOPS i PCPR; – organizacje pożytku publicznego;
Rozwój profilaktyki w zakresie chorób cywilizacyjnych (choroby nowotworowe, choroby układu krążenia, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, cukrzyca, otyłość, choroby psychiczne);	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – organizacje pożytku publicznego;
Rozwój programów i działań profilaktycznych dzieci (choroby układu krążenia, wady postawy, nadwaga, wady wrodzone serca, próchnica zębów);	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – organizacje pożytku publicznego;
Rozwój opieki paliatywno-hospicyjnej i geriatrycznej;	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – indywidualne praktyki lekarskie; – grupowe praktyki lekarskie; – organizacje pożytku publicznego;
Wdrażanie aktywnej polityki prorodzinnej m.in. wsparcie rodziny w sytuacjach kryzysowych, promocja pieczy zastępczej	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– MOPS/ GOPS i PCPR; – organizacje pożytku publicznego;
Wsparcie działań innych organizacji zajmujących się promocją zdrowia i profilaktyką patologii społecznych	PO 2.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– MOPS/ GOPS i PCPR; – organizacje pożytku publicznego;

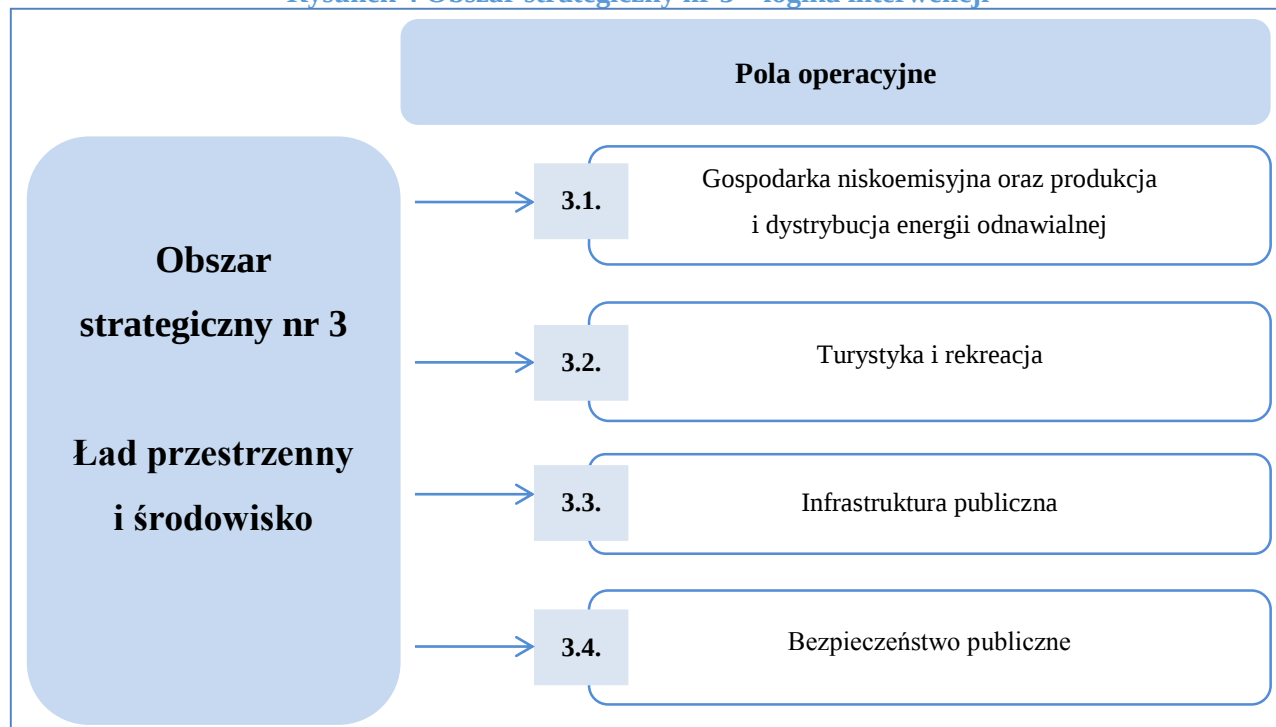
Rozwój zasobów kadrowych dla potrzeb jednostek ochrony zdrowia i opieki społecznej.	PO 2.2	– niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej; – samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; – MOPS/ GOPS i PCPR;	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;
Zakup wyposażenia edukacyjnego i sportowego, w tym m.in. laboratoryjnego, eksperymentalnego, TIK	PO 2.3	– placówki edukacyjne;	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;
Zakup wyposażenia do praktycznej nauki zawodu zgodnie z potrzebami jednostek edukacyjnych	PO 2.3	– placówki kształcenia zawodowego;	– Powiat Myśliborski;
Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną	PO 2.3	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– placówki edukacyjne;
Inicjowanie współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w tym monitoring potrzeb szkół i pracodawców w zakresie współpracy oraz w zakresie staży nauczycieli i praktycznej nauki zawodu uczniów we wszystkich typach kształcenia ponadgimnazjalnego	PO 2.4	– Powiat Myśliborski; – Powiatowy Urząd Pracy;	– Gminy powiatu myśliborskiego; – organizacje przedsiębiorstw; – placówki edukacyjne; – IOB;
Tworzenie narzędzi i opracowywanie metod niezbędnych w pracy doradców edukacyjno-zawodowych oraz prowadzenie diagnozy kompetencji uczniów szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i osób dorosłych	PO 2.4	– Powiatowy Urząd Pracy;	– organizacje przedsiębiorstw; – IOB; – placówki edukacyjne;
Dywersyfikacja oferty kursów zawodowych dla młodzieży oraz osób dorosłych realizowanych we współpracy z pracodawcami	PO 2.4	– Powiat Myśliborski;	– placówki edukacyjne; – Centrum Kształcenia Ustawicznego; – organizacje przedsiębiorstw; – IOB;
Wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego	PO 2.4	– Powiat Myśliborski;	– placówki edukacyjne; – Centrum Kształcenia Ustawicznego; – centra kształcenia nauczycieli;

			– organizacje przedsiębiorstw;
Wdrażanie i rozwój e-usług publicznych i upowszechnienie elektronicznej obsługi mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów	PO 2.5	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Rozwój systemów informatycznych w kierunku digitalizacji zasobów oraz udostępnienie cyfrowych baz danych (otwarte zasoby)	PO 2.5	– Powiat Myśliborski;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Wdrożenie platformy internetowej komunikacji samorządu powiatowego z otoczeniem	PO 2.5	– Powiat Myśliborski;	
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności interpersonalnych pracowników administracji	PO 2.6	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Usprawnienie funkcjonowania jednostek administracji publicznej poprzez wdrożenie lub rozwój wystandaryzowanych formalnych systemów usprawniających (certyfikację zarządzania jakością, polityka obsługi klienta)	PO 2.6	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Usprawnienie funkcjonowania jednostek administracji publicznej poprzez wdrożenie technicznych systemów usprawniających (np. e-administracja)	PO 2.6	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Wzrost kompetencji w zakresie współpracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem, w tym m.in. wprowadzenie języka migowego do jednostek administracji publicznej	PO 2.6	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;

Źródło: Opracowanie własne.

3.3. Obszar strategiczny nr 3 Ład przestrzenny i środowisko

Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – logika interwencji



Źródło: Opracowanie własne.

3.3.1. Pola operacyjne 3.1. Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej

Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych na terenie powiatu myśliborskiego przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz globalnie przyczyni się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Powiat cechuje korzystnymi warunkami do wykorzystania OZE⁵ typu geotermalnego oraz bardzo korzystnymi (wschodnie rubieże) i korzystnymi (cały obszar powiatu) warunkami w zakresie wykorzystania OZE typu słonecznego. Ponadto w planach rozwoju województwa powiat myśliborski został wskazany jako obszar koniecznego rozwoju energii wiatrowej. Wsparcie rozwoju już działającej energetyki wodnej pozwoli na wzmocnienie poziomu dywersyfikacji źródeł energii. Stosowanie najlepszych dostępnych technologii gospodarki niskoemisyjnej w połączeniu ze zmianami bilansu paliwowo-energetycznego na rzecz wzrostu wykorzystania OZE przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do

⁵ OZE – odnawialne źródła energii.

atmosfery, gleby i wód. Dywersyfikacja źródeł produkcji energii będzie także stanowiła wkład Powiatu w budowę bezpieczeństwa energetycznego kraju.

3.3.2. Pola operacyjne 3.2. Turystyka i rekreacja

Ocenia się, że zasoby o potencjale turystycznym zlokalizowane na terenie powiatu predestynują obszar do rozwoju turystyki aktywnej w tym wodnej, rowerowej, konnej i pieszej. Potencjał turystyczny Pojezierza Myśliborskiego obliguje samorząd do ponadlokalnej współpracy na rzecz jego wykorzystania, co wymagać będzie uzupełniania niedostatków infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Samorząd powiatu posiada ograniczone zasoby infrastruktury turystycznej, dlatego potrzeba osiągnięcia wysokiej skuteczności realizacji działań na rzecz rozwoju infrastruktury jest głęboko zakorzeniona w podejściu sieciowym i wspólnych przedsięwzięciach dysponentów zasobów turystycznych.

3.3.3. Pola operacyjne 3.3. Infrastruktura publiczna

Zabezpieczenie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury publicznej, w tym wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami, szerokopasmowego Internetu oraz sieci teleinformatycznej, ekologicznego systemu ciepłowniczego infrastruktury kultury i sportu, czy budownictwa mieszkaniowego, komunalnego i socjalnego znajduje się w zakresie zadań własnych samorządów gminnych, ale ma bardzo istotny wpływ na rozwój obszarowy w szerszym niż lokalny kontekście. Zabezpieczenie dostępności komunikacyjnej ma istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i inwestycyjnego obszaru, stymuluje rozwój handlu i powstawanie centrów logistycznych; przyczynia się do wzrostu atrakcyjności turystycznej oraz wpływa znacząco na rozwój osadnictwa i mobilność zawodową mieszkańców.

3.3.4. Pola operacyjne 3.4. Bezpieczeństwo publiczne

Samorząd powiatowy będzie swoje działania koncentrował na rozwoju infrastruktury monitoringu zagrożeń naturalnych i alarmowania mieszkańców powiatu. Skuteczność tego rodzaju aktywności uwarunkowana jest współpracą samorządu powiatowego z innymi instytucjami odpowiedzialnymi funkcjonalnie, w tym z jednostkami samorządu terytorialnego na poziomie gminy.

3.3.5. Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 3

Tabela 3 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 3

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty wspierające
Wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii w obiektach użyteczności publicznej	PO 3.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Produkcja i dystrybucja energii odnawialnej dla obiektów użyteczności publicznej	PO 3.1	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Promocja gospodarki niskoemisyjnej oraz produkcji i dystrybucji energii odnawialnej	PO 3.1	– Przedsiębiorstwa;	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego; – IOB; – organizacje pożytku publicznego;
Współpraca na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej i jej zagospodarowania, w tym dla wydłużenia sezonu turystycznego	PO 3.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;
Rozwój form interaktywnej, nowoczesnej turystyki m.in. z wykorzystaniem wydarzeń LARP	PO 3.2	– LGD; – przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;
Identyfikacja i promocja produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych	PO 3.2	– LGD; – przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego; – gospodarstwa rolne;	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;
Wpięcie oferty turystycznej Pojezierza Myśliborskiego do regionalnego systemu informacji turystycznej	PO 3.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego;

			– Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna;
Promocja oferty turystycznej regionu m.in. poprzez udział w krajowych i zagranicznych targach i imprezach branżowych	PO 3.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego; – Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna; – LGD; – przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;
Budowa powiązań gospodarczych turystyki z rolnictwem, rybactwem, leśnictwem, gospodarką wodną oraz innymi sektorami w oparciu o racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	PO 3.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– LGD; – przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;
Rozwój markowych produktów turystycznych, m.in. w oparciu o istniejące wydarzenia sportowe i dziedzictwo kulturalne	PO 3.2	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD;	– przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;
Stymulowanie szerokiej współpracy sieciowej podmiotów, organizacji i instytucji zaangażowanych w rozwój turystyki	PO 3.2	– Powiat Myśliborski;	– Gminy powiatu myśliborskiego; – LGD; – przedsiębiorstwa; – organizacje turystyczne; – organizacje pożytku publicznego;
Poprawa spójności wewnętrznej i dostępności zewnętrznej powiatu, w tym m.in. przebudowa dróg powiatowych	PO 3.3	– Powiat Myśliborski;	– Gminy powiatu myśliborskiego;
Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– wspólnoty mieszkaniowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;

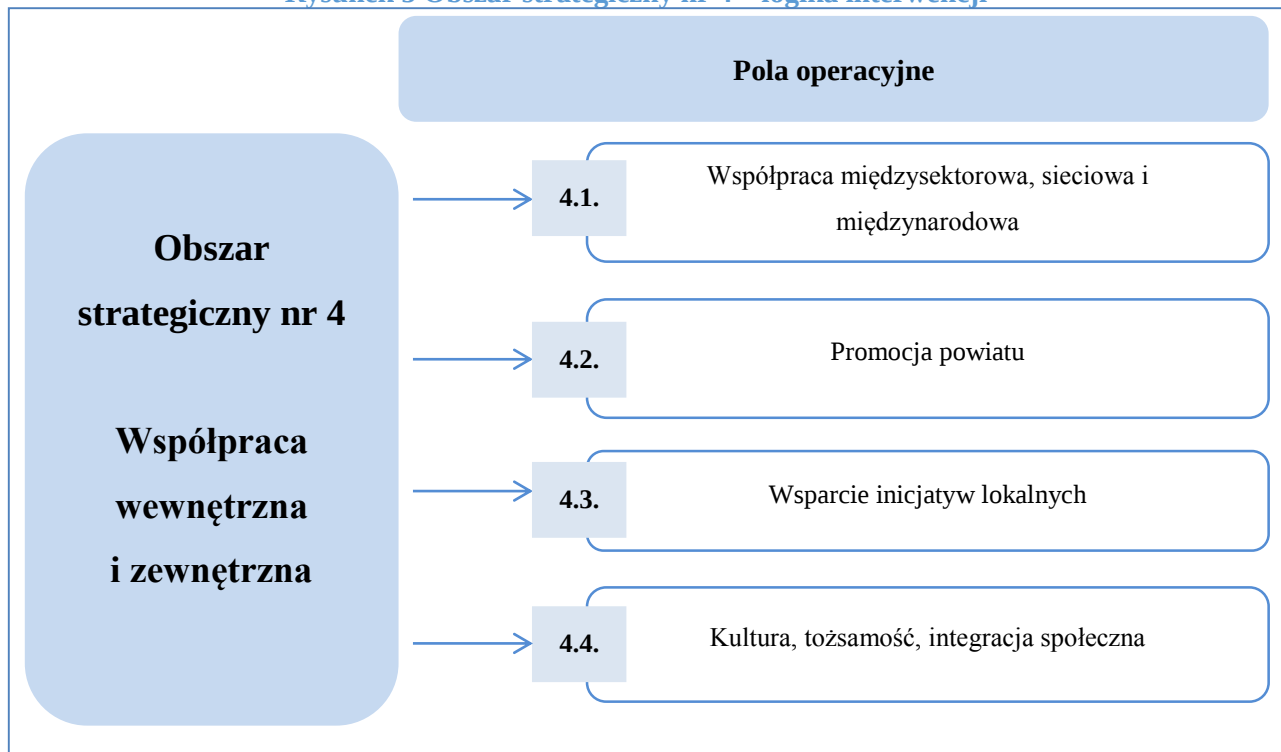
			– organizacje pożytku publicznego;
Rozwój szerokopasmowego Internetu oraz sieci teleinformatycznej	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	–
Uzupełnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	–
Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– wspólnoty mieszkaniowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury i sportu	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego; – Powiat Myśliborski	– jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Wsparcie budownictwa mieszkaniowego, komunalnego i socjalnego	PO 3.3	– Gminy powiatu myśliborskiego;	– wspólnoty mieszkaniowe; – spółdzielnie mieszkaniowe; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Wsparcie infrastruktury monitoringu zagrożeń naturalnych i alarmowania	PO 3.4	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej; – Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej; – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy; – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
Planowanie, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej dla potrzeb zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego	PO 3.4	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej; – Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej; – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy;

-
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
 - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej;
 - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
-

Źródło: Opracowanie własne.

3.4. Obszar strategiczny nr 4 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna

Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 4 – logika interwencji



Źródło: Opracowanie własne.

3.4.1. Pole operacyjne 4.1. Współpraca międzysektorowa, sieciowa i międzynarodowa

Powiat jest jednostką samorządu terytorialnego, która legitymuje się znacznym potencjałem kooperacyjnym. Ocenia się, że warunkiem zrównoważonego rozwoju powiatu, nie tylko jako całości, ale także jako struktury różnego typu form organizacyjnych, jest budowanie powiązań kooperacyjnych i współpraca. Z punktu widzenia działalności publicznej i realizacji zadań ustawowych oraz planowanych na najbliższe lata projektów zintegrowanych i partnerskich celowa jest współpraca samorządu powiatowego z podmiotami wszystkich sektorów. Kooperacja samorządowa pozwoli przede wszystkim na synergiczne wykorzystanie potencjału endogenicznego obszaru, jak i opracowanie branżowych strategii marki.

3.4.2. Pole operacyjne 4.2. Promocja powiatu

Rozwój samorządności i rosnąca konkurencja ze strony terytorialnych ośrodków gospodarczych, w szczególności w staraniach o absorpcję inwestycji, obliguje samorzady do prowadzenia szerokich działań promocji terytorialnej. Z perspektywy obszaru kluczowe znaczenie będzie miała promocja turystyczna oraz gospodarcza.

3.4.3. Pole operacyjne 4.3. Wsparcie inicjatyw lokalnych

Zaangażowanie społeczne w prace na rzecz rozwoju samorządu oraz społeczne poparcie dla samorządowej aktywności władz zostanie wzmocnione poprzez wsparcie dla inicjatyw lokalnych. Współpraca ta pozwoli na efektywną realizację większości zaplanowanych kierunków działań w ramach innych pól operacyjnych, bowiem wymagają one społecznej akceptacji oraz zaangażowania. Silną społeczną wrażliwość powodzenia wykazują przede wszystkim działania rewitalizacyjne, propagowanie i wdrażanie idei odnowy obszarów wiejskich i miejskich; promocja i ochrona dziedzictwa; opieka społeczna, promocja zdrowego stylu życia, czy rozwój oferty kulturalnej obszaru. Tym samym planowane jest stymulowanie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi jednostkami z potencjałem rozwojowym, przede wszystkim w obszarze przedsiębiorczości, kultury, opieki społecznej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia, aktywizacji osób starszych i wychowania młodzieży. Narzędzia stymulacji współpracy stanowić mogą inicjatywy lokalne, budżet obywatelski oraz aktywizacja stowarzyszeń w trybie ustawy o organizacjach pożytku publicznego.

3.4.4. Pole operacyjne 4.4. Kultura, tożsamość, integracja społeczna

Programując rozwój kapitału ludzkiego, nie można pominąć rozwoju duchowego. Budowanie tożsamości, upowszechnianie pozytywnych wzorców, wspieranie rozwoju talentów wśród młodzieży z terenu powiatu, w tym młodzieży ponadgimnazjalnej, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia długofalowego rozwoju obszaru. Kluczowe znaczenie będzie miała realizacja projektów zgłaszanych przez partnerów społecznych. Dla promocji i zachowania dziedzictwa kulturowego niezbędne jest wypracowanie markowych produktów kulturalnych wykraczających poza działalność standardową, zdolnych do promowania powiatu jako obszaru o szerokich horyzontach, łączących tradycję z nowoczesnością, unikalnych pod względem treści i formy.

3.4.5. Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 4

Tabela 4 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 4

Proponowany kierunek działania	Pole operacyjne	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty wspierające
Stymulowanie współpracy samorządowej w obszarach związanych z przedsiębiorczością, rynkiem pracy, edukacją, kulturą, turystyką, promocją, opieką zdrowotną i pomocą społeczną oraz bezpieczeństwem publicznym;	PO 4.1.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– przedsiębiorstwa; – organizacje przedsiębiorców; – IOB; – LGD; – Specjalne Strefy Ekonomicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
Stymulowanie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi jednostkami z potencjałem rozwojowym, w tym przede wszystkim w obszarze rozwoju gospodarczego, kultury, opieki społecznej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia, aktywizacji osób starszych i wychowania młodzieży	PO 4.1.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– IOB; – LGD;
Stymulowanie współpracy międzynarodowej na płaszczyźnie stosunków dwustronnych i wielostronnych z samorządami partnerskimi	PO 4.1.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– urzędy administracji publicznej; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego; – Specjalne Strefy Ekonomicznej; – partnerzy zagraniczni;
Opracowanie i wydanie aktualnego folderu promocyjno-informacyjnego	PO 4.2.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– organizacje przedsiębiorstw; – IOB; – LGD; – organizacje pożytku publicznego; – jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;

Uczestnictwo w krajowych i zagranicznych targach i imprezach branżowych	PO 4.2.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– przedsiębiorstwa; – organizacje przedsiębiorców; – IOB; – LGD;
Uczestnictwo w działaniach promocyjnych realizowanych przez instytucje regionalne i krajowe.	PO 4.2.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– przedsiębiorstwa; – organizacje przedsiębiorców; – IOB; – LGD;
Wdrożenie budżetów obywatelskich	PO 4.3.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– wspólnoty mieszkaniowe; – organizacje pożytku publicznego; – IOB; – LGD;
Promocja wolontariatu	PO 4.3.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– organizacje pożytku publicznego; – placówki edukacyjne; – MOPS/ GOPS i PCPR
Rozwijanie markowych produktów kulturalnych o zasięgu co najmniej regionalnym w oparciu o kulturowe szlaki tematyczne, w tym historyczne i religijne	PO 4.4.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– LGD; – organizacje pożytku publicznego;
Pozycjonowanie powiatu myśliborskiego na kulturowych szlakach tematycznych (np. Szlak Zakonu Templariuszy)	PO 4.4.	– Powiat Myśliborski; – Gminy powiatu myśliborskiego;	– LGD; – organizacje pożytku publicznego;

Źródło: Opracowanie własne.

4. Zgodność ze strategicznymi dokumentami

4.1. Krajowe dokumenty strategiczne

4.1.1. Strategia Europa 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

4.1.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)⁶

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących wyzwań:

- sytuacja demograficzna;
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Tym samym wdrażanie założeń PRPM 2015-2020 przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przede wszystkim dotkniętych niekorzystnymi zjawiskami ekonomiczno-społecznymi.

4.1.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)⁷

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

⁶ Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

⁷ Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, http://www.mir.gov.pl/rozwoj/regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez zwiększenie efektywności instytucji publicznych, wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny oraz prowadzących do rozwoju kapitału społecznego.
 2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – zwiększanie aktywności zawodowej; poprawę efektywności energetycznej.
 3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych; podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych oraz wzmacnianie ośrodków wojewódzkich.
- Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 roku umożliwia wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, co jest spójne z założeniami PRPM 2015-2020⁸.

4.1.4. Krajowy Program Reform

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform na poziomie:

1. Celu w zakresie zatrudnienia.
2. Celu energetycznego.
3. Celu w zakresie edukacji.
4. Celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Realizacja PRPM 2015-2020 przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesienia jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

4.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)⁹

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie na poziomie realizacji polityki regionalnej wspierającej konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju w ramach takich obszarów strategicznych jak:

1. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.
2. Poprawa jakości zasobów pracy.
3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych.
4. Wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego.

⁸ *Inwestowanie w przyszłość Europy, Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010 r., ISBN 978-92-79-17791-0, doi: 10.2776/26602

⁹ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, 13 lipca 2010r.

5. Wspieranie rozwoju kapitału społecznego.

4.2. Regionalne dokumenty strategiczne

4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020.

Tabela 5 Spójność PRPM 2015-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020

Obszar strategiczny PRPM 2015-2020	Pole operacyjne PRPM 2015-2020	SRWZ 2020
Obszar strategiczny nr 1 Konkurencyjna i rozwijająca się gospodarka	Pole operacyjne 1.1. Wsparcie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki oraz rozwój współpracy z sektorem przedsiębiorstw i instytucjami otoczenia biznesu	– Cel strategiczny nr 1 Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania
	Pole operacyjne 1.2. Rozwój rolnictwa ekologicznego i wyspecjalizowanego oraz przetwórstwa rolnego, spożywczego i drzewnego	– Cel strategiczny nr 2 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu
	Pole operacyjne 1.3. Promocja zatrudnienia i rozwój lokalnego rynku pracy	– Cel strategiczny nr 5 Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności
Obszar strategiczny nr 2 Wysoka jakość i dostępność usług publicznych	Pole operacyjne 2.1. Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej	– Cel strategiczny nr 3 Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu
	Pole operacyjne 2.2. Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych	– Cel strategiczny nr 5 Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności
	Pole operacyjne 2.3. Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalne	– Cel strategiczny nr 6 Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu
	Pole operacyjne 2.4. Innowacyjna edukacja	
	Pole operacyjne 2.5. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych	
	Pole operacyjne 2.6. Nowoczesne kadry administracji publicznej	
Obszar strategiczny nr 3 Ład przestrzenny i środowisko	Pole operacyjne 3.1. Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej	– Cel strategiczny nr 3 Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu
	Pole operacyjne 3.2. Turystyka i rekreacja	

	Pola operacyjne 3.3. Infrastruktura publiczna	– Cel strategiczny nr 4 Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami
	Pola operacyjne 3.4. Bezpieczeństwo publiczne	– Cel strategiczny nr 5 Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności
		– Cel strategiczny nr 6 Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu
Obszar strategiczny nr 4 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna	Pole operacyjne 4.1. Współpraca międzysektorowa, sieciowa i międzynarodowa	– Cel strategiczny nr 5 Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności
	Pole operacyjne 4.2. Promocja powiatu	
	Pole operacyjne 4.3. Wsparcie inicjatyw lokalnych	– Cel strategiczny nr 6 Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu
	Pole operacyjne 4.4. Kultura, tożsamość, integracja społeczna	

Źródło: Opracowanie własne.

4.2.2. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 na poziomie:

1. Obszaru 1: Świadomość i kompetencje innowacyjne poprzez przyczynianie się do pobudzania kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych wśród mieszkańców, promocję zwiększania kompetencji pracowników i kadr menedżerskich w zakresie innowacji oraz przyczynianie się do zmniejszania emigracji osób wykształconych i specjalistów.
2. Obszaru 2: Endogeniczny potencjał na rzecz specjalizacji regionalnej poprzez wkład w identyfikację specjalizacji regionalnych oraz stymulowanie współpracy wokół zidentyfikowanych Obszarów.
3. Obszaru 3: Regionalny system na rzecz tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji poprzez przyczynianie się do wzmacniania instytucji zaangażowanych w procesy rozwoju innowacji i transferu technologii, jak również poprzez rozwój i/lub promowanie współpracy w ramach powiązań kooperacyjnych oraz promowanie i wspieranie absorpcji inwestycji zewnętrznych jako nośnika innowacji do regionu.

4.2.3. Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie zachodniopomorskim na lata 2012 – 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie zachodniopomorskim na lata 2012 – 2020 bowiem przyczynia się do promocji i upowszechniania idei przedsiębiorczości społecznej, przyczyniania się do zwiększania udziału podmiotów przedsiębiorczości społecznej w lokalnej gospodarce oraz poprzez promowanie partnerstwa na rzecz przedsiębiorczości społecznej.

4.2.4. Strategia rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Strategii rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 bowiem uwzględnia problematykę infrastruktury transportowej i lokalnego systemu transportowego oraz przyczynia się do wdrażania idei transportu niskoemisyjnego.

4.3. Programy Operacyjne

4.3.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020.

Tabela 6 Spójność PRPM 2015-2020 z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

Obszar strategiczny PRPM 2015-2020	Pole operacyjne PRPM 2015-2020	RPO WZ 2014-2020
Obszar strategiczny nr 1 Konkurencyjna i rozwijająca się gospodarka	Wsparcie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki oraz rozwój współpracy z sektorem przedsiębiorstw i instytucjami otoczenia biznesu	– Oś I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie; – Oś VI rynek pracy;
	Rozwój rolnictwa ekologicznego i wyspecjalizowanego oraz przetwórstwa rolnego, spożywczego i drzewnego	– Oś VII włączenie społeczne; – Oś VIII edukacja; – Oś IX infrastruktura publiczna;
	Promocja zatrudnienia i rozwój lokalnego rynku pracy	
Obszar strategiczny nr 2 Wysoka jakość i dostępność usług publicznych	Pole operacyjne 2.1. Poprawa dostępności i jakości zasobów	– Oś VI rynek pracy; – Oś VII włączenie społeczne; – Oś VIII edukacja;

	ochrony zdrowia i opieki społecznej	– Oś IX infrastruktura publiczna;
	Pole operacyjne 2.2. Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych	
	Pole operacyjne 2.3. Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalne	
	Pole operacyjne 2.4. Innowacyjna edukacja	
	Pole operacyjne 2.5. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych	
	Pole operacyjne 2.6. Nowoczesne kadry administracji publicznej	
Obszar strategiczny nr 3 Ład przestrzenny i środowisko	Pola operacyjne 3.1. Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej	– Oś II gospodarka niskoemisyjna;
	Pola operacyjne 3.2. Turystyka i rekreacja	– Oś III ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;
	Pola operacyjne 3.3. Infrastruktura publiczna	– Oś IV naturalne otoczenie człowieka;
	Pola operacyjne 3.4. Bezpieczeństwo publiczne	– Oś V zrównoważony transport; – Oś VI infrastruktura publiczna;
Obszar strategiczny nr 4 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna	Pole operacyjne 4.1. Współpraca międzysektorowa, sieciowa i międzynarodowa	– Oś IV naturalne otoczenie człowieka;
	Pole operacyjne 4.2. Promocja powiatu	– Oś VI rynek pracy;
	Pole operacyjne 4.3. Wsparcie inicjatyw lokalnych	– Oś VII włączenie społeczne;
	Pole operacyjne 4.4. Kultura, tożsamość, integracja społeczna	– Oś IX infrastruktura publiczna;

Źródło: Opracowanie własne.

4.3.2 Inne programy operacyjne

Program Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2015-2020 wpisuje się w logikę interwencji programów operacyjnych o zasięgu krajowym i europejskim, takich jak Program Polska Cyfrowa 2014-2020; Program Wiedza Edukacja Rozwój; Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Program Inteligentny Rozwój oraz Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020. Nie wszystkie z w/w programów operacyjnych otwierają możliwości pozyskiwania środków dla samorządu powiatowego, ale spójność PRPM 2015-2020 umożliwia aplikowanie o środki finansowe innym podmiotom, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do rozwoju powiatu myśliborskiego.

5. System monitoringu i ewaluacji

5.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji PRPM 2015-2020. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, wprowadza zestaw wskaźników monitorowania, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze założenia uwzględnione w PRPM 2015-2020 zostaną zrealizowane w formie procesu ciągłego i dynamicznego. Procedura monitoringu i ewaluacji jest dedykowana tym kierunkom działania, za które bezpośrednią odpowiedzialność ponosi samorząd Powiatu Myśliborskiego.

5.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią PRPM 2015-2020 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów¹⁰.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem ewaluacja nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie¹¹.

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych¹².

¹⁰ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18.

¹¹ „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20].

¹² Tamże

Podobieństw między monitorowaniem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki. Podstawową różnicą jest to, że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może występować punktowo, w postaci: ex ante – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid term – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób¹³:

- monitorowanie:
 - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
 - bieżące weryfikowanie zarówno tempa, jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji; zidentyfikowanie i ocena:
 - celów przedsięwzięcia;
 - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 7 Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	– proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągać zamierzone produkty i rezultaty?; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią.	– proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).

¹³ B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Czemu służy?

- pozwala ocenić postępy prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza strategia;
- pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków bądź do aktualnej sytuacji;
- dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji.
- pozwala pomóc w zaplanowaniu kolejnych działań;
- dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba usprawnić i jak to zrobić;
- dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia decyzji;
- ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel;
- dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20].

5.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są, zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań¹⁴.

Monitoring będzie, zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami¹⁵:

¹⁴ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19.

¹⁵ Tamże, s. 19

- zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie działań korygujących;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyleń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię, powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

5.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu. Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych

i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp. Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań. Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiąganych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

5.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego powiaty Myśliborskiego. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania wdrażania i monitoringu strategii. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w strategii założeń, a wnioski z ich przeprowadzania były zestawiane corocznie, najlepiej w formie raportu monitoringowego. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Myśliborskiego. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji PRPM 2015-2020 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych

Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w PRPM 2015-2020, w tym:

- gromadzi informacje o prowadzonych przez inne jednostki Starostwa Powiatowego oraz inne jednostki organizacyjne, działaniach strategicznych;
- sporządza roczną informację o stanie realizacji PRPM 2015-2020 i przedstawia ją Zarządowi Powiatu Myśliborskiego.

Zarząd Powiatu Myśliborskiego:

- zatwierdza roczne Raporty o stanie realizacji PRPM 2015-2020;
- prezentuje roczne Raporty o stanie realizacji PRPM 2015-2020 Radzie Powiatu Myśliborskiego;
- przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji PRPM 2015-2020;

Rada Powiatu Myśliborskiego:

- opiniuje projekt uchwały zatwierdzającej PRPM 2015-2020;
- uchwała PRPM 2015-2020.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki z corocznych raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

5.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji programu rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych			
		Zarząd	Rada		
raport monitoringowy o stanie realizacji programu rozwoju	jednorazowo, każdego roku obowiązywania programu	do kwietnia roku następującego po okresie monitorowania	maj	czerwiec	czerwiec
śródkresowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji programu rozwoju	jednorazowo, nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji programu	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień
końcowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji programu rozwoju	jednorazowo, najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji programu	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

Źródło: Opracowanie własne.

Z uwagi na prace służb statystycznych i częstotliwość ukazywania się wyników, monitoring strategii odbywa się w trybie rocznym, uwzględniającym opóźnienie wynikające z czasu publikacji danych statystycznych, gdzie ostateczny raport z jego przeprowadzenia powinien być upubliczniony w czerwcu każdego następnego roku po okresie monitoringu.

Z kolei w połowie okresu realizacji strategii powinna zostać wykonana analiza celów strategicznych oraz ewaluacja śródkresowa (mid-term), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji. Po zakończeniu okresu trwania strategii rozwoju powinna natomiast nastąpić ewaluacja końcowa (ex-post), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

5.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania Roczne go raportu monitoringowego o stanie realizacji PRPM 2015-2020 powinien być przedkładany Zarządowi Powiatu Myśliborskiego przy zachowaniu niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 9 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczne go raportu monitoringowego

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
-----	------------	----------------	--------

1	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Edukacji, Spraw	Występuje o informacje dotyczące realizacji PRPM 2015-2020. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza roczny <i>Raport o stanie realizacji Programu</i>	luty każdego kolejnego roku obowiązywania Programu
2	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Edukacji, Spraw	Przedstawia roczny <i>Raport o stanie realizacji Programu</i> Zarządowi Powiatu	Pierwsza połowa maja każdego następnego roku obowiązywania Programu
3	Zarząd Powiatu		Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał.	Po otrzymaniu <i>Raportu</i> .
4	Zarząd Powiatu		Prezentuje materiał Radzie Powiatu Myśliborskiego	Niezwłocznie po zatwierdzeniu raportu
5	Rada Myśliborskiego	Powiatu	Zatwierdza roczny <i>Raport o stanie realizacji Programu</i> .	Po otrzymaniu uzupełnionego Raportu – jednak nie później niż do końca maja każdego następnego roku obowiązywania Programu.
6	Zarząd Powiatu		Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji Raportu na właściwej stronie internetowej.	Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Radę Powiatu Myśliborskiego jednak nie później niż do końca czerwca każdego następnego roku obowiązywania Programu.

Źródło: Opracowanie własne.

Dla Śródkresowego i Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji PRPM 2015-2020 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

5.8. Wskaźniki realizacji PRPM 2015-2020

Wskaźniki realizacji PRPM 2015-2020 mają na celu wspomóc proces ewaluacji strategii. Przyjęto metodę „0”, co oznacza, że w pierwszej kolejności badana będzie bezwzględna wartość wypracowanych produktów. Następnie w stosunku do wskaźników, dla których na koniec 2014 r. możliwe będzie ustalenie wartości referencyjnych, należy dokonać porównania rok do roku.

Opracowano cztery grupy wskaźników, przy czym zaznacza się, że katalog ten nie jest zamknięty i może zostać w toku ewaluacji rozszerzony o dodatkowe zmienne. Pierwsza grupa to wskaźniki ogólne, odnoszące się do:

- liczby zrealizowanych projektów przyczyniających się do wdrażania PRPM 2015-2020;
- liczby projektów zrealizowanych ze środków zewnętrznych i wartości środków zewnętrznych pozyskanych na potrzeby wdrażania PRPM 2015-2020;
- liczby projektów zrealizowanych ze środków zewnętrznych i wartości środków zewnętrznych pozyskanych przez inne podmioty PRPM 2015-2020.

Zaplanowane wskaźniki będą mierzyć zarówno niematerialne efekty prowadzonych działań (wskaźniki rezultatu – R) oraz efekty materialne (wskaźniki produktu – P).

Tabela 10 Wskaźniki ogólne PRPM 2015-2020 oraz n+2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zrealizowanych projektów zgodnych z założeniami PRPM 2015-2020								
Wartość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd Powiatu Myśliborskiego PRPM 2015-2020								
Liczba projektów zrealizowanych z środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd Powiatu Myśliborskiego PRPM 2015-2020								
Wartość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez inne podmioty								
Liczba projektów zrealizowanych z środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez inne podmioty								

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 11 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 1 PRPM 2015-2020 oraz n+2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [P]								
Liczba gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie [P]								
Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług [P]								
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć informacyjnych i promocyjnych [P]								
Stopa bezrobocia [R]								
Liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw [R]								
Liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność eksportową wspartych w ramach PRPM 2015-2020 [R]								
Liczba działających grup producenckich i innych form zorganizowanej działalności rolniczej [R]								

Liczba uczestników przedsięwzięć informacyjnych i promocyjnych [R]

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 12 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 2 PRPM 2015-2020 oraz n+2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba wspartych podmiotów leczniczych [P]								
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i promocji zdrowia [P]								
Liczba osób objętych programem profilaktycznym i promocji zdrowia [R]								
Liczba projektów zrealizowanych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu [P]								
Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi lub zdrowotnymi w programie [R]								
Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie [P]								
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [P]								
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [P]								
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [P]								
Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie [P]								
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu [P]								
Liczba uczniów objętych wsparciem w programie [P]								
Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [P]								

Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego [P]
Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie [P]
Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [R]
Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po zakończeniu nauki
Liczba instytucji administracji publicznej wspartych w zakresie zastosowania TIK [P]
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line [R]
Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną [R]
Liczba wykorzystanych/ zrealizowanych projektów szkoleniowych skierowanych do pracowników administracji publicznej [P]
Liczba pracowników administracji publicznej biorących udział w projektach szkoleniowych [R]
Liczba certyfikatów uzyskanych przez pracowników administracji publicznej biorących udział w projektach szkoleniowych [R]
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 13 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 3 PRPM 2015-2020 oraz n+2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu turystyki [P]								
Liczba nowych produktów (w tym turystycznych) powstałych w oparciu o endogeniczny potencjał regionu wytworzonych/rozbudowanych w wyniku udzielonego wsparcia [P]								
Liczba turystów [R]								

Liczba wybudowanych / zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii z OZE [P]
Liczba zmodernizowanych energetycznie obiektów administracji publicznej [P]
Długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [P]
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [R]
Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej [R]
Udział energii odnawialnej w produkcji energii ciepłej ogółem [R]
Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [P]
Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [R]
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 4 PRPM 2015-2020 oraz n+2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wartość zrealizowanych projektów w ramach inicjatyw lokalnych [R]								
Liczba zrealizowanych projektów w ramach inicjatyw lokalnych [P]								
Liczba zrealizowanych projektów współpracy zewnętrznej [P]								
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem [P]								
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [P]								
Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury kultury i dziedzictwa narodowego [R]								
Źródło: Opracowanie własne.								

6. Źródła finansowania

1. Środki własne Powiatu Myśliborskiego.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
 - inne zagraniczne środki finansowe;
 - krajowe środki finansowe;
 - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne.

Tabela 15 Źródła finansowania pól operacyjnych

Nr PO	Pole operacyjne	Osie priorytetowe RPO WZ 2014-2020	Inne źródła finansowania
1.1.	Wsparcie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki oraz rozwój współpracy z sektorem przedsiębiorstw i instytucjami otoczenia biznesu	– Oś I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
1.2.	Rozwój rolnictwa ekologicznego i wyspecjalizowanego oraz przetwórstwa rolnego, spożywczego i drzewnego	– Oś IV naturalne otoczenie człowieka;	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
1.3.	Promocja zatrudnienia i rozwój lokalnego rynku pracy	– Oś VI Rynek pracy – Oś VIII Edukacja;	– Programy rozwojowe na poziomie krajowym (np. ministerialne) i samorządowym;
2.1.	Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej	– Oś IX infrastruktura publiczna	– Programy profilaktyki i promocji zdrowia Ministerstwa Zdrowia; – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; – Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji;
2.2.	Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych	– Oś IX infrastruktura publiczna; – Oś VI rynek pracy; – Oś VII włączenie społeczne;	– Programy profilaktyki i promocji zdrowia Ministerstwa Zdrowia;
2.3.	Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalnej	– Oś IX infrastruktura publiczna;	– Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji;
2.4.	Innowacyjna edukacja	– Oś VIII edukacja;	– Programy rozwojowe na poziomie krajowym (np. ministerialne);
2.5.	Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych	– Oś IX infrastruktura publiczna;	– Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji;
2.6.	Nowoczesne kadry administracji publicznej	–	– Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020;
3.1.	Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej	– Oś II gospodarka niskoemisyjna;	– Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
3.2.	Turystyka i rekreacja	– Oś I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie;	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;

		– Oś IV naturalne otoczenie człowieka;	
3.3.	Infrastruktura publiczna	– Oś I Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie; – Oś II gospodarka niskoemisyjna; – Oś V zrównoważony transport; – Oś IX infrastruktura publiczna;	– Programy rozwojowe na poziomie krajowym (np. ministerialne);
3.4.	Bezpieczeństwo publiczne	– Oś III ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu;	– Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
4.1.	Współpraca międzysektorowa, sieciowa i międzynarodowa		– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020; – Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020;
4.2.	Promocja powiatu		– Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020;
4.3.	Wsparcie inicjatyw lokalnych	– Oś VII włączenie społeczne	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;
4.4.	Kultura, tożsamość, integracja społeczna	– Oś IV naturalne otoczenie człowieka	– Programy ochrony zabytków i promocji dziedzictwa kulturalnego finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego; – Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020; – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020;

Źródło: Opracowanie własne.

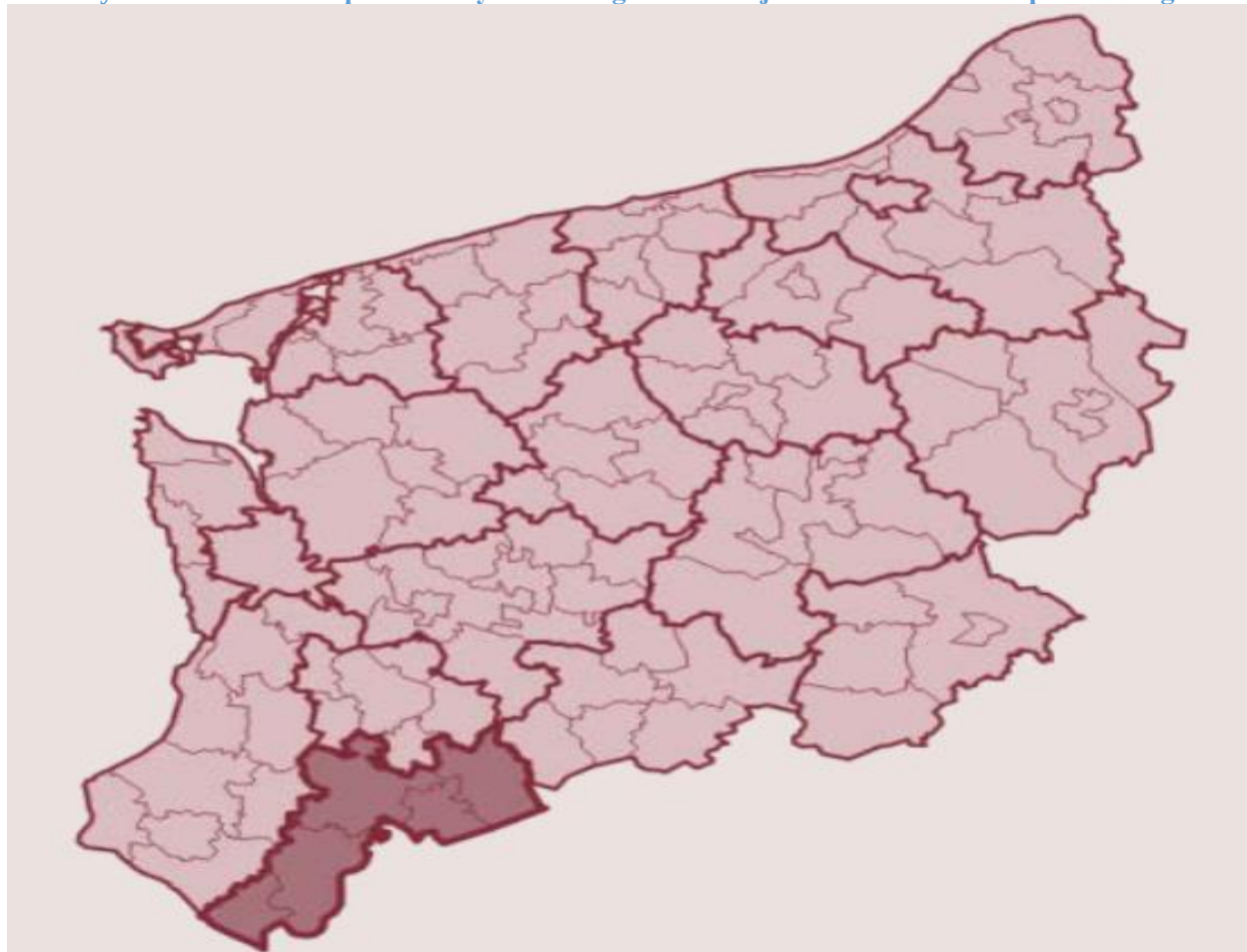
Załącznik nr 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza

1. Przestrzeń i środowisko

1.1. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju

Powiat myśliborski położony jest w północno-zachodniej Polsce, jest najdalej wysuniętym na południowy zachód powiatem województwa zachodniopomorskiego. Geograficznie znajduje się na Pojezierzu Myśliborskim i w niewielkim stopniu na terenie Niziny Gorzowskiej. Powiat tworzy pas długości 68 km i szerokości od 14 do 20 km. Na południowym zachodzie granicą powiatu jest granica państwa z Republiką Federalną Niemiec. Na południu powiat graniczy z powiatem gorzowskim oraz powiatem strzelecko-drezdeneckim, na wschodzie z powiatem choszczeńskim, na północy z powiatem gryfińskim, stargardzkim i pyrzyckim. Siedzibą powiatu jest miasto Myślibórz.

Rysunek 6 Położenie powiatu myśliborskiego na tle województwa zachodniopomorskiego



Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

Powierzchnia powiatu wynosi 1182,40 km². Powiat obejmuje teren pięciu gmin, w tym:

- trzy gminy miejsko-wiejskie: Myślibórz, Barlinek i Dębno,
- dwie gminy wiejskie: Boleszkowice, Nowogródek Pomorski.

Rysunek 7 Powiat myśliborski – podział na gminy



Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

Rozwój powiatu myśliborskiego z racji jego położenia geograficznego podlega silnym oddziaływaniom zewnętrznym dwóch województw, zachodniopomorskiego i lubuskiego oraz powiatów z najbliższego otoczenia.

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Główna oś sieci osadniczej przebiega na linii miast Dębno – Myślibórz – Barlinek. W południowej, zachodniej, środkowej i północno-zachodniej części powiatu sieć osadnicza zdominowana jest przez miejscowości zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej nr 23 (miasta Dębno i Myślibórz oraz wsie Sarbinowo, Suchlica, Cychry, Barnówko, Ostrowiec, Gryżyno, Wierzbica) oraz drogi krajowej nr 31 (Sarbinowo, Chwarszczany, Boleszkowice). Natomiast północno-wschodnia część powiatu, tj. na wschód od drogi ekspresowej S3 zdominowana jest przez sieć osadniczą wokół miasta Barlinek.

Powiat myśliborski charakteryzuje się dużym rozproszeniem osadniczym, posiada trzy ośrodki miejskie (Myślibórz, Barlinek i Dębno) oraz 152 wsie, skupionych w 87 sołectwach. W północno – wschodniej części powiatu znajduje się gmina Barlinek. Sąsiaduje z gminami Myślibórz, Pelczyce, Lipiany, Przelewice i Golice (woj. zachodniopomorskie) oraz gminami Kłodawa i Strzelce Krajeńskie w woj. lubuskim. Siedzibą jest miasto Barlinek. Gmina ma powierzchnię 258,8 km² (21,9% powierzchni powiatu), liczy 36 miejscowości, w tym 20 sołectw. Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w południowo-wschodniej części powiatu myśliborskiego. Sąsiaduje z gminami Barlinek i Myślibórz oraz gminami Kłodawa i Lubiszyn w woj. lubuskim. Siedzibą gminy jest wieś Nowogródek Pomorski. Gmina zajmuje powierzchnię 146,2 km² (12,4% powierzchni powiatu) liczy 24 miejscowości, w tym 10 sołectw. Gmina Myślibórz położona jest w środkowej części powiatu myśliborskiego. Sąsiaduje z gminami Barlinek, Dębno, Nowogródek Pomorski, Banie, Trzcińsko Zdrój, Kozielice, Lipiany i Pyrzyce (woj. zachodniopomorskie) oraz gminą Lubiszyn (woj. lubuskie). Siedzibą jest miasto Myślibórz. Gmina zajmuje powierzchnię 322,4 km² (27,8% powierzchni powiatu), liczy 63 miejscowości, w tym 29 sołectw. Gmina Dębno położona jest w zachodniej części powiatu myśliborskiego w województwie zachodniopomorskim. Sąsiaduje z gminami Mieszkowice i Trzcińsko Zdrój (woj., zachodniopomorskie) oraz Gminami Kostrzyn i Witnica w woj. lubuskim. Siedzibą gminy jest miasto Dębno. Gmina Dębno zajmuje powierzchnię 318,8 km² (27% powierzchni powiatu), liczy 21 miejscowości, w tym 19 sołectw. Gmina Boleszkowice położona jest w zachodniej części powiatu myśliborskiego województwie zachodniopomorskim. Sąsiaduje z gminami Dębno, Mieszkowice (woj. zachodniopomorskie) oraz Kostrzyn nad Odrą (woj. lubuskie). Od zachodu graniczy również z RFN (powiat Märkisch – Oderland, land Brandenburgia). Gmina ma powierzchnię 129,9 km² (11% powierzchni powiatu), liczy 11 miejscowości, w tym 9 sołectw.

Odległości miasta powiatowego od strategicznych miejscowości, w tym od największych miast w regionie wynoszą:

- Kostrzyn nad Odrą – 38 km;
- Gorzów Wielkopolski – 40 km;
- Stargard Szczeciński – 57 km;
- Frankfurt n. Odrą/Słubice – 70 km;
- Szczecin – 78 km;
- Berlin – 160 km;
- Poznań – 172 km;
- Warszawa – 500 km.

Tabela 16 Powierzchnia, liczba sołectw i miejscowości powiatu myśliborskiego

Gmina	Powierzchnia [ha]	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
Barlinek	25 872	20	36
Nowogródek Pomorski	14 590	10	24
Myślibórz	32 886	29	63
Dębno	31 843	19	21
Boleszkowice	13 049	9	11
Powiat razem w tym:	118 240	87	155
miasto	5210		3
wieś	113 030		155

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

1.3. Opis zasobów naturalnych

1.3.1 Charakterystyka ogólna

Powiat myśliborski leży głównie na Pojezierzu Myśliborskim, obejmującym południowy skraj Pomorza Zachodniego. Częściowo znajduje się na Nizinie Gorzowskiej, która rozciąga się od Odry po górną Płonię. Krajobraz powiatu formuje pagórkowaty wał czołowomorenowy, stosunkowo niski, rzadko przekraczający wysokość 100 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie o nazwie Długogóra osiąga 115 m n.p.m. i znajduje się na południowy zachód od Czernikowa. Krajobraz urozmaicają duże jeziora, głównie pochodzenia polodowcowego.

1.3.2 Wody

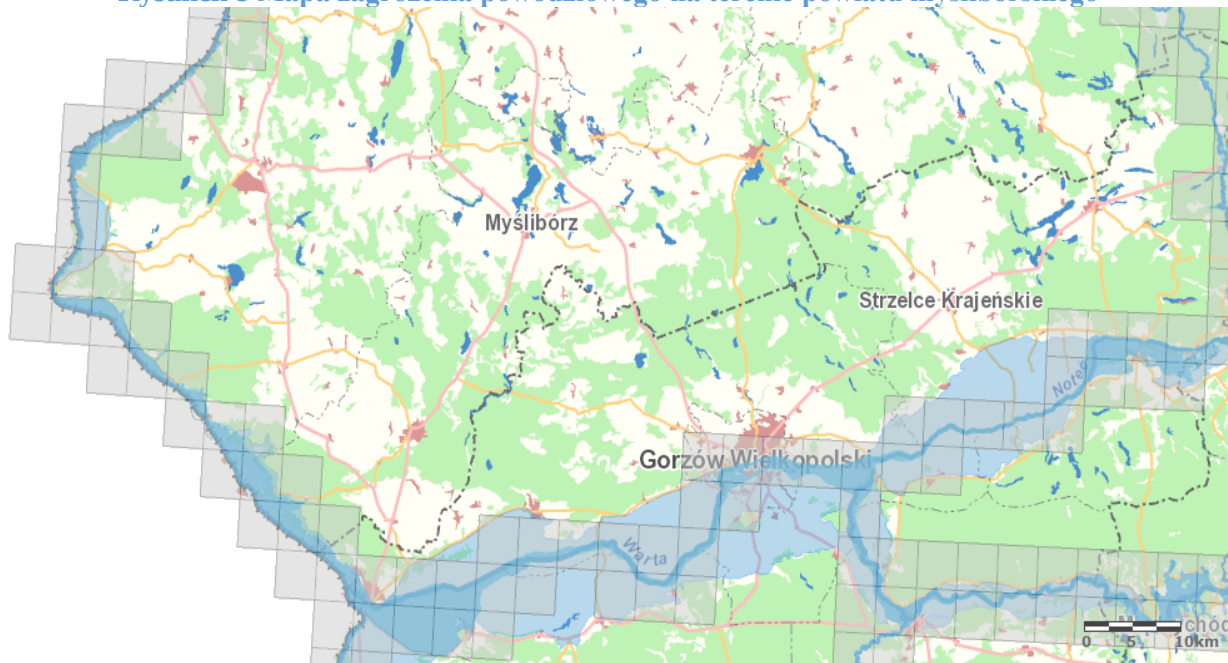
Na obszarze powiatu myśliborskiego zlokalizowane są 102 jeziora o łącznej powierzchni ponad 2 600 ha. Największym i najgłębszym z nich jest Jezioro Myśliborskie (pow. 617,7 ha i głębokości maksymalnej 22,3 m) a następne to:

- Barlineckie 267,6 ha;
- Sitno 185,9 ha;
- Łubie 160,3 ha;
- Karskie Wielkie 150,7 ha;
- Golenicko - Dobropolskie 109,3 ha;
- Ostrowieckie 107,4 ha;
- Ulejno 84,3 ha;
- Sulimierskie Duże 77,6 ha;
- Czernikowskie 71,3 ha.

W powiecie mają swoje źródła rzeki Myśla (prawy dopływ Odry), Kosa (prawy dopływ Myśli) i Płonia (prawy dopływ Odry). Najdłuższa z nich – Myśla – płynie prawie w całości w powiecie myśliborskim. Długość 95,6 km, powierzchnia dorzecza – 1 334 km². Wpada do Odry niedaleko wsi Chlewice.

Na terenie powiatu myśliborskiego nie identyfikuje się zagrożenia powodziowego. Wyjątkiem są południowe obszary położone w pasie oddziaływania rzeki Odry.

Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie powiatu myśliborskiego



Źródło: Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Wiadomosci/Mapy-zagrozenia-powodziowego-i-mapy-ryzyka-powodziowego-sa-juz-dostepne.html>.

1.3.3 Gleby

Sposób zagospodarowania terenu warunkowany jest w dużej mierze przez rodzaj gleby. Gleby na terenie powiatu zaklasyfikowane zostały do średnich klas bonitacyjnych. Największą część gleb powiatu stanowią gleby klasy IVa (15 827 ha), drugie w kolejności są gleby klasy V (10 587 ha). Gleby najsłabsze, to jest klasa VIz zajmują śladową część powierzchni powiatu (około 123 ha). Najlepsza klasa bonitacyjna - I w ogóle nie występuje. Klasa II zajmuje powierzchnię około 197 ha. Najwięcej gleb II klasy występuje na terenie gminy Myślibórz, jednocześnie jest to gmina z największą powierzchnią gleb słabych – klas VI (ok. 1 069 ha) i VIz (42 ha). Gleby na terenie powiatu w przeważającej większości są zerodowane. Dodatkowo w okolicach wszystkich większych miejscowości gleby są zakwaszone.

1.3.4 Obszary objęte ochroną przyrody

Na terenie powiatu myśliborskiego znajduje się siedem rezerwatów przyrody¹⁶:

- Pojezierze Myśliborskie – kod PLH320014, obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; na obszarze odnotowano obecność 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG; szczególnie cenne są dobrze zachowane, rzadkie zbiorowiska torfowiskowe i duże połacie łąk ramienicowych; występuje tu też 5 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; powierzchnia obszaru 44,1 km²;
- Jezioro Dobropolskie, kod PLH320070; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; misa jeziora Dobropolskiego wraz z kompleksem łąk i lasów, leży w południowej części województwa zachodniopomorskiego, na pograniczu powiatów gryfińskiego i myśliborskiego oraz gmin Trzcińsko Zdrój i Myślibórz. Obszar obejmuje jezioro wraz z przyległymi torfowiskami oraz otaczającymi je wilgotnymi łąkami, będące siedliskiem cennych gatunków flory i fauny; w jej granicach znajduje się część kompleksu leśnego Leśnictwa Rów Nadleśnictwa Myślibórz; większość włączonych do ostoi lasów liściastych to łągi olszowo-jesionowe; na terenach wyżej położonych znajdują się grądy i buczyny; jezioro o charakterze degenerującego jeziora mezotroficznego zachowało płyty podwodnych łąki ramienic oraz jezierz. W bagiennej części nad jeziorami znajdują się osady gytii jeziornej; duże powierzchnie zajmują płyty szuwarów, turzycowiska, oraz wilgotne łąki; na niewielkich wyniesieniach zachowały się fragmenty muraw kserotermicznych; powierzchnia 4,0 km²;
- Dolina Iny koło Recza - kod PLH320004; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; rozciąga się od mostu kolejowego w Reczu do drogi Suchań - Piasecznik wraz z dolinami dwóch większych dopływów: Reczanki i Wardynki - Stobnicy oraz mniejszych strumieni; doliny rozcinają wysoczyzny morenowe, płaskie i faliste, przeważnie wykorzystywane rolniczo; na zboczach, dobrze wykształcone są też formy erozyjne i akumulacyjne formy wodnolodowcowe: rynny subglacjalne, zagłębienia po wytopieniu brył martwego lodu i obszary zastoiskowe; są to obecnie tereny występowania mokradeł, cieków i wydobywania się na powierzchnię wód podziemnych; we wklęsłych formach erozyjnych zlokalizowane są pokłady torfów i innych utworów holocenówskich (trawertyny i mady rzeczne); złoża torfu wypełniające dolinę Iny należy do najrozleglejszych na Pomorzu Zachodnim, zaś w dolinie Reczanki i Wardynki zlokalizowane są najgłębsze i najaktywniejsze hydrologicznie torfowiska źródłiskowe, których wody wydobywają się pod znacznym ciśnieniem hydrostatycznym; wysokie i strome zbocza porozcinane są licznymi wąwozami i dolinkami erozyjnymi; na jej zboczach i w wąwozach dominują grądy środkowoeuropejskie w odmianie źródłiskowej, łągi i lasy mieszane; w wąwozach, w strefie

¹⁶ Geoserwis, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>.

podboczowej i w dnie doliny występują wypływy wód podziemnych, bogatych w węglan wapnia; dno doliny pokryte rozległymi torfowiskiem o złożonej genezie: na bazie wypełnionego gytiami wapiennymi zbiornika pojeziornego rozwinęło się kompleksowe torfowisko soligeniczne, aktywnie zasilane wodami podziemnymi; po częściowym odwodnieniu obszar gleb organicznych wykorzystywany był jako użytki zielone, z dużym udziałem łąk wilgotnych ziołorośli i łąk zmiennowilgotnych, obfitujących w osobliwości florystyczne, typowe dla siedlisk zasobnych w wapń; obecnie, na części dawnych łąk utworzono stawy rybne; nad jeziorem Rajska pod wpływem wypływów wód podziemnych wykształciły się młaki źródliskowe z roślinnością typową dla mechowiskowych torfowisk węglanowych; na obrzeżach dolin częste są wypukłe formy akumulacji wodnolodowcowej - ozy, kemy i terasy akumulacyjne; są to miejsca występowania roślinności ciepłolubnej i napiaskowej, często zalesiane, miejscami eksploatowane dla pozyskania kruszyw; na morenowych zboczach dolin głównych i w rozcięciach erozyjnych występują dobrze wykształcone grądy (dolina Reczanki, okolice Nosowa), buczyny (zbocza doliny Iny koło Suchania), a przy źródłach i na dnie dolin - lasy łęgowe; w dolinie niewielkiego dopływu koło Radaczewa i w dolinie Wardynki występują łągi dębowo-wiązowe; rejon górnej Iny obejmuje zlewnię o powierzchni 730,7 km², w tym dorzecze lewobrzeżnego dopływu – Reczycy o obszarze 84,8 km²; Ina przepływa w górnym biegu przez jezioro Stobnickie, Krzemienieckie, Bytowo; początkowo przewija się między wzgórzami morenowymi Wyżyny Ińskiej w kierunku południowym wąską, głęboko wciętą doliną; natomiast od Recza do Stargardu płynie w kierunku północno-zachodnim pradoliną, o szerokości dochodzącej do 3 kilometrów. spadkami wyrównanymi od 0,64% do 3,67‰, z szybkością przepływu 0,08 m/s do 0,6 m/s; koryta cieków (Iny i jej dopływów) w tym rejonie są wyżłobione, o brzegach wyraźnie zaznaczonych; dna tych cieków są wyrównane o charakterze piaszczystym z małymi partiami żwiru (najczęściej w odcinkach przyźródłowych) lub mułu (w odcinkach przyujściowych); brzegi potoków często są uregulowane opaską faszynową lub drewnianą; pobrzeża potoków porastają pojedynczo rozrzucone drzewa liściaste (olcha, wierzba, buk), choć nie brak jest odcinków gęsto porośniętych; sąsiednimi terenami są łąki i pastwiska; najważniejsze potoki rejonu górnej Iny posiadają następujące średnie spadki wyrównane: Reczyca - 2,39‰ i Stobnica - 1,43‰ oraz górna Ina sensu stricto - 1,79‰; największą szybkość prądu odnotowano w lewobrzeżnym dopływie Iny - Reczycy (0,6 m/s); w pozostałych przeciętnie wynosiła ona od 0,1 do 0,4 m/s; powierzchnia 44,7 km²;

- Jezioro Kozie, kod PLH320010; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; obszar obejmuje eutroficzne jezioro typu karasiowego, wraz z przyległymi zaroślami i torfowiskiem niskim w niecce torfowej; w powiązaniu z wodami ekosystemu jeziornego rozwinął się tu kompleks roślinności, złożonej z około 30 zespołów roślinnych, z których do najcenniejszych należą: zarośla,

łąka czarcikęsowa, niskoturzykowa młaka z turzycą prosowatą i łuszczykowatą, a także fitocenozy z sitem tępokwiatowym i szuwar kłociowy (10 ha przy S i SE brzegu jeziora); kłoc wiechowata sukcesywnie zwiększa swój zasięg kosztem lustra wody; najcenniejsze fragmenty to zanikające fitocenozy użytków zielonych na polderach między rowami i zarastającymi bądź zarośniętymi torfiankami, o sporym łącznym areale; chociaż wyraźnie ustępują na rzecz ziołorośli, to nadal reprezentują różne postaci troficzne, w tym z udziałem gatunków wapniolubnych, jakim jest na przykład kłoc wiechowata; powierzchnia 1,8 km²;

- Dzikie Las - kod PLH320060; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; kompleks mezofilnych lasów liściastych, torfowisk mszarnych i jezior eutroficznych; dominują powierzchniowo lasy: buczyny żyzne i kwaśne, łęgi jesionowe i olszowe, grądy subatlantyckie porastające falisty i pagórkowaty; krajobraz moreny dennej; w licznych obniżeniach znajdują się oczka wodne i torfowiska mszarne; torfowiska pokryte są zbiorowiskami z klasy Scheuchzeria-Caricetea nigrae, rzadziej także mszarami wysokotorfowiskowymi; flora i roślinność torfowisk jest zróżnicowana, od otwartych zbiorowisk mszarnych, po różne stadia sukcesji w kierunku brzeziny bagiennych; część mokradeł śródlęśnych porastają łożowiska, zbiorowiska szuwarowe i pleustonowe, w tym też kozuchy wolffii bezkorzeniowej i wątrobowca, na części znajdują się otwarte lustra wody; obniżenia stanowią ważne miejsce lęgowe dla fauny płazów, w tym kumaka nizinnego; w obrębie ostoi znajdują się cztery, większe jeziora eutroficzne z bardzo bogatą roślinnością wodną; duże powierzchnie pokrywają zbiorowiska tzw. „lilii wodnych”, wzdłuż brzegów wykształcone są szerokie pasy zróżnicowanych szuwarów, w wodach liczne gatunki roślin zanurzonych rdestnic i wywłócznik kłosowy; z jezior tych podawano przed wiekiem stanowiska kaldeji dziewięcionikowatej; powierzchnia 17,7 km²;
- Gogolice-Kosa; kod PLH320038, obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; obszar zaproponowany dla ochrony największej populacji żółwia błotnego *Emys orbicularis* na Pomorzu Zachodnim i zarazem najważniejszej w zachodniej Polsce, jako jednej z zaledwie kilku rozrzedzających się populacji gatunku w tym rejonie; liczebność dorosłych żółwi szacuje się tu na ok. 30 os.; rzeki są także ważnym korytarzem ekologicznym dla migrujących żółwi; występują tu ponadto 3 inne gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 4 typy siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które pokrywają ok. 40% powierzchni obszaru.; powierzchnia 14,5 km²;
- Dolna Odra; kod PLH320037; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; Dolina Odry (z dwoma głównymi kanałami: Wschodnią Odrą i Zachodnią Odrą), rozciągająca się na przestrzeni ok. 90 km, stanowi mozaikę obejmującą: tereny podmokłe z torfowiskami i łąkami zalewanymi wiosną, lasy olszowe i łęgowe, starorzecza, liczne odnogi rzeki i wysepki; Odra jest rzeką

swobodnie płynącą (według terminologii hydrotechników); duży udział w obszarze mają naturalne tereny zalewowe; ostoja obejmuje również fragmenty strefy krawędziowej Doliny Odry z płacami roślinności sucholubnej, w tym z murawami kserotermicznymi oraz lasami. Tereny otaczające ostoję są użytkowane rolniczo. Gospodarka łkowa oraz wypas bydła są też prowadzone na niewielkim fragmencie obszaru. W okolicach ostoji zlokalizowane są liczne zakłady przemysłowe; powierzchnia 304,6 km²;

- Dolina Płoni i Jezioro Miedwie; kod PLH320006; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; obszar o dużej bioróżnorodności; stwierdzono występowanie 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 11 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy; do najważniejszych biotopów należą mokradła węglanowe wykształcone w wodach i na brzegach jezior oraz rozległe szuwały kłociowe (największe powierzchnie w Polsce); do walorów obszaru należy również dobrze zachowany pasmowy układ biotopów, obejmujący pełną gamę typowych zbiorowisk roślinnych z gatunkami charakterystycznymi; powierzchnia 207,6 km²;
- Ostoja Barlinecka - kod PLH080071; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej; teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka; na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha); liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu; mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów; najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk-łęgi; powierzchnia 266,0 km²;
- Puszcza Barlinecka - kod PLB080001; obszar specjalnej ochrony ptaków; stwierdzono 23 lęgowe gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej; powierzchnia 265,1 km²;
- Ostoja Witnicko-Dębniańska - kod PLB320015; obszar specjalnej ochrony ptaków; występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywy Ptasiej) oraz 2 gatunki ptaków migrujących, z czego 30 gatunków zaliczanych jest do lęgowych, 6 do przelotnych, natomiast 12 gatunków ptaków wymienionych jest w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt; powierzchnia 469,9 km²;
- Dolina Dolnej Odry - kod PLB320003; obszar siedliskowy mający znaczenie dla Wspólnoty; występują co najmniej 43 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej

Czerwonej Księgi (PCK); bardzo ważny teren szczególnie dla ptaków wodno-błotnych w okresie lęgowym, wędrownym i zimowiskowym; powierzchnia 616,5 km².

Na terenie powiatu myśliborskiego znajduje się siedem rezerwatów przyrody¹⁷:

- „Markowe Błota” jest rezerwatem typu torfowiskowego, głównym przedmiotem ochrony jest biocenoza torfowiskowo-bagienna; jest to miejsce gniazdowania i żerowania wielu rzadkich ptaków, ma powierzchnię 193,40 ha.
- „Skalisty Jar Libertta” znajduje się na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, jest to rezerwat krajobrazowy; głównym przedmiotem ochrony są zasoby glebowe i geologiczne terenów porośniętych lasem lub borem; występują między innymi zlepieniec – skały wapienno-piaskowe o wysokości do 4 m, ma powierzchnię 33,21 ha.
- „Cisy Boleszkowickie” jest to rezerwat leśny; znajduje się tam 439 cisów naturalnie rosnących pod okapem 150-letnich sosen, ma powierzchnię 9,38 ha.
- „Czapli Ostrów” (gmina Dębno) jest to rezerwat typu faunistycznego, na terenie wyspy na Jeziorze Ostrowiec występują liczne kolonie czapli siwej i kormoranów, ma powierzchnię 16,45 ha.
- „Tchórzyno” (gmina Myślibórz) jest to rezerwat torfowiskowy; głównym przedmiotem ochrony jest flora terenów torfowisk powstałych w kredzie jeziornej; występuje rzadka roślinność zarastająca jezioro i tworząca podwodne łąki, ma powierzchnię 32 ha.
- „Długogóry” (gmina Myślibórz) jest to rezerwat krajobrazowy; głównym przedmiotem ochrony jest buczyna pomorska oraz mieszany morenowy krajobraz; występują liczne pagórki moreny czołowej z gliny, głazy narzutowe i oczka wodne, ma powierzchnię 120,36 ha.
- „Jezioro Jasne” jest to rezerwat typu florystycznego; ochronie podlega krajobraz z zespołami roślinności, ma powierzchnię 3,10 ha.

Na terenie powiatu myśliborskiego znajdują się dwa Parki Krajobrazowe¹⁸:

- Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy (powierzchnia 20285 ha), utworzony w 1991 roku w celu ochrony i zachowania walorów krajobrazowych naturalnego środowiska, wartości kulturowych, przyrodniczych oraz dydaktycznych. Park obejmuje gminy Barlinek (10,7 tys. ha) i Nowogródek Pomorski (567,4 ha) z powiatu Myśliborskiego, Pelczyce z powiatu Choszczeńskiego, Kłodawa z powiatu Gorzowskiego i Strzelce Krajeńskie ze Strzelecko – Dreźnieckiego.
- Park Krajobrazowy „Ujście Warty”, którego celem ochrony jest zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych dolin rzek: Warty i Odry oraz otaczających je wysoczyzn. Na terenie parku znajduje się Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Porzecze” (powierzchnia 142,74 ha),

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

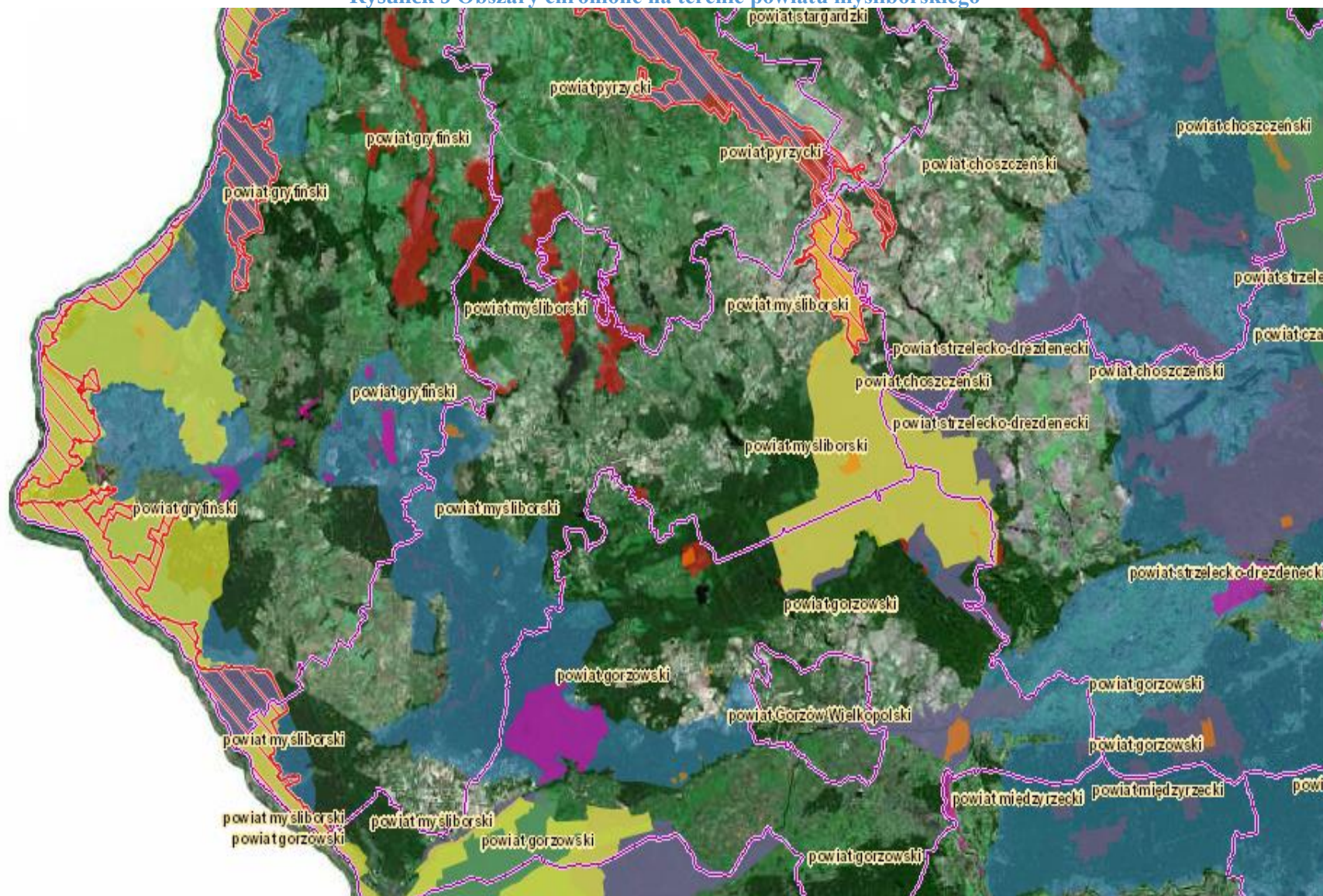
powstały w 1992 roku, w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego. Obejmuje gminę Boleszkowice.

Poza rezerwatami przyrody i parkami krajobrazowymi na terenie powiatu myśliborskiego znajdują się także obszary chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu C (Barlinek) (132,39 km²) – gmina Barlinek, Nowogródek Pomorski, Myślibórz;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Myślibórz (216,30 km²) – gmina Myślibórz;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Witnicko-Dębieńskie (76,55 km²) – gmina Dębno;
- Obszar Chronionego Krajobrazu A Dębno-Gorzów (111,27 km²) – gmina Dębno.

Poza wymienionymi formami ochrony warto wspomnieć również o tym, że na terenie powiatu istnieje ponad 400 pomników przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych (%) na terenie powiatu wynosi 43,7% jest znacznie wyższy niż średnia dla województwa (21,7%) oraz kraju (32,5%).

Rysunek 9 Obszary chronione na terenie powiatu myśliborskiego



Źródło: Opracowanie na podstawie: Geoserwis, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>.

1.3.5 Lasy

Największymi kompleksami leśnymi w powiecie są: Puszcza Barlinecka oraz kompleks leśny w okolicach Dębna. Lasy zajmują obszar 50 798,9 ha, co stanowi 41,9% powierzchni powiatu. Większość to grunty leśne publiczne, 50 188,9 (98,8), grunty leśne prywatne natomiast zajmują powierzchnię 610,0 ha (1,2%). Lasy zarządzane są przez pięć nadleśnictw: Barlinek, Dębno, Różańsko, Myślibórz, Choszczno. Udział powierzchnia zalesione do powierzchni jednostki ogółem jest wyższy o 10 punktów % niż średnia dla województwa zachodniopomorskiego. W ujęciu procentowym gminy powiatu zalesione są mniej więcej w równym stopniu, wyjątkiem jest gmina Myślibórz, na obszarze której lasy stanowią 22,5%. Natomiast największa bezwzględna powierzchnia lasów występuje w gminie Dębno (16 365,3 ha) oraz Barlinek 12897,7 ha.

1.3.6 Surowce naturalne

Na terenie powiatu myśliborskiego występują udokumentowane złoża gazu ziemnego (10 mld m³ gazu), azotowego gazu ziemnego, ropy naftowej (ok. 15 mln ton ropy), siarki (razem ze złożami ropy i gazu), kredy, oraz kruszywa naturalnego. Innymi bogactwami naturalnymi w powiecie są kruszywa budowlane (Chlewice, Kaleńsko).

1.3.7 Odnawialne źródła energii

Stosowanie najlepszych dostępnych technologii gospodarki niskoemisyjnej w połączeniu ze zmianami bilansu paliwowo-energetycznego na rzecz wzrostu wykorzystania OZE poprawia stan środowiska naturalnego m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery, gleby i wód. Dywersyfikacja źródeł produkcji energii stanowi także wkład Powiatu Myśliborskiego w budowanie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Na terenie powiatu funkcjonują:

- 6 elektrowni wodnych przepływowych (do 0,3 MW) – wytwarzają energię o łącznej mocy 0,775 MW;
- 3 elektrownie wiatrowe na lądzie – wytwarzają energię o łącznej mocy 55,085 MW;
- 1 elektrownie wytwarzająca z biogazu składowiskowego – wytwarzają energię o łącznej mocy 0,181 MW.

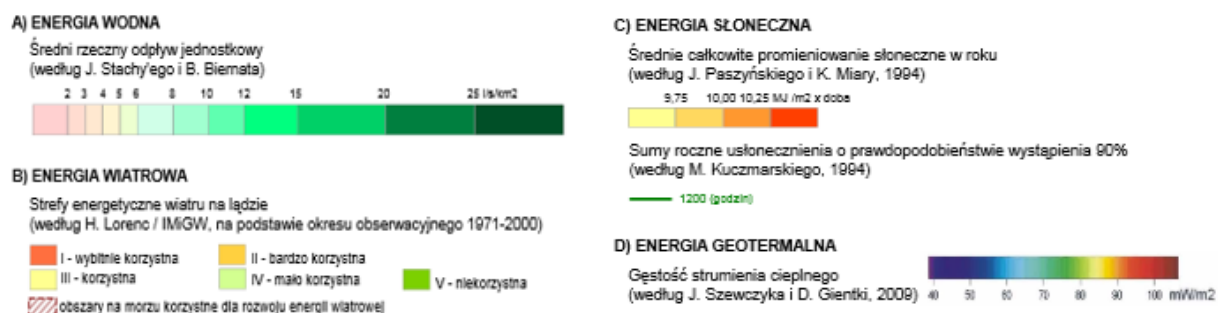
Tabela 17 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych

Typ źródła	powiat myśliborski	województwo zachodniopomorskie	Udział
elektrownia wodna przepływowa do 0,3 MW	0,775	4,505	17,2%
elektrownia wiatrowa na lądzie	55,085	1 072,282	5,1%
elektrownia wytwarzająca z biogazu składowiskowego	0,181	3,769	4,8%
inne	0,000	94,003	0,0%
Suma	56,041	1 174,559	4,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Mapa odnawialnych źródeł energii*; Urząd Regulacji Energetyki;
<http://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html>.

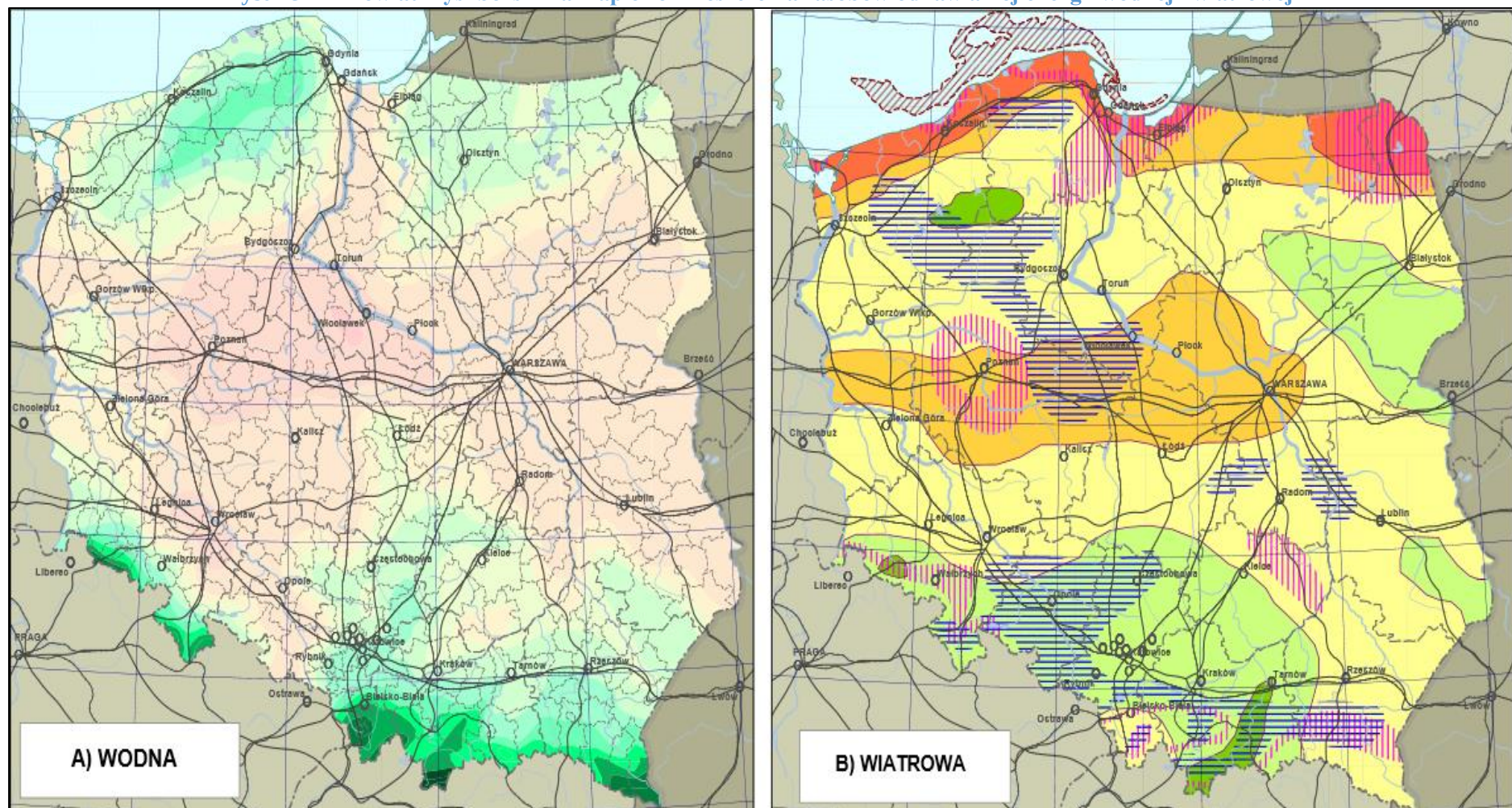
Na podstawie analiz przeprowadzonych na potrzeby opracowania dokumentu *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* stwierdza się, że teren powiatu myśliborskiego legitymuje się bardzo korzystnymi warunkami w zakresie wykorzystania OZE typu geotermalnego oraz bardzo korzystnymi (wschodnie rubieże) i korzystnymi (cały obszar powiatu) warunkami w zakresie wykorzystania OZE typu słonecznego.

Rysunek 10 Zasoby energii odnawialnej - legenda



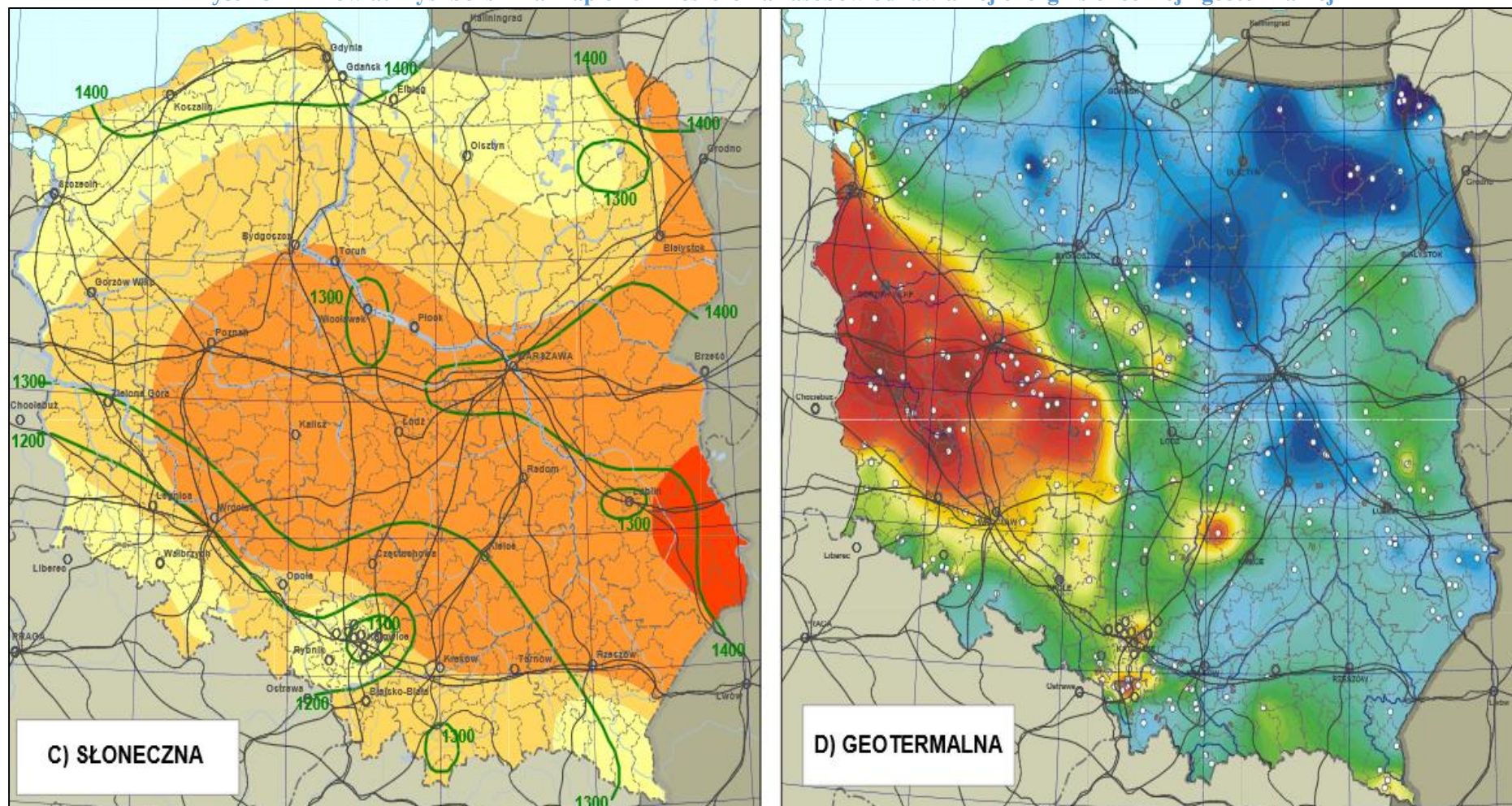
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/MAPA_20_ENERGIA_ODNAWIALNA_230112.pdf.

Rysunek 11 Powiat myśliborski na mapie rozmieszczenia zasobów odnawialnej energii wodnej i wiatrowej



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/MAPA_20_ENERGIA_ODNAWIALNA_230112.pdf.

Rysunek 12 Powiat myśliborski na mapie rozmieszczenia zasobów odnawialnej energii słonecznej i geotermalnej



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_przestrzenna/KPZK/Aktualnosci/Documents/MAPA_20_ENERGIA_ODNAWIALNA_230112.pdf.

1.4. Opis zasobów kulturowych

1.4.1 Zabytki¹⁹

Z racji bogatej historii regionu na terenie powiatu znajduje się wiele obiektów o walorach kulturowych i zabytkowych. Najstarszymi zabytkami w powiecie są budowle późnoromańskie i gotyckie. Można je podzielić ze względu na materiał budowlany na: granitowe i ceglane. Budowle granitowe to najczęściej kościoły w mniejszych miejscowościach. Do ich budowy wykorzystywano głazy narzutowe przyniesione w te okolice przez lądolód. Część z nich została przebudowana, zostały dobudowane wieże i zmienione wejścia. Do najciekawszych budowli tego typu zaliczyć można kościoły w: Cychrach, Czernikowie, Derczewie, Dziedzicach, Dzikowie, Karsku, Nowogródku Pomorskim, Rościnie, Rychnowie, Smolnicy, Wysokiej. Gotyckie budownictwo ceglane występuje w powiecie myśliborskim jedynie w Myśliborzu (Kościół św. Jana Chrzciciela, Klasztor Dominikanów, bramy Nowogródzka i Pyrzycka, baszta Prochowa, kaplice św. Gertrudy i św. Ducha) i Chwarszczanach (kościół Tempelariuszy).

Wiek XVI i XVII były bardzo niespokojne. W tym czasie toczono na tych terenach wiele wojen. Sytuacja nie pozwalała na budowanie obiektów zarówno gospodarczych jak i sakralnych. Dopiero wiek XVIII, a szczególnie jego druga połowa przyniósł dla tych ziem ożywienie gospodarcze i budowlane. W tym czasie powstało wiele barokowych i rokokowych budowli sakralnych, są to kościoły w: Golenicach, Dolsku, Nawrocku, Renicach, Rościnie, Różańsku, Sulimierzu. Budowane są także pałace i dwory. W wieku XVIII i na początku wieku XIX powstało ich na terenie powiatu bardzo wiele. Można je podzielić, ze względu na sposób budowania na: ceglane i konstrukcji ryglowej (drewniany szkielet wypełniony cegłami lub gliną). Pałace ceglane zachowały się w: Czernikowie, Karsku, Rościnie. Jedyne pałace konstrukcji ryglowej zachował się w Niepołcku (obecnie w bardzo złym stanie). W XVIII wieku powstał także późnobarokowy ratusz w Myśliborzu, kuźnia konstrukcji ryglowej w Dolsku oraz neogotycki pałac w Dolsku (ruina).

W wieku XIX i na początku wieku XX powstało wiele kościołów neogotyckich: Głazów, Gudzisz, Ławy, Kierzków, Mostkowo, Myślibórz, Namysłin, Trzcina. W tym samym czasie wybudowano także wiele domów, dworów i zabudowań gospodarczych zarówno konstrukcji ryglowej jak i ceglanych z wykorzystaniem ciosów granitowych. Można je oglądać na terenie całego powiatu myśliborskiego. Na rzece Myśli wybudowano kilka elektrowni wodnych (zabytki techniki).

Tabela 18 Zabytki nieruchome w powiecie myśliborskim

Miejscowość	Gmina	Obiekt
Barlinek	Barlinek	teren Starego Miasta
Barlinek	Barlinek	młyn-papiernia(zespół), ul. Św. Bonifacego 37/38

¹⁹ Na podstawie artykułów publikowanych na stronie Powiatu Myśliborskiego, <http://www.powiatmysliborski.pl>.

Barlinek	Barlinek	zespół zabudowy d. Młyna-Papierni ob. Ośrodek Naukowo-Dydaktyczny
Barlinek	Barlinek	budynek „A” szpitala, ul. Szpitalna 11
Barlinek	Barlinek	willa ul. Strzelecka 23 /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	kościół św. Bonifacego /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	budynek dawnej fabryki maszyn, ul. Fabryczna 12 /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	budynek magazynu d. fabryki krzeseł i innych mebli do siedzenia wraz z willą właściciela fabryki i ogródkiem ul. Jeziorna 4, 5
Barlinek	Barlinek	obwarowania miejskie
Barlinek	Barlinek	kąpielisko miejskie, ul. Sportowa 2a
Barlinek	Barlinek	dom al.1 Maja 13a /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	d. kościół nowoapostolski ob. cerkiew prawosławna
Barlinek	Barlinek	willa ul. Pełczycka 4 /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	młyn (zespół) ul. Fabryczna 3, 4 /otoczenie/
Barlinek	Barlinek	kościół Niepokalanego Serca NMP
Barlinek	Barlinek	kamienica, Rynek 9
Barnówko	Dębno	park dworski
Boleszkowice	Boleszkowice	kościół św. Antoniego z Padwy
Chłopowo	Myślibórz	pałac (do skreślenia z rej.)
Chłopowo	Myślibórz	kościół św. Ap. Piotra i Pawła
Chłopowo	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Chwarszczany	Boleszkowice	kościół św. Stanisława Kostki
Cychry	Dębno	kościół św. Stanisława BM
Czerników	Myślibórz	park dworski
Czerników	Myślibórz	kościół św. Teresy od Dzieciątka Jezus
Czerników	Myślibórz	pałac
Czólnów	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Czólnów	Myślibórz	kościół /ruina/
Czólnów	Myślibórz	park dworski
Dargomyśl	Dębno	domek myśliwski ob. leśniczówka
Dargomyśl	Dębno	kościół MB Wspomożenia Wiernych
Dąbrowa	Myślibórz	park dworski
Derczewo	Myślibórz	park dworski

Derczewo	Myślibórz	kościół Narodzenia NMP
Dębno	Dębno	willa ob. ratusz, ul. Piłsudskiego 5
Dębno	Dębno	willa, ul. Chrobrego 2
Dębno	Dębno	parcela, otoczenie willi, ul. Baczewskiego 3
Dębno	Dębno	kamienica ul. Armii Krajowej 4
Dębno	Dębno	wodociągowa wieża ciśnień ul. Mickiewicza 61
Dębno	Dębno	kościół śś. Piotra i Pawła Apostołów
Dębno	Dębno	pocztą ul. Armii Krajowej 6
Dębno	Dębno	kamienica ul. Armii Krajowej 2
Dębno	Dębno	willa, ul. Baczewskiego 5
Dębno	Dębno	willa, ul. Baczewskiego 20 /otoczenie/
Dębno	Dębno	willa, ul. Mickiewicza 32
Dębno	Dębno	willa, ul. Baczewskiego 3
Dębno	Dębno	willa ul. Mickiewicza 43 /otoczenie/
Dolsk	Dębno	park dworski
Dolsk	Dębno	młyn wodny, dworski (ruina)
Dolsk	Dębno	pałac (ruina)
Dolsk	Dębno	kuźnia
Dolsk	Dębno	kościół MB Częstochowskiej
Dyszno	Dębno	park dworski
Dyszno	Dębno	kościół św. Wojciecha
Dziedzice	Barlinek	kościół MB Częstochowskiej
Dzierzgów	Myślibórz	park dworski
Dzikowo	Barlinek	kościół św. Stanisława BM
Giżyn	Nowogródek Pom.	kościół nieużytkowany
Giżyn	Nowogródek Pom.	park dworski
Głazów	Myślibórz	kościół Dobrego Pasterza
Głazów	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Golczew	Myślibórz	park dworski
Golenice	Myślibórz	park dworski
Golenice	Myślibórz	oficina, budynek bramny

Golenice	Myślibórz	pałac
Golenice	Myślibórz	kościół MB Królowej Polski
Golenice	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Grzymiradz	Dębno	park dworski
Janowo	Barlinek	pałac
Janowo	Barlinek	zespół zabudowy folwarcznej
Janowo	Barlinek	park dworski
Karsko	Nowogródek Pom.	park dworski
Karsko	Nowogródek Pom.	dwór z XVII w.
Karsko	Nowogródek Pom.	kościół św. Antoniego
Karsko	Nowogródek Pom.	dwór z 1755 r.
Kierzków	Myślibórz	park dworski
Kruszwini	Myślibórz	park dworski
Kruszwini	Myślibórz	kościół śś. Ap. Piotra i Pawła /otoczenie/
Ławy	Myślibórz	kościół św. Józefa Oblubieńca
Ławy	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Myśliborzyce	Myślibórz	cmentarz przykościelny, kaplica cmentarna
Myśliborzyce	Myślibórz	kościół MB Częstochowskiej
Myślibórz	Myślibórz	kościół i klasztor poddominikański
Myślibórz	Myślibórz	budynek, ul. Boh. Warszawy 77 (ob. klasztor)
Myślibórz	Myślibórz	dom, ul. Pionierów 23 (do skreślenia z rej.)
Myślibórz	Myślibórz	obwarowania miejskie
Myślibórz	Myślibórz	cmentarz komunalny, ul. Celna, Daszyńskiego
Myślibórz	Myślibórz	kaplica św. Ducha (ob. muzeum)
Myślibórz	Myślibórz	wiatrak holenderski
Myślibórz	Myślibórz	ratusz
Myślibórz	Myślibórz	wieża ciśnień, ul. Cienista
Myślibórz	Myślibórz	kaplica św. Gertrudy
Myślibórz	Myślibórz	kościół św. Jana Chrzciciela
Myślibórz	Myślibórz	kapliczka jerozolimską

Myślibórz	Myślibórz	teren Starego Miasta
Myślibórz	Myślibórz	dawny urząd powiatowy, ul. 1 Maja 19
Myślibórz	Myślibórz	dawny szpital św. Gertrudy, ul. Łużycka 4
Myślibórz	Myślibórz	poczta, Rynek 16
Myślibórz	Myślibórz	dom ul. Buczka 11
Nawrocko	Myślibórz	kościół Wniebowzięcia NMP
Nawrocko	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Nawrocko	Myślibórz	park dworski
Niepołcko	Barlinek	dwór
Niepołcko	Barlinek	park dworski
Niepołcko	Barlinek	dzielnica folwarczna, część parku dworskiego oraz fragment ogrodzenia
Nowogródek Pom.	Nowogródek Pom.	kościół MB Królowej Polski
Oborzany	Dębno	kościół Św. Krzyża
Ostrowiec	Dębno	park dworski
Otanów	Myślibórz	park dworski
Pniów	Myślibórz	park dworski
Pszczelnik	Myślibórz	pomnik (zespół) lotników litewskich
Renice	Myślibórz	kościół Narodzenia NMP
Renice	Myślibórz	pałac ob. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
Renice	Myślibórz	park dworski
Renice	Myślibórz	wieża wodna
Rościn	Myślibórz	kościół św. Rocha
Rościn	Myślibórz	pałac
Rościn	Myślibórz	kościół nieużytkowany
Rościn	Myślibórz	park dworski
Równo	Barlinek	kościół (ruina)
Różańsko	Dębno	kościół św. Michała Archanioła
Rychnów	Barlinek	kościół Wniebowzięcia NMP
Sarbinowo	Dębno	kościół Wniebowzięcia NMP
Sarbinowo	Dębno	cmentarz przykościelny
Sitno	Myślibórz	kościół św. Andrzeja Boboli

Sitno	Myślibórz	dwór
Sitno	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Sitno	Myślibórz	park dworski
Smolnica	Dębno	cmentarz przykościelny
Smolnica	Dębno	kościół Narodzenia NMP
Smolnica	Dębno	park dworski
Smolnica	Dębno	pałac
Stara Dziedzina	Barlinek	park dworski
Stara Dziedzina	Barlinek	dwór
Stara Dziedzina	Barlinek	folwark
Strąpie	Barlinek	dwór
Strąpie	Barlinek	park dworski
Strąpie	Barlinek	zespół zabudowy folwarcznej
Strąpie	Barlinek	kościół MB Różańcowej /otoczenie/
Sulimierz	Myślibórz	cmentarz przykościelny
Sulimierz	Myślibórz	park dworski
Sulimierz	Myślibórz	kościół św. Wojciecha BM
Tarnowo	Myślibórz	park dworski
Warnice	Dębno	kościół św. Józefa
Warnice	Dębno	cmentarz przykościelny
Warnice	Dębno	park dworski
Wysoka	Boleszkowice	kościół św. Teresy od Dzieciątka Jezus
Wysoka	Boleszkowice	park dworski

Zródło: Rejestr zabytków nieruchomych województwa z wyłączeniem zabytków archeologicznych w powiatach, Biuletyn Informacji Publicznej Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, <http://wkz.bip.alfatv.pl/strony/menu/9.dhtml>.

1.4.2. Imprezy kulturalne i okolicznościowe

Corocznie organizowane są powiatowo-gminne dożynki. Na terenie powiatu występują następujące artystyczne zespoły lokalne: „Dębniacy”, „Myślanie”, „Chór Melodia”, „Babilon”, „Sonata”.

Imprezy cykliczne

- Mistrzostwa Polski Strefy Zachodniej Amatorskiego MMA w Barlinku (marzec);
- Barlineckie Świętojanki z Koronacją Królowej Puszczy (czerwiec);

- Barlineckie Lato Teatralne (sierpień);
- Wielka Siódemka Barlinecka – Międzynarodowe Spotkanie Pasjonatów Nordic Walking (wrzesień);
- MTB – Mistrzostwa Barlinka w Kolarstwie Górskim;
- Festiwal Folkloru – „Folklor Bez Granic” w Boleszkowicach (czerwiec);
- Festyn Historyczny/ Turniej Rycerski w Chwarszczanach, gm. Boleszkowice (sierpień/wrzesień);
- Maraton Dębno (kwiecień);
- Mistrzostwa Polski DEDE ART w Dębnie (kwiecień);
- Festiwal Sztuk Walki w Dębnie (maj);
- Zawody w Skokach o Puchar Burmistrza Dębna (czerwiec);
- Triathlon Dębno (lipiec);
- Triada Teatralna w Dębnie (lipiec);
- Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego w Myśliborzu (marzec);
- Miła Myśliborska (maj);
- Motorowodne Mistrzostwa Świata w Myśliborzu (maj/czerwiec);
- Ogólnopolskie Regaty o Puchar Leonida Teligi w Myśliborzu (czerwiec);
- Festiwal Małych Form Teatralnych i Kabaretowych w Myśliborzu (lipiec);
- Ogólnopolskie Spotkania Młodych Autorów i Kompozytorów SMAK im. Jonasza Kofty w Myśliborzu (październik);
- Powiatowy Konkurs na Palmę i Pisanek Wielkanocną w Nowogrodku Pomorskim.

2. Sfera społeczna

2.1. Demografia

Powiat myśliborski zamieszkiwany jest przez 67 698 osób (stan na grudzień 2013 r.). Liczba ludności powiatu na przestrzeni lat 2009-2013 fluktuowała, ale porównując dane r/r nastąpił wzrost o 0,9%. Natomiast udział populacji powiatu w populacji województwa wynosi aktualnie 3,9% i zmalał w stosunku do 2009 r. o 0,1 pp. Gęstość zaludnienia powiatu wynosi 57 osób na km², co plasuje powiat na 9. miejscu w województwie. Wskaźnik feminizacji wynosi 50,6%, co oznacza, że rozkład struktury płci populacji powiatu jest równomierny. W poniższej tabeli przedstawiony został podział liczby ludności, sołectw i miejscowości na poszczególne gminy leżące na terenie powiatu myśliborskiego.

Tabela 19 Parametry demograficzne dla gmin powiatu myśliborskiego

Gmina	Ludność (os.)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)
Barlinek	19 810	77
Boleszkowice	2 937	23
Dębno	20 975	66
Myślibórz	20 584	63
Nowogródek Pomorski	3 392	23
Powiat	67 698	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Największa liczba ludności zamieszkuje gminy miejsko-wiejskie, odpowiednio Dębno (20 975 osób co stanowi 31,0% ludności powiatu), Myślibórz (20 584 osób, 30,4% ludności powiatu), Barlinek (19 810 osób, 29,3% ludności powiatu); gminy Nowogródek Pomorski (3 392 osoby, 5% ludności powiatu), gminy Boleszkowice (2 937 osób, 4,3% ludności powiatu). Wskaźnik urbanizacji wynosi 59%. Prognozy zmian liczby ludności na najbliższe 10 lat wskazują, że populacja powiatu będzie się kurczyć, by w 2025 r. osiągnąć wartość 64 810.

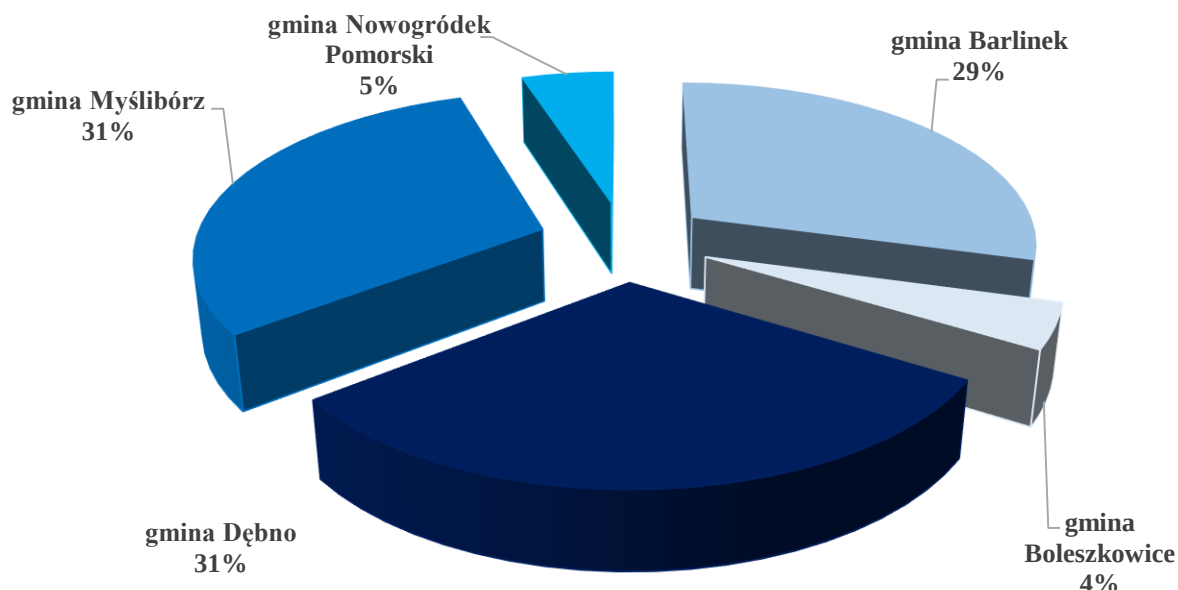
Tabela 20 Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego

Poziomy wykształcenia	Wartość	Udział
wyższe	6 712	12,1%
średnie i policealne - ogółem	16 765	30,1%
zasadnicze zawodowe	14 426	25,9%
gimnazjalne	3 041	5,5%
podstawowe ukończone	13 360	24,0%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 332	2,4%

Suma	55 636	100,0%
-------------	---------------	---------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Wykres 1 Udział ludności gmin w ogólnej liczbie ludności powiatu myśliborskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl

Wartości przyrostu naturalnego w latach 2009-2013 znajdowały się w dominującym trendzie dodatni, jednakże dla roku 2013 zaobserwowano znaczny spadek do wartości ujemnej. Ujemne wartości przyjmuje także saldo migracji wewnętrznych. Nie zauważono wysokiego trendu migracji zagranicznych, chociaż należy zaznaczyć, że oficjalne statystyki mogą tego trendu nie obejmować. Poziom salda migracji plasuje powiat myśliborski na 13. miejscu w województwie.

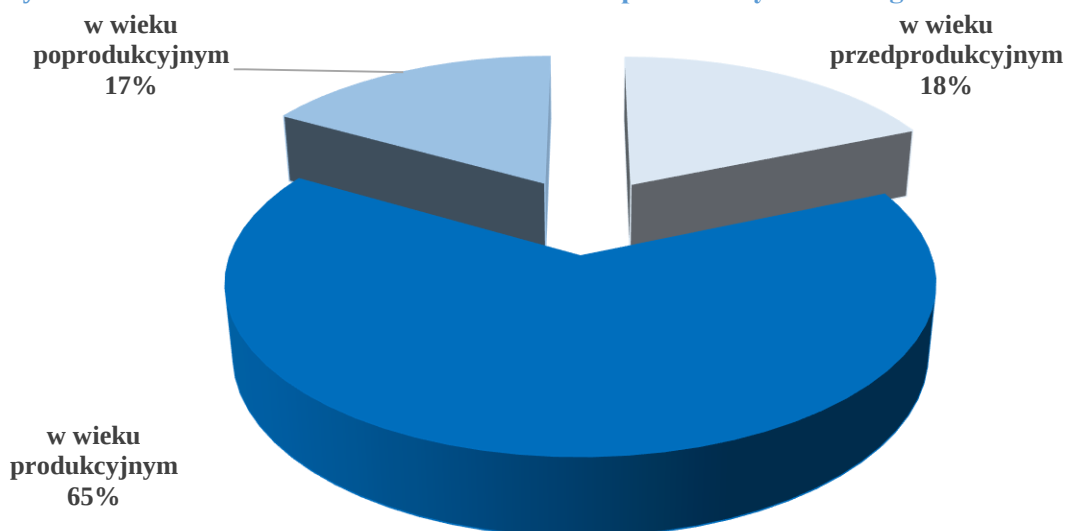
Tabela 21 Wskaźnik przyrostu naturalnego i salda migracja dla powiatu myśliborskiego w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Przyrost naturalny	0,9	1,8	0,7	0,3	-1,1
Saldo migracji wewnętrznych	-49	-223	-260,0	-150	-156
Saldo migracji zewnętrznych	-10,0	1,0	-7,0	-18	-20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

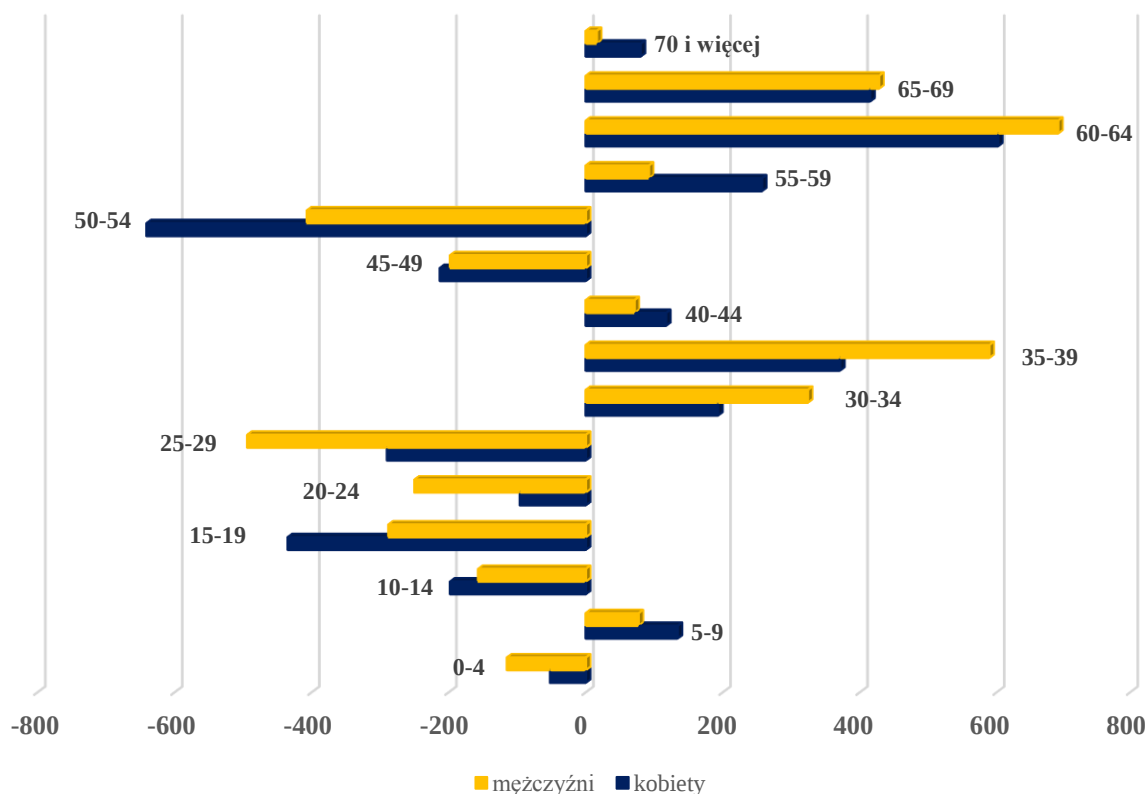
W ekonomicznej strukturze wieku dominują osoby w wieku produkcyjnym. Rozkład ekonomicznych grup wieku jest niemalże tożsamy z rozkładem właściwym dla województwa zachodniopomorskiego. Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 25,9 i jest nieco korzystniejszy niż średnia dla województwa (27,8).

Wykres 2 Ekonomiczna struktura wieku ludności powiatu myśliborskiego w latach 2009 - 2013



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Wykres 3 Zmiana liczebności populacji według płci i wieku 2009-2013



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Celem dokonania analizy struktury wieku oraz zmian jakie zaszły w ostatnich latach, przy użyciu metody różnicowej, zobrazowano zmianę wielkości populacji w poszczególnych grupach wiekowych. Silny

przyrostowy trend zaobserwowano w dwóch grupach wiekowych 30-39 lat oraz 60-69 lat, które wyraźnie wyróżniają się na tle pozostałych grup wiekowych. Natomiast niewielki wzrost populacji odnotowano w grupie 5-9 lat. Silny spadkowy trend nastąpił w grupie 50-54, 25-29 oraz 15-19. Zaobserwowane zmiany, generują konsekwencje ekonomiczne i demograficzne.

Równie niepokojącym zjawiskiem jest również obserwowalny w powiecie spadek liczby małżeństw. Względnie stała jest natomiast liczba rozwodów.

2.2. Zagrożenia społeczne

Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła w 2013 r. 2 692, co oznacza 6 615 osób. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosi 9,8%, co odzwierciedla sytuację w województwie zachodniopomorskim. Pod względem intensywności korzystania z pomocy społecznej najmniej korzystna jest sytuacja w gminie Boleszkowice.

Tabela 22 Intensywność korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu myśliborskiego

Jednostka terytorialna	gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (gosp. dom.)	osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (osoba)	udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)
Powiat myśliborski	2 692	6 615	9,8
Barlinek	904	2 049	10,4
Boleszkowice	144	446	15,2
Dębno	876	2 032	9,7
Myślibórz	659	1 719	8,3
Nowogródek Pomorski	109	369	10,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

W 2013 r. w powiecie myśliborskim stwierdzono łącznie 1 312 czynów karalnych i przestępstw, co oznacza niewielki spadek w stosunku do 2009 r. (1 487). W ujęciu średnim rokrocznie popełnianych jest ~ 1 400 czynów karalnych i przestępstw. Dominują kradzieże cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem oraz przestępstwa drogowe. Wysoki wskaźnik przestępczości dotyczy także przestępstw narkotykowych, gospodarczych oraz uszkodzenia mienia. Rokrocznie na terenie powiatu myśliborskiego popełnianych jest około 250 czynów karalnych przez nieletnich, wśród których dominują kradzieże, bójki, pobicia, zażywanie środków odurzających oraz znieważenia.

Tabela 23 Przestępstwa i czyny karalne w powiecie myśliborskim dok 2009 i 2014 – cz. 1

Kategoria	Zabójstwo		Zgwałcenie		Uszczerbek na zdrowiu		Udział w bójce lub pobiciu		Kradzież cudzej rzeczy	
	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte
2009	1	1	2	1	32	34	34	28	362	157
2013	1	1	1	1	19	19	14	11	405	141

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe w Komendzie Powiatowej Policji w Myśliborzu”.

Tabela 24 Przestępstwa i czyny karalne w powiecie myśliborskim dok 2009 i 2014 – cz. 2

Kategoria	Przestępstwa rozbójnicze		Kradzież z włamaniem		Przestępstwa gospodarcze		Uszkodzenie mienia		Przestępstwa narkotykowe		Przestępstwa drogowe	
	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte
2009	19	20	353	139	114	106	106	49	89	88	375	374
2013	19	15	312	82	99	87	26	26	106	104	310	308

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe w Komendzie Powiatowej Policji w Myśliborzu”.

2.3. Rynek pracy

Analizując liczbę bezrobotnych oraz stopę bezrobocia w powiecie myśliborskim na przestrzeni ostatnich kilku lat, można zaobserwować występującą ogólną tendencję wzrostową o okresowym trendzie zmiennym. Dynamika i kierunek zmian są tożsame z obserwowanymi na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Tabela 25 Liczba bezrobotnych w powiecie myśliborskim w latach 2008 - 2013

Liczba bezrobotnych	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suma (os.)	3 006	3 747	3 751	3 662	4 097	4 131

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myśliborzu” oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.pl.

Tabela 26 Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie myśliborskim na tle Polski i województwa

Stopa bezrobocia rejestrowanego	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polska (%)	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4
Województwo (%)	13,3	17,1	17,8	17,6	18,2	18,0
Powiat (%)	13,2	16,5	16,9	16,3	18,9	18,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myśliborzu” oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Podobnie jak w całym kraju, także w powiecie myśliborskim obserwuje się przewagę kobiet wśród osób bezrobotnych, tj. średnio ~55% wszystkich osób bezrobotnych stanowią kobiety.

Tabela 27 Struktura bezrobocia według płci w powiecie myśliborskim

Bezrobocie według płci	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mężczyźni	1 143	1 755	1 701	1 609	1 900	1 881
Kobiety	1 863	1 992	2 050	2 053	2 197	2 250
Suma	3 006	3 747	3 751	3 662	4 097	4 131

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myśliborzu” oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Niepokojący jest wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnych zasobach pracy. Liczba osób bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, na koniec 2013 r. wyniosła 1 363 os., co stanowi ~ 33% ogółu bezrobotnych.

Zasoby pracy występujące w rejestrach bezrobocia tworzą w większości osoby, które legitymują się wykształceniem zawodowym bądź średnim zawodowym. Wskazać tu można bezrobotnych z umiejętnościami z dziedziny handlu i usług, grupę zawodów budowlanych czy pracowników biurowych. W strukturze bezrobocia obserwowalne jest trwałe występowanie zawodów z grupy specjalistów: ekonomistów, pedagogów, specjalistów do spraw marketingu i handlu oraz specjalistów administracji publicznej.

Tabela 28 Struktura bezrobocia według wykształcenia w latach 2008 – 2013

Bezrobocie według wykształcenia	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gimnazjalne i poniżej	1038	1292	1326	1334	1496	1510
kobiety	86	627	628	661	710	714
mężczyźni	52	665	698	673	786	796
policealne, średnie zawodowe	626	751	728	674	808	832
kobiety	432	449	441	432	512	526
mężczyźni	194	302	287	242	296	306
zasadnicze zawodowe	829	1106	1071	1039	1183	1179
kobiety	453	521	533	524	547	570
mężczyźni	376	585	538	515	636	609
średnie ogólnokształcące	311	332	342	314	314	296
kobiety	242	221	243	213	215	205
mężczyźni	69	111	99	101	99	91
wyższe	202	266	284	301	296	314
kobiety	150	174	205	223	213	235
mężczyźni	52	92	79	78	83	79
Suma	3006	3747	3751	3662	4097	4131

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Bezrobotni mężczyźni dominują wśród ogółu bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Z kolei kobiety stanowią większość wśród bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, średnim ogólnokształcącym i wyższym.

Liczba pracujących w powiecie myśliborskim wynosi 11 490²⁰, co oznacza, że na 1 000 osób zamieszkujących powiat pracuje 170 osób. Wśród ogółu zatrudnionych ~52% stanowią mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie wynosi 3 315,5 PLN.

Tabela 29 Pracujący wg grup sekcji w tym osoby samozatrudnione

Sektory ekonomiczne	Wartość
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2 441
przemysł i budownictwo	4 918
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	2 061
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	441
pozostałe usługi	3 626
Suma	13 487

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

²⁰ Liczba ta nie uwzględnia osób samozatrudnionych.

Analiza ilościowa ofert pracy zgłaszanych do Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu wskazuje na spadający popyt na pracę. Wskaźnik liczba ofert pracy na 100 os. w wieku produkcyjnym systematycznie maleje, podobnie jak bezwzględna liczba ofert pracy.

Tabela 30 Oferty pracy - wskaźniki

Oferty pracy	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bezwzględna liczba ofert pracy	3 414	2 553	2 944	1 674	1 453	1 807
Liczba osób w wieku produkcyjnym	44 006	43 934	44 763	44 442	44 115	43 765
Liczba ofert pracy na 100 os. w wieku produkcyjnym	7,8	5,8	6,6	3,8	3,3	4,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Wśród ofert prac dominują ogłoszenia nie wskazujące zapotrzebowania na konkretne wykształcenie (najczęściej są to staże) lub nie wymagające konkretnych wyedukowanych umiejętności. Relatywnie duża liczba ofert pracy skierowana jest do osób z wykształceniem zawodowym.

Tabela 31 Oferty pracy według wykształcenia

Poziom wykształcenia	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gimnazjalne i poniżej	b.d.	976	1135	497	171	352
policealne, średnie zawodowe	b.d.	265	149	167	351	198
zasadnicze zawodowe	b.d.	349	490	567	358	305
średnie ogólnokształcące	b.d.	206	138	140	47	175
wyższe	b.d.	507	220	118	194	95
inne (oferty staży - bez wskazanego wykształcenia)	b.d.	250	812	185	332	682
Suma	3 414	2 553	2 944	1 674	1 453	1 807

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Najwyższy popyt na pracę dotyczy zawodów usługowych (pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, a w mniejszym stopniu pracownicy biurowi) oraz zawodu robotnika przemysłowego i rzemieślnika oraz pracowników przy pracach prostych.

Tabela 32 Oferty pracy według zawodów zgodnych z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności

Zawody zgodne z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności	2008	2009	2010	2011	2012	2013
bez zawodu	133	84	131	63	24	40
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	20	23	16	16	11	9
specjaliści	244	190	146	68	91	72
technicy i inny średni personel	317	238	271	176	116	169

pracownicy biurowi	262	243	282	131	138	266
pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	382	361	481	271	431	545
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	35	18	64	16	13	15
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	952	492	545	508	236	338
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	275	175	283	181	117	117
pracownicy przy pracach prostych	794	729	725	244	276	236
siły zbrojne	0	0	0	0	0	0
Suma	3 414	2 553	2 944	1 674	1 453	1 807

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Dziesięciu pracodawców najczęściej zgłaszających zapotrzebowanie na pracowników generuje 12,7% całego popytu na pracę, wskaźnik ten jest wyższy niż dla 2008 r. kiedy to wyniósł 11,2%.

Tabela 33 Oferty pracy według pracodawcy

Lp.	Pracodawca	Branża	2013
1.	ECO-VITAL Sp. z o.o. Sp. Komandytowa (Poznań)	Działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat	40
2.	Farm Equipment International Sp. z o.o. (Karsko)	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	31
3.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Kama” Sp. z o.o., (Dębno)	Produkcja odzieży roboczej	27
4.	ADSPECTUS Karol Szwałek (Reda)	Działalność centrów telefonicznych (call center)	25
5.	Holding Zremb Gorzów S.A Oddział „Metpol-Barlinek” (Barlinek)	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	23
6.	PPHU LARIX S.C. (Dębno)	Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	19
7.	„Maldrobud” Sp. z o.o. Spółka Komandytowa (Myślibórz)	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia dla potrzeb budownictwa, skał wapiennych, gipsu, kredy i łupków	18
8.	Brevi Sp. z o.o. (Barlinek)	Sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	17
9.	GISO G. Kujda & W. Kujda Sp. J. (Dębno)	Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna	15
10.	AUTO-PORT Renice Spółka Jawna W. Bogusławska U. Malinowicz (Renice)	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych	15
Suma			230

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Aż 32,6% populacji powiatu jest utrzymywanych, są to przede wszystkim osoby małoletnie oraz dorosłe osoby bezrobotne. W strukturze źródeł utrzymania ludności powiatu myśliborskiego dominuje praca najemna poza rolnictwem (28,3%) oraz źródła niezarobkowe w tym emerytura (16,2%).

Tabela 34 Źródło utrzymania ludności powiatu myśliborskiego

Źródło utrzymania	kobiety	mężczyźni	ogółem
nieustalone	1 714	1 583	3 297
niezarobkowe źródło, emerytura	7 106	3 944	11 050
niezarobkowe źródło, renta	2 167	2 137	4 304
pozostałe źródła	1 869	1 765	3 634
praca na rachunek własny poza rolnictwem lub dochody z wynajmu	840	2 007	2 846
praca najemna poza rolnictwem	8 346	10 902	19 248
praca w rolnictwie	578	953	1 531
utrzymywani	11 824	10 366	22 190
Suma	34 444	33 657	68 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

2.4. Organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonuje 99 stowarzyszeń oraz siedem fundacji. Przedmiot działalności stowarzyszeń jest wysoce zróżnicowany, podmioty te koncentrują się m.in. na takich zagadnieniach, jak pomoc społeczna, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, edukacja i wychowanie, ekologia i ochrona zwierząt, ochrona dziedzictwa przyrodniczego, ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji, ochrona i promocja zdrowia, profilaktyka uzależnień, wspomaganie i/lub zrzeszanie innych organizacji, wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości oraz wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. Działalność fundacji jest zróżnicowana i dotyczy takich dziedzin jak ochrona zdrowia i wsparcie funkcjonowania szpitali powiatowych, opieka i pomoc zwierzętom, wspieranie i rozwój krajoznawstwa i działalności podróżniczej, badań naukowych²¹, edukacji i sportu wspieranie działalności na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w tym szczególnie społeczności lokalnych, inicjowanie zmian cywilizacyjnych i kulturowych tworzących ludziom warunki do poprawy jakości życia, promowanie kreatywności i innowacyjności w sektorze małej i średniej przedsiębiorczości²², działalność oświatowa i edukacyjna wspierająca system oświaty przedszkolnej, podstawowej i specjalnej²³ oraz pomoc społeczna²⁴.

²¹ Fundacja Im. Ryszarda Kapuścińskiego, Starostwo Powiatowe w Myśliborzu.

²² Fundacja Społeczności Lokalnych, Starostwo Powiatowe w Myśliborzu.

²³ Fundacja „Rozwój I Edukacja”, Starostwo Powiatowe w Myśliborzu.

²⁴ Fundacja IN PLUS, Starostwo Powiatowe w Myśliborzu.

2.5. Uczestnictwo w kulturze

Mieszkańcy powiatu chętnie partycypują w wydarzeniach kulturalnych. Największym zainteresowaniem cieszą się działania organizowane przez gminne jednostki samorządu terytorialnego. Popularne są zwłaszcza imprezy sportowe, w których uczestniczą także osoby niemieszkające w powiecie.

Pod względem czytelnictwa powiat myśliborski plasuje się na 9. miejscu w województwie. Na każde 1 000 mieszkańców przypada 144 czytelników bibliotek publicznych. Wskaźnik wypożyczenia księgozbioru na jednego czytelnika w woluminach wynosi 20,9.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

3.1.1. Podmioty gospodarcze

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonują 6 864 podmioty gospodarcze. W strukturze klas wielkości dominują podmioty zatrudniające maksymalnie 9 pracowników (95%), co oznacza wzrost w stosunku do 2008 r. o 9,7%.

Tabela 35 Przedsiębiorstwa według klas wielkości

Klasy wielkości	Wartość
0 - 9	6 521
10 - 49	292
50 - 249	48
250 - 999	3
1000 i więcej	0
Suma	6 864

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

W strukturze działalności dominuje tak zwana pozostała działalność, skupiająca głównie branże usługowe oraz handel. Bardzo duży udział w strukturze działalności przypada na sektor przemysłu i budownictwa. Sektor rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, zdominowany przez uprawy rolne, chów i hodowlę zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową, stanowi 5,3% ogólnej liczby podmiotów. W sektorze tym w stosunku do 2008 r. nastąpił wzrost o ponad 16,0%.

Tabela 36 Liczba podmiotów według rodzajów działalności

Rodzaje działalności	2009	2013
pozostała działalność	4 570	4 712
przemysł i budownictwo	1 606	1 786
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	314	366
Suma końcowa	6 490	6 864

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

W strukturze sekcji PKD 2007 dominuje sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; na drugim miejscu znajduje się sekcja F – budownictwo; na trzecim miejscu sekcja C - przetwórstwo przemysłowe.

Tabela 37 Liczba podmiotów według sekcji PKD 2007

Sekcje	2009	2013
Sekcja A	314	366
Sekcja B	4	8
Sekcja C	682	678
Sekcja D	10	13
Sekcja E	22	30
Sekcja F	888	1 057
Sekcja G	1681	1 539
Sekcja H	446	446
Sekcja I	206	180
Sekcja J	59	58
Sekcja K	167	160
Sekcja L	579	639
Sekcja M	304	329
Sekcja N	92	145
Sekcja O	44	44
Sekcja P	158	199
Sekcja Q	392	472
Sekcja R	93	104
Sekcje S i T	349	397
Sekcja U	0	0
Suma	6 490	6 864

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

W granicach powiatu myśliborskiego znajdują się dwie podstrefy Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – po jednej na terenie gmin: Barlinek i Dębno. Przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu myśliborskiego mogą korzystać ze wsparcia następujących instytucji otoczenia biznesu:

- Sieć Centrów Usługowo-Doradczych Euroregionu Pomerania (która działa w ramach Myśliborskiego Centrum Biznesu) w zakresie:
 - współpracy transgranicznej – pośrednictwo w znalezieniu partnerów do transgranicznej współpracy,
 - wspierania transgranicznych kontaktów służących procesowi rozwoju gospodarczego,
 - organizacji spotkań, szkoleń, forów dla przedsiębiorców.

- Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie Oddział w Myśliborzu w zakresie:
 - doradztwa, szkoleń, konsultacji dla przedsiębiorców z lokalnego rynku, wyszukiwania kontrahentów,
 - promocji lokalnych przedsiębiorców przez stronę internetową i magazyn branżowy,
- Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna w zakresie:
 - współpracy z firmami będącymi inwestorami specjalnej strefy,
 - poszukiwania pracowników na lokalnym rynku pracy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu w zakresie:
 - udzielania dotacji dla przyszłych przedsiębiorców,
 - organizowania staży i prac interwencyjnych dla pracowników zatrudnionych przez przedsiębiorców.

Tabela 38 Wskaźniki gospodarcze dla gmin powiatu myśliborskiego (stan na rok 2013)

Wskaźniki	Barlinek	Boleszkowice	Dębno	Myślibórz	Nowogródek Pomorski
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3	3	2	3	3
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	83	78	100	83	74
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	75	56	79	74	64
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	154,2	108,2	171,9	157,2	120,6
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	995	715	1 107	1 016	793

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

3.1.2. Turystyka

Na terenie powiatu znajduje się 9 obiektów hotelowych, 1 zespół domków turystycznych oraz 2 tzw. pozostałe obiekty noclegowe. Obiekty hotelowe dysponują 172 pokojami z 344 miejscami noclegowymi. W 2013 z usług obiektów hotelowych skorzystało 14 857 rezydentów, którym udzielone zostało 25 071 noclegów oraz 3 007 obcokrajowców którym udzielone zostało 8 994 noclegów. Wśród gmin należących do powiatu myśliborskiego największą popularnością wśród turystów cieszy się gmina Barlinek. W 2013 roku odwiedziło ją 10 857 turystów, w tym 2 497 turystów zagranicznych.

Wskaźniki dotyczące ścieżek rowerowych są niższe niż dla województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 39 Ścieżki rowerowe na terenie powiatu myśliborskiego

Ścieżki rowerowe	2011	2013
ścieżki rowerowe ogółem	0,8	12
będących pod zarządem gminy	-	4,1
będących pod zarządem starostwa	-	4,3
będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego	-	3,6
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²	6,8	101,5
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	0,1	1,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Na terenie powiatu myśliborskiego zlokalizowane są:

- utwardzone ścieżki rowerowe – łączna długość 12 km:
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Kombatantów w Barlinku,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Szosowej w Barlinku,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Jeziornej,
 - ścieżka rowerowa do cmentarza komunalnego w Jaromierkach,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ulicy Zielonej w Dębnie,
 - ścieżka rowerowa od mostu przy ul. Słowackiego do ul. Baczewskiego,
 - ścieżka rowerowa od skrzyżowania z ul. Planty do skrzyżowania z ul. Słowackiego,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Kostrzyńskiej,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Włościańskiej,
 - ścieżka rowerowa od skrzyżowania na Dargomyśl do Jeziora Duszatyn,
 - ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Waryńskiego,
 - ścieżka rowerowa od ul. Chojeńskiej do ul. Zielonej,
 - ścieżka rowerowa między ul. Słowackiego a ul. Mickiewicza,

- oznakowane ścieżki rowerowe (szlaki rowerowe) z nieutwardzonej nawierzchni – łączna długość 423,90 km:
 - Szlak Barlinecki – czerwony – znakowany szlak rowerowy nr ZMY-102c,
 - Szlak Zachodni – niebieski – nr ZMY-103n,
 - Szlak czerwony „Wokół Dębna”,
 - Szlak niebieski „Historii i zabytków”,
 - Szlak żółty „Nad rzeką Kosą”,
 - Szlak zielony „Szlak lasów i jezior”,
 - Szlak czerwony „Szlak Templariuszy i Joannitów”,
 - Szlak zielony „Szlak Humboldta”,
 - Szlak żółty „Śladami Historii”,
 - Szlak czarny „Szlak Północny – Łącznikowy”,
 - Szlak czarny „Szlak Południowy – Łącznikowy”,
 - Szlak rowerowy Przyrodniczo – Historyczny „Z Biegiem Myśli”,
 - Szlak rowerowy „Zielona Odra”,
- oznaczona trasy turystyczne i szlaki tematyczne inne niż rowerowe – ogólna liczba szlaków: 36
 - „Szlak Dialogu” - Miejski Szlak Turystyczny,
 - „Szlakiem Zabytków Myśliborza”,
 - „Szlak Dariusza i Girenasa”,
 - „Trasa typowa PTSM”,
 - „Droga 1000 Jezior”,
 - „Droga 1000 Jezior”,
 - „Droga widokowa”,
 - S - 2 - Trasa zachodnia,
 - S - 6 - Trasa południowa,
 - „Szlak niebieski „Pojezierza Myśliborskiego”,
 - „Szlak kajakowy na rzece Myśli nr 220”,
 - Wodna Ścieżka Przyrodnicza na Jeziorze Barlineckim,
 - szlak niebieski „Przez Puszcę Barlinecką”,
 - szlak niebieski „Do Skalistego Jaru Libberta”,
 - szlak żółty „Do źródeł Płoni”,
 - szlak „Dębów - Przez Puszcę Barlinecką”,
 - „Szlak Błękitna Trasa Legend”,
 - szlak zielony „Ekologiczna Ścieżka Dydaktyczna wokół Jeziora Barlineckiego”,

- „Szlakiem Szachowego Mistrza Świata Emanuela Laskera”,
- „Do punktu widokowego Jezioro Barlineckie”,
- „Trzy Jeziora Uklejowe, Stycko i Barlineckie”,
- „Leśna przygoda do Krzynki”,
- „Do źródeł rzeki Płoni”,
- „Krajobrazy Puszczy Barlineckiej do Płonna”,
- „Kraina buków, dębów i sosen”,
- „Magia łąk i lasów Łubianki”,
- „Trasa tematyczna Zakony i Kościoły Pojezierza”
- „Trasa tematyczna Parki, Drzewa, Lasy”.

3.2. Zatrudnienie w poszczególnych sektorach i główni pracodawcy

Najwyższy popyt na pracę zgłasza sektor przemysłu i budownictwa (~36,4%), a na drugim miejscu plasuje się sektor usług pozostałych (~26,9%). Stosunkowo duże zatrudnienie występuje w sektorze produkcji rolnej, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie.

Tabela 40 Liczba zatrudnionych według sektorów ekonomicznych

Sektory ekonomiczne	Wartość
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2 441
przemysł i budownictwo	4 918
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	2 061
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	441
pozostałe usługi	3 626
Suma	13 487

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Największymi pracodawcami na terenie powiatu myśliborskiego są:

- MALDROBUD Sp. z o.o. Sp. k.,
- EUROMET Sp. z o.o.,
- Apex Sp. z o.o.,
- KOCH MEBLE Sp. z o.o.,
- AGRO-SYSTEM Sp. z o.o.,
- EKO-MYŚL Sp. z o.o.,
- Barlinek Inwestycje Sp. z o.o.,
- CAPARO FORGING: BOMET S.A,

- Fabryka Drzwi - Klaus Borne Sp. z o.o.,
- Watex” Sp. z o.o.,
- Esto Sp. z o.o.,
- International Transport Production - Wind Energy Jens Chr. Siig,
- Korporacja Budowlana KOPAHAUS S.A.,
- METPOL Sp. z o.o.,
- HaCon Sp. z o.o.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Infrastruktura komunikacyjna

Podstawowy system komunikacji drogowej na obszarze powiatu myśliborskiego tworzą:

- drogi publiczne gminne:
 - o nawierzchni twardej: 167,2 km,
 - o nawierzchni twardej ulepszonej: 95,8 km,
 - o nawierzchni gruntowej: 549,3,
- drogi publiczne powiatowe:
 - o nawierzchni twardej: 412,0 km:
 - o nawierzchni twardej ulepszonej: 345,0 km,
 - o nawierzchni gruntowej: 21 km.

Drogi wojewódzkie na terenie Powiatu Myśliborskiego występują na długości 114,2 km. Do dróg wojewódzkich należą:

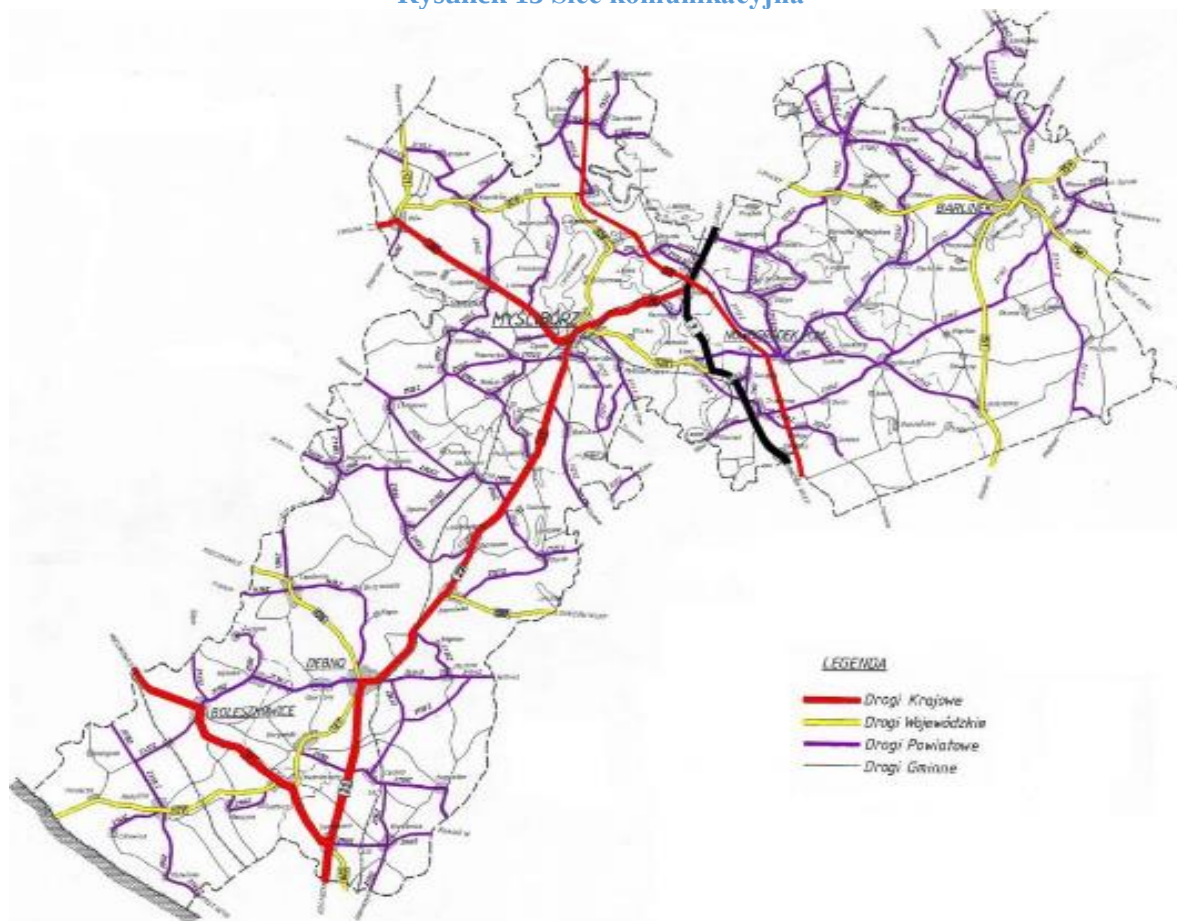
- DW nr 127 ciąg granica państwa – Porzecze – Namyslin – Chwarszczany – Dębno;
- DW nr 126 ciąg Osinów Dolny – Mieszkowie – Smolnica – Dębno;
- DW nr 129 ciąg Sarbinowo – Dąbroszyn;
- DW nr 130 ciąg Barnówko – Tarnów – Baczyna;
- DW nr 128 ciąg Rów - Kierzków - Otanów - Myślibórz (ul. Celna, Ogrodowa, Łużycka, Gorzowska), – Ławy – DK 3;
- DW nr 121 ciąg Pniewo – Banie – Rów;
- DW 151 ciąg Świdwin – Barlinek (ul. Pełczycka, 1-go Maja, Niepodległości, Gorzowska) – Łubianka – Gorzów Wlkp.;
- DW 156 ciąg Lipiany – Barlinek.

Zarządcą dróg wojewódzkich jest Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie mieszczący się pod adresem 75-122 Koszalin,

Przez teren powiatu myśliborskiego przebiegają także droga krajowa DK 23, DK 25 i DK 31. DK 23 i DK 25 krzyżują się w Myśliborzu, natomiast DK 23 i DK 31 krzyżują się w Sarbinowie. Najważniejszym korytarzem transportowym powiatu jest droga ekspresowa S 3 stanowiąca polską część międzynarodowej trasy E65 z Malmö w Szwecji do miejscowości Chaniá na Krecie.

Stan techniczny infrastruktury drogowej jest zróżnicowany, dominują drogi o dostatecznym stanie nawierzchni. Na terenie powiatu myśliborskiego dochodzi rokrocznie do około 50 wypadków, w których rocznie traci życie 8 osób, a rannych około 60.

Rysunek 13 Sieć komunikacyjna



Źródło: Drogi publiczne w naszym powiecie, Powiat Myśliborski,
<http://www.powiatmysliborski.pl/strony/menu/68.dhtml>

Transport zbiorowy mieszkańcom powiatu zapewnia Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS Sp. z o.o.) oraz inne prywatne firmy. Wyznaczone trasy ułatwiają komunikację z mniejszymi ośrodkami miejskim takimi jak Dębno i Różańsko oraz dużymi aglomeracjami: Gorzowem Wielkopolskim, Szczecinem, Zieloną Górą, Poznaniem.

4.2. Mieszkalnictwo

Liczba mieszkań w powiecie myśliborskim systematycznie wzrasta (~2,1% w stosunku do 2008 r.). Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców dla powiatu wynosi 322,2 i jest niższy niż średnia dla województwa 365,9. Największa liczba mieszkań funkcjonuje w miastach, co odzwierciedla sieć osadniczą. Na jedno mieszkanie przypadają średnio cztery izby oraz 70 m² powierzchni użytkowej.

Tabela 41 Zasoby mieszkaniowe w gminach powiatu myśliborskiego

Jednostka terytorialna	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań	powierzchnia użytkowa mieszkań
Powiat myśliborski	21 813	86 172	1 534 103	70,3
gmina Barlinek	6 346	25 096	434 155	68,4
gmina Boleszkowice	838	3 574	69 319	82,7
gmina Dębno	6 736	26 631	479 944	71,3
gmina Myślibórz	6 927	26 813	471 229	68,0
gmina Nowogródek Pomorski	966	4 058	79 456	82,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Mieszkania znajdujące się na terenie powiatu myśliborskiego charakteryzują się wysokim stopniem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne:

- 98,2% mieszkań jest wyposażonych w wodociąg;
- 95,0% mieszkań jest wyposażonych w ustęp splukiwany;
- 91,4% mieszkań jest wyposażonych w łazienkę;
- 78,8% mieszkań jest wyposażonych w centralne ogrzewanie;
- 45,6% mieszkań jest wyposażonych w gaz sieciowy.

Największe dysproporcje między gminami występują w wyposażeniu w gaz sieciowy (odchylenie standardowe 0,39) oraz centralne ogrzewanie (odchylenie standardowe 0,11).

Tabela 42 Mieszkania wyposażone w instalacje

Jednostka terytorialna	wodociąg	ustęp splukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
gmina Barlinek	98,9%	97,3%	95,8%	85,3%	76,9%
gmina Boleszkowice	96,7%	92,7%	86,4%	65,5%	0,1%
gmina Dębno	98,4%	94,1%	90,0%	80,0%	70,1%
gmina Myślibórz	98,1%	94,9%	90,9%	76,1%	4,9%
gmina Nowogródek Pomorski	94,0%	87,6%	80,2%	57,7%	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

4.3. Infrastruktura ochrony środowiska

Z infrastruktury wodociągowej korzysta w powiecie 98,1% populacji obszarów miejskich oraz 85,8% populacji obszarów wiejskich. Rozkład korzystających z kanalizacji sanitarnej przedstawia się zgoła odmiennie – 93,7% populacji obszarów miejskich oraz 36,4% populacji obszarów wiejskich jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Najslabiej wyposażone w infrastrukturę są obszary wiejskie gmin Nowogródek Pomorski, Myślibórz i Dębno.

Tabela 43 Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa	Jednostka miary	Wartość
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	594,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	62 987
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	28,1

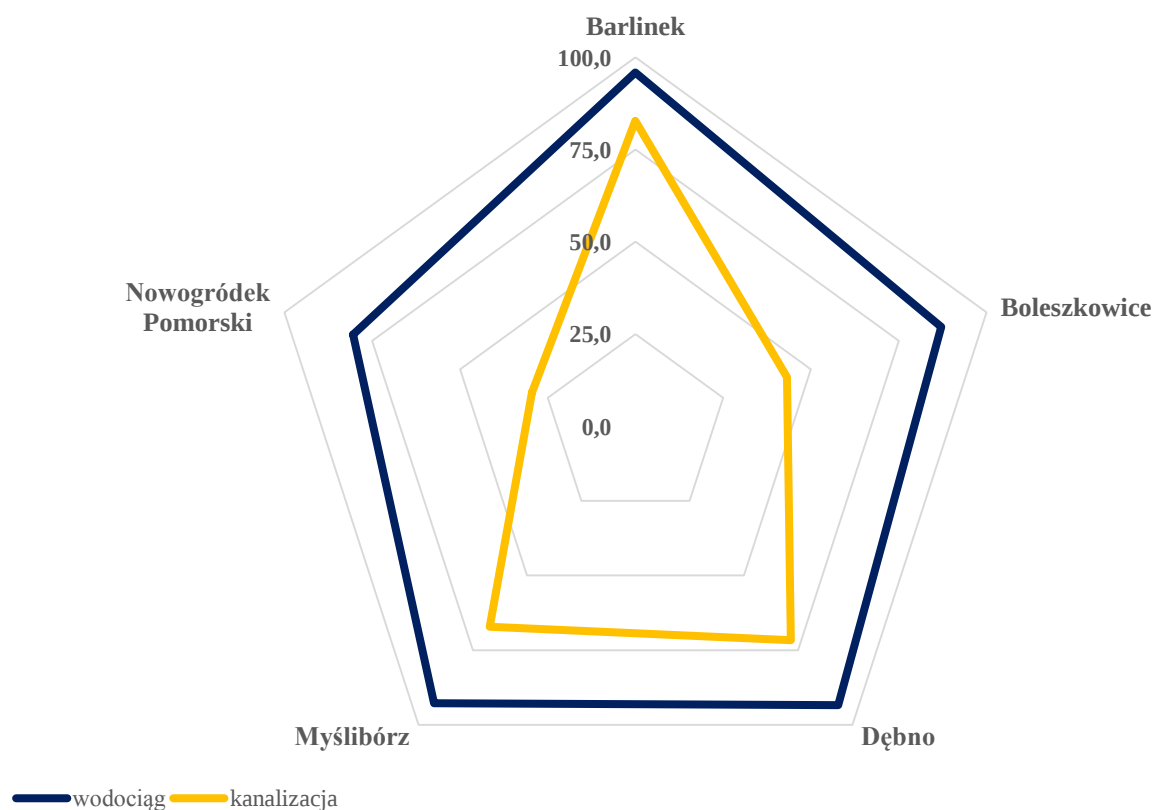
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 44 Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna	Jednostka miary	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	210,4
ścieki odprowadzone	dam3	1 811,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	47 520

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

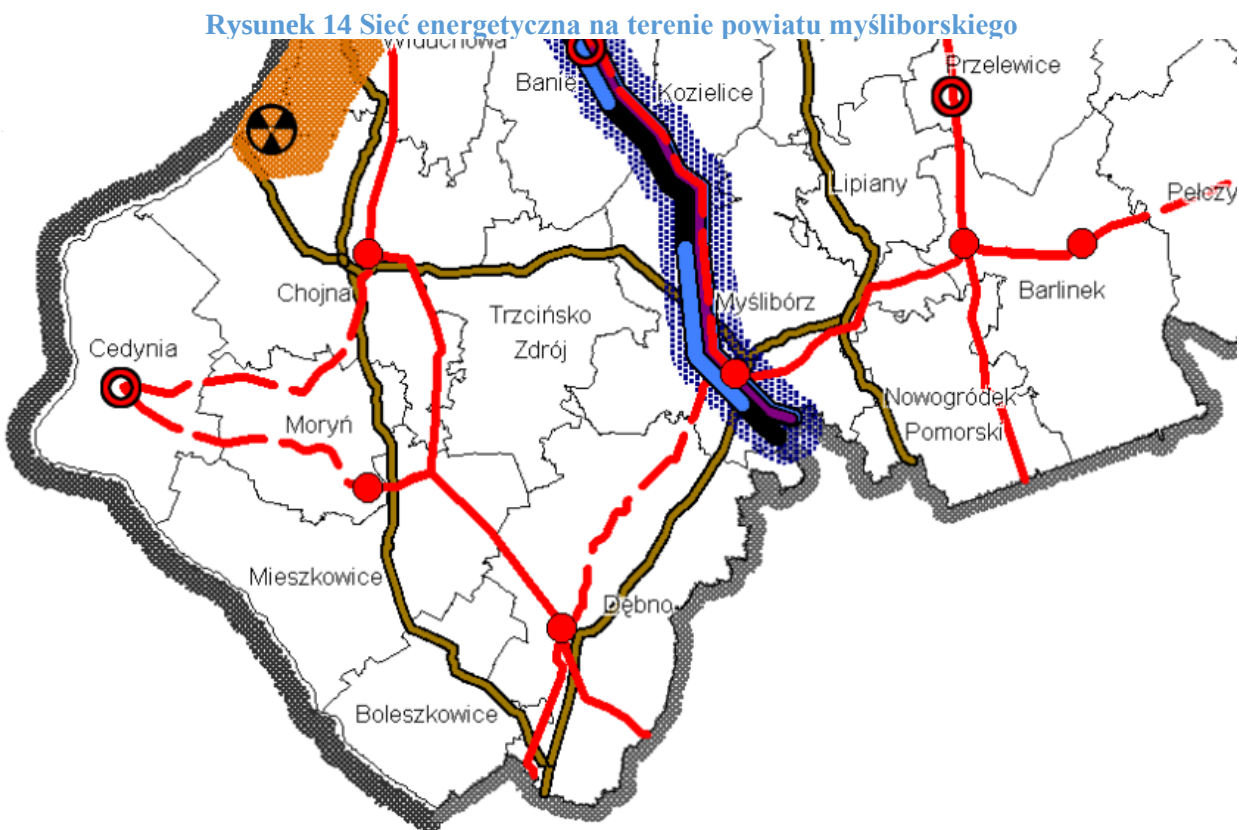
Wykres 4 Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminach powiatu myśliborskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

4.4. Infrastruktura energetyczna

Powiat myśliborski należy do zachodniej (szczecińskiej) strefy sieci dystrybucyjnej i jest obsługiwany przez spółkę energetyczną ENEA z siedzibą w Gorzowie Wlkp. rejon Dębno. Główne punkty zasilania (GPZ-ty), których w rejonie jest pięć to GPZ Dębno, GPZ Myślibórz, GPZ Barlinek.



Źródło: Mapa nr 22 – Elektroenergetyka uwarunkowania i kierunki, Koncepcja zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, <http://bip.rbip.wzp.pl/arttykul/koncepcja-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

4.5. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonują następujące podmioty ratownicze realizujące zadania w zakresie ratownictwa i gaszenia pożarów:

- Jednostki Państwowej Straży Pożarnej:
 - JRG PSP Myślibórz,
 - JRG PSP Dębno,
- Jednostki OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego:
 - OSP Barlinek – S3,
 - OSP Boleszkowice – S2,
 - OSP Cychry – S1,

- OSP Nowogródek – S1,
- OSP Ławy – S1,
- poza tym na terenie powiatu funkcjonuje 25 jednostek OSP działających poza KSRG.

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonują następujące jednostki służb policji:

- Komenda Powiatowa Policji w Myśliborzu obejmuje swoim działaniem teren gminy Myślibórz oraz Nowogródek Pomorski;
- Komisariat Policji w Barlinku obejmuje swoim działaniem teren gminy Barlinek;
- Komisariat Policji w Dębnie obejmuje swoim działaniem teren gminy Dębno oraz Boleszkowice.

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Infrastruktura edukacyjna

5.1.1. Placówki edukacyjne prowadzone przez samorządy gminne²⁵

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonują 22 szkoły podstawowe (w tym 2 specjalne); 14 gimnazjów (w tym 2 specjalne). W szkołach tych kształcą się odpowiednio 3 802 osób (23 osoby) i 2 261 osób (72 osoby).

Tabela 45 Szkoły podstawowe w gminach powiatu myśliborskiego

Jednostka terytorialna	Szkoły podstawowe (obiekty)	Uczniowie (osoby)
Barlinek	3	1 088
Boleszkowice	1	163
Dębno	8	1 261
Myślibórz	8	1 070
Nowogródek Pomorski	2	220

Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 46 Gimnazja w gminach powiatu myśliborskiego

Jednostka terytorialna	Gimnazja (obiekty)	Uczniowie (osoby)
Barlinek	3	640
Boleszkowice	1	79
Dębno	4	704
Myślibórz	5	726
Nowogródek Pomorski	1	112

Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

5.1.2. Placówki edukacyjne prowadzone przez powiat myśliborski

Powiat jest organem prowadzącym dla sześciu szkół ponadgimnazjalnych:

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Noblistów Polskich w Myśliborzu;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. S. Dariusza i S. Girensa w Myśliborzu;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. kpt. hm. [Andrzeja Romockiego](#) „Morro” w Barlinku;
- Zespół Szkół i Placówek im. [Ignacego Solarza](#) w Smolnicy;
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. [Juliusza Słowackiego](#) w Dębnie.

²⁵ Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/>.

Tabela 47 Liczba uczniów uczęszczających do placówek edukacyjnych na terenie powiatu myśliborskiego

Placówka edukacyjna	Kobiety	Mężczyźni	Suma
ZSP nr 1 Barlinek	290	369	659
ZSP na 1 Dębno	220	245	465
ZSP nr 2 Myślibórz	238	198	436
ZSP nr 3 Myślibórz	187	245	432
ZSiP Smolnica	94	127	221
Suma	1 029	1 193	2 213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

W latach 2010–2014 zanotowano spadek ogólnej liczby uczniów o ~15,0%. Wyjątkiem jest Zespół Szkół nr 2 w Myśliborzu i Zespół Szkół nr 1 w Barlinku (placówka odnotowała nieznaczny wzrost liczby uczniów, co jest pochodną likwidacji ZSP nr 2 w Barlinku w 2012 r.). W strukturze pochodzenia uczniów ponadgimnazjalnych placówek edukacyjnych minimalnie przeważają mieszkańcy obszarów wiejskich: ~50,5%.

Tabela 48 Udział uczniów z obszarów wiejskich w ogólnej liczbie uczniów

Placówka edukacyjna	Uczniowie z obszarów wiejskich	Uczniowie z obszarów wiejskich - % ogółu
ZSP nr 1 Barlinek	294	65,7%
ZSP na 1 Dębno	199	40,4%
ZSP nr 2 Myślibórz	176	44,6%
ZSP nr 3 Myślibórz	284	74,0%
ZSiP Smolnica	164	42,8%
Suma	1 117	50,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

5.1.2. Kierunki kształcenia w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez powiat myśliborski

Kierunki kształcenia w ponadgimnazjalnych placówkach edukacyjnych dla których organem prowadzącym jest samorząd Powiatu Myśliborskiego są zdywersyfikowane. Liczbę uczniów na poszczególnych kierunkach kształcenia prezentują poniższe tabele.

Tabela 49 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół im. Noblistów Polskich w Myśliborzu

Kierunki kształcenia	2010	2014
Liceum ogólnokształcące	284	0

Liceum ogólnokształcące, gimnazjum	0	436
------------------------------------	---	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 50 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. kpt. hm. Andrzeja Romockiego "Morro" w Barlinku

Kierunki kształcenia	2010	2014
liceum ogólnokształcące, technikum informatyczne, mechaniczne, zasadnicza szkoła zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz)	643	0
liceum ogólnokształcące, technikum informatyczne, mechaniczne, hotelarstwa, handlowe, ekonomiczne, pojazdów samochodowych, zasadnicza szkoła zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, cukiernik, fryzjer, ślusarz, stolarz, murarz, piekarz, elektromechanik, mechanik-monter maszyn i urządzeń, sprzedawca)	0	659

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 51 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. S. Dariusza i S. Gierenasa w Myśliborzu

Kierunki kształcenia	2010	2014
technikum informatyczne, budownictwa, administracyjne, ekonomiczne, handlowe, organizacji usług gastronomicznych, zasadnicza szkoła zawodowa (monter-elektronik, mechanik-monter maszyn i urządzeń, cukiernik, piekarz, stolarz, murarz, kucharz małej gastronomii, krawiec, elektromechanik, elektromechanik poj. samochodowych, mechanik poj. samochodowych, elektryk, monter instalacji gazowych, sprzedawca, fryzjer, ślusarz)	545	0
technikum ekonomiczne, budownictwa, hotelarstwa, informatyczne, organizacji usług gastronomicznych, żywienia i usług gastronomicznych, architektury krajobrazu, zasadnicza szkoła zawodowa (sprzedawca, fryzjer, mechanik poj. samochodowych, mechanik-monter maszyn i urządzeń, stolarz, murarz-tylnik, murarz, kucharz małej gastronomii, kucharz, elektryk, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, krawiec, cukiernik, piekarz, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, elektromechanik)	0	432

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 52 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. J. Słowackiego w Dębnie

Kierunki kształcenia	2010	2014
liceum ogólnokształcące, technikum żywienia i gospodarstwa domowego, informatyczne, zasadnicza szkoła zawodowa (fryzjer, kucharz małej gastronomii, cukiernik, piekarz, stolarz, sprzedawca, elektryk, blacharz, mechanik poj. samochodowych, ślusarz, murarz, elektromechanik poj. samochodowych)	526	0
liceum ogólnokształcące, technikum żywienia i gospodarstwa domowego, żywienia i usług gastronomicznych, informatyczne, zasadnicza szkoła zawodowa (fryzjer, kucharz małej gastronomii, cukiernik, piekarz, stolarz, sprzedawca, elektryk, mechanik poj. samochodowych, ślusarz, murarz, elektromechanik poj. samochodowych, blacharz samochodowy, kucharz, wędliniarz)	0	465

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 53 Kierunki kształcenia -- Zespół Szkół i Placówek w Smolnicy

Kierunki kształcenia	2010	2014
----------------------	------	------

gimnazjum, technikum informatyczne, hotelarstwa, ekonomiczne, spedycyjne	349	0
gimnazjum, technikum informatyczne, hotelarstwa, ochrony środowiska, ekonomiczne, spedycyjne	0	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

W strukturze obłożenia poszczególnych kierunków dominują kierunki ogólnokształcące. W dalszej kolejności dużą popularnością cieszą się kierunki techniczne specjalistyczne, w tym informatyczne, elektroniczne i elektryczne. Na przestrzeni lat 2010–2014 oferta edukacyjna placówek ponadgimnazjalnych uległa zmianom częściowo dostosowującym profil absolwenta do zmieniających się potrzeb rynku pracy i preferowanych kierunków zamawianych na poziomie szkolnictwa wyższego.

5.1.3. Kadra pedagogiczna w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez powiat myśliborski

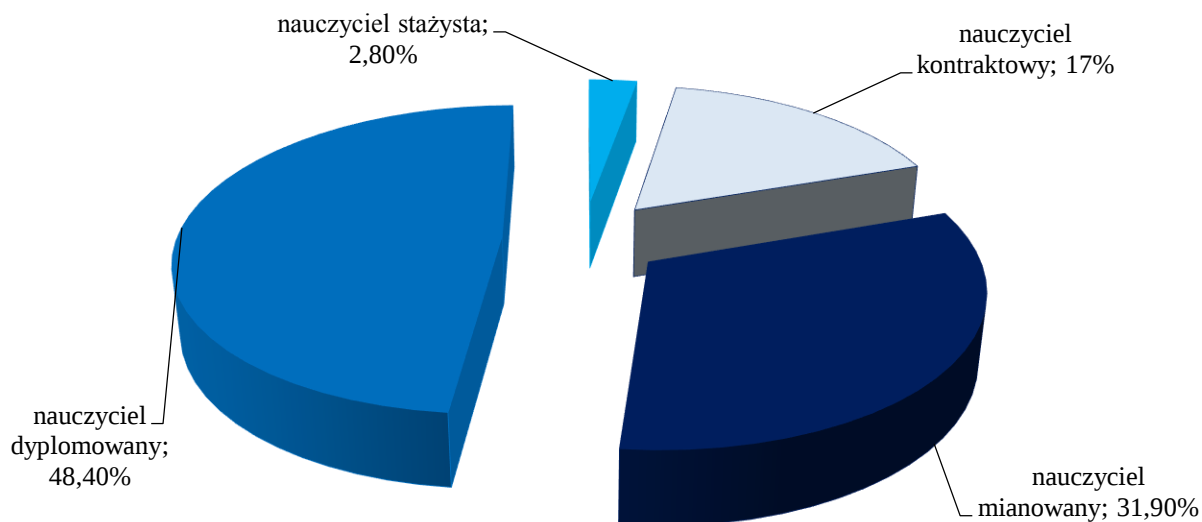
Kadrę pedagogiczną ponad gimnazjalnych placówek edukacyjnych tworzy 248 nauczycieli. Prawie połowę stanowią nauczyciele dyplomowani, natomiast nauczyciele stażyści i nauczyciele kontraktowi stanowią odpowiednio ~ 2,8% oraz ~ 31,9% kadry.

Tabela 54 Kadra pedagogiczna według stopni zawodowych pracująca w placówkach dydaktycznych prowadzonych przez powiat myśliborski i inne instytucje

Placówka edukacyjna	nauczyciel stażysta	nauczyciel kontraktowy	nauczyciel mianowany	nauczyciel dyplomowany	suma
ZSP nr 2 Myślibórz	5	7	14	26	52
ZSP nr 1 Barlinek	0	15	22	42	79
ZSP Dębno	0	3	9	26	38
ZS Smolnica	2	13	15	7	37
ZSP nr 3 Myślibórz	0	4	19	19	42
Suma	7	42	79	120	248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Wykres 5 Struktura zatrudnienia kadry pedagogicznej w placówkach edukacyjnych powiatu myśliborskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

5.1.4 Potrzeby inwestycyjne i szkoleniowe w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez powiat myśliborski

Ogólny stan infrastruktury technicznej ocenia się jako średni lub dobry. Potrzeby inwestycyjne zgłosili wszyscy dyrektorzy placówek edukacyjnych biorących udział w badaniu kwestionariuszowym. Niezbędny zakres inwestycji obejmuje m.in. modernizację lub rozbudowę infrastruktury technicznej (budynki, instalacje). Szerokie potrzeby zidentyfikowano także w obszarze infrastruktury sportowej. Występuje także bardzo duże zapotrzebowanie na specjalistyczne wyposażenie pracowni edukacyjnych do nauki zawodu, wyposażenie laboratoryjne i symulacyjne, specjalistyczny sprzęt TIK oraz oprogramowanie.

Badanie kwestionariuszowe wskazało występowanie potrzeb w zakresie szkoleń zawodowych i komunikacyjnych, w tym specjalistycznych, tj.:

- warsztaty metodyczne poszerzające kompetencje zawodowe nauczycieli;
- współpraca z otoczeniem, w tym z rodzicami i opiekunami oraz z sektorem przedsiębiorców;
- efektywna komunikacja oraz budowanie pozytywnego klimatu i wizerunku szkoły;
- profilaktyka zachowań ryzykownych w szkole;
- praca z dzieckiem upośledzonym intelektualnie.

5.2. Infrastruktura sportowa

Powiat jest organem prowadzącym dla dwóch ośrodków sportowych przeznaczonych głównie dla dzieci i młodzieży szkolnej: Międzyszkolnego Ośrodka Sportu „Szkuner” w Myśliborzu²⁶. Podstawowym celem działania spółki Szkuner sp. z o.o. jest prowadzenie działalności o charakterze użyteczności publicznej oraz wykonywanie zadań własnych Powiatu Myśliborskiego, polegających na zaspakajaniu potrzeb mieszkańców Powiatu Myśliborskiego w zakresie kultury fizycznej, turystyki²⁷. Ponadto Ośrodek prowadzi działalność usługową w zakresie: wykorzystania osprzętu żeglarskiego i wodnego; wynajmu pokoi noclegowych; cumowania jachtów i łodzi motorowych; wynajmu środka transportu do przewozu osób i towaru; wykonywania usług szutniczych i stolarskich; organizacji szkoleń żeglarskich i innych; organizacji obozów rekreacyjnych i sportowych; organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz innych usług związanych z żeglarstwem i sportami wodnymi. Ośrodek dysponuje: statkiem wycieczkowym, salą konferencyjno-bankietową, parkingiem strzeżonym i powierzchnią reklamową.

Większość bazy sportowej i rekreacyjnej znajduje się w gestii władz gminnych. Są to najczęściej obiekty szkolne lub należące do gminnych ośrodków sportu i rekreacji.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Myśliborzu dysponuje pływalnią krytą, stadionem (w okresie zimowym – lodowisko), kortami tenisowymi, plażą i kąpieliskiem z przystanią wodną i wypożyczalnią sprzętu pływającego. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębnie prowadzi swoją działalność na następujących obiektach: budynek administracyjno-biurowy, plaża miejska; stadion sportowy, dwa kompleksy boisk sportowych, hala sportowo-rehabilitacyjna przy Szkole Podstawowej 1 w Dębnie. Szczegółowy wykaz dostępnej infrastruktury sportowej:

- boiska:
 - kompleks boisk sportowych przy SP nr 4 w Barlinku,
 - kompleks boisk „Orlik” przy PG nr 1, ZSP nr 1 w Barlinku, ZSP nr 1 w Dębnie, SP nr 3 i ZSP nr 3 w Myśliborzu,
 - boisko przy SP nr 3 w Dębnie,
 - boisko ze sztuczną nawierzchnią przy SP w Dargomyślu,
 - boisko przy SP nr 2 w Myśliborzu,
 - boisko wielofunkcyjne (m.in. bieżnie, skate park) przy SP nr 1 w Dębnie,
- stadiony sportowe:
 - stadion Miejski im. Bronisława Bagińskiego w Barlinku,
 - stadion im. Henryka Łosia w Boleszkowicach,
 - stadion sportowy im. Henryka Witkowskiego w Dębnie,
 - stadion sportowy w Myśliborzu,

²⁶ Szkuner Myślibórz Sp. z o.o., Powiat Myśliborski, <http://bip.powiatmysliborski.pl/strony/9998.dhtml>.

²⁷ Szkuner Myślibórz Sp. z o.o., <http://szkuner.edu.pl/strona-glowna/>.

- hale sportowe:
 - przy SP nr 1, PG nr 1 i ZSP nr 1 w Barlinku,
 - przy SP nr 3 i PG w Dębnie oraz SP w Smolnicy,
- korty tenisowe:
 - przy stadionie miejskim oraz na terenie Ośrodka Wypoczynkowego „Janowo” w Barlinku,
 - przy kompleksie boisk na Osiedlu Waryńskiego w Dębnie oraz przy Dębnowskim Ośrodku Kultury,
 - przy stadionie miejskim w Myśliborzu,
- baseny:
 - pływalnia kryta w Myśliborzu (posiada 5 torów o długości 25 m i głębokości od 1,4 do 3,95 m oraz 1 tor o stałej głębokości 0,8 m, który służy do nauki pływania, w obiekcie sauna, jacuzzi oraz kawiarnia),
- jazda konna:
 - stadnina koni w Płonnie (gm. Barlinek),
 - zagroda jeździecka Czarcia Podkowa w Sarbinowie (gm. Dębno),
 - ranczo Radzicz (gm. Dębno),
 - ranczo Sarbinowo (gm. Dębno),
 - ranczo Tanga w Barnówku (gm. Dębno),
 - pensjonat Agroturystyczny „Zielona Dolina” w Chocieniu (gm. Nowogródek Pomorski).

5.3. Infrastruktura kultury

5.3.1. Muzea

Muzeum Regionalne w Barlinku²⁸ – mieści się w tzw. Domu Gutenberga, w którym kiedyś była drukarnia. W muzeum znajduje się ekspozycja dokumentująca życie i przebieg kariery wielkiego szachowego mistrza – dr Emanuela Laskera. Ekspozycja etnograficzna to głównie sprzęty gospodarstwa domowego tworzące fragment wnętrza izby z przełomu XIX i XX w. z klepiskiem, strzechą, piecem z kominem i sprzętem używanym w ówczesnej kuchni. Wśród pozostałych ekspozycji etnograficznych na uwagę zasługują kącik tkacki i pralniczy, warsztat szewski i zakład krawiecki. Zabytki archeologiczne dokumentują z kolei najstarszą historię gminy. Zbiór obejmuje zabytki z młodszej epoki kamienia: toporki bojowe, motyki, siekierki (4500-1800 p.n.e.) oraz naczynia kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (700-500 p.n.e.).

²⁸ Muzeum Regionalne, Barlinecki Ośrodek Kultury, <http://bokbarlinek.home.pl/muzeum.html>.

Muzeum Wojskowości, Szkolnictwa i Wsi w Dziedzicach – filia Muzeum Regionalnego w Barlinku – w izbie poświęconej wojskowości znajdują się bezcenne zbiory znaczków poczty obozowej Woldenbergu, zdjęcia, grafika obozowa i liczne eksponaty z czasów II Wojny Światowej.

Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu – mieści się w Kaplicy św. Ducha z XIV w. W muzeum znajdują się cztery sale ekspozycyjne:

- *Myślibórz we wczesnym średniowieczu* – z eksponatami z wczesnego średniowiecza, dotyczącymi historii Sołdzina (pierwsza nazwa Myśliborza);
- *Z dziejów Myśliborza* – zgromadzone są tu muzealia związane z historią Myśliborza od XIV do XX w. m.in. ceramika z myśliborskiego warsztatu garncarskiego, renesansowe kafle piecowe, naczynia gliniane, misy i talerze, krucyfiks z Kapliczki Jerozolimskiej (XV w.), barokowe rzeźby sakralne, naczynia cynowe, kufrы wianowe i cechowe, obrazy, starodruki;
- *Historia i etnografia* – można znaleźć tu między innymi fotografie Myśliborza (Soldina) sprzed 1945 r., narzędzia rolnicze z gospodarstwa domowego;
- *Galeria M* – ekspozycja sztuki współczesnej – sala wystaw czasowych.

5.3.2. Ośrodki kultury

W każdej gminie powiatu myśliborskiego działają samorządowe ośrodki kultury:

- Barlinecki Ośrodek Kultury;
- Dębnowski Ośrodek Kultury;
- Myśliborski Ośrodek Kultury;
- Gminny Ośrodek Kultury w Boleszkowicach;
- Wiejski Ośrodek Kultury w Karsku (gm. Nowogródek Pomorski).

5.3.3. Inna infrastruktura

Biblioteki

- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu;
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy przy Barlineckim Ośrodku Kultury;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Boleszkowicach;
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie;
- Gminna Biblioteka Publiczna gminy Nowogródek Pomorski z siedzibą w Karsku.

Kina

- Kino „Panorama” w Barlinku.

5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

5.4.1. Infrastruktura ochrony zdrowia

Strukturę ochrony zdrowia na obszarze powiatu myśliborskiego tworzą Samodzielne Publiczne Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz podmioty indywidualnej praktyki lekarskiej. Łączna liczba placówek ochrony zdrowia wynosi 30, dominują zakłady niepubliczne.

1. Samodzielne Publiczne Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Barlinku, który świadczy usługi medyczne w ramach oddziałów: chirurgicznego (z blokiem operacyjnym); ginekologiczno-położniczego (noworodki); pediatryczno-neonatologicznego (dziecięcy); internistycznego (chorób wewnętrznych); ponadto w ramach placówki działa izba przyjęć; zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy; laboratorium; pracownia RTG; poradnia chirurgiczna / ortopedyczna; poradnia ginekologiczna; poradnia gastroenterologiczna; pracownia endoskopowa; poradnia neurologiczna / okulistyczna; poradnia kardiologiczna wraz z pracownią prób wysiłkowych; rehabilitacja; fizykoterapia; z usług placówki szpitalnej korzysta rokrocznie prawie 10 tys. pacjentów, obsługiwanych przez wykwalifikowany personel medyczny, w tym specjalistów I i II stopnia oraz lekarzy ze stopniem naukowym doktora; placówka realizuje szereg programów profilaktycznych w zakresie onkologii, chorób metabolicznych i układu krążenia oraz opieki perinatalnej.

Tabela 55 Liczba pacjentów według oddziałów

Oddziały	2009	2010	2011	2012	2013
wewnętrzny	1 810	1 819	1 784	1 772	1 831
chirurgiczny z blokiem operacyjnym	1 454	1 211	1 155	1 169	1 181
ginekologiczno-położniczy	1 365	1 494	1 560	1 380	1 473
pediatryczno-neonatologiczny - noworodki	510	548	550	498	545
pediatryczno-neonatologiczny - pediatria	622	585	620	564	718
izba przyjęć	4 000	3 898	3 646	3 896	3 993
zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy	154	132	132	144	157
Suma	9 915	9 687	9 447	9 423	9 898

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 56 Liczba zatrudnionych lekarzy i innego personelu medycznego według oddziału

Oddziały	Liczba lekarzy	Liczba personelu medycznego
wewnętrzny	6	22
chirurgiczny z blokiem operacyjnym	13	17

pediatryczno-neonatologiczny (noworodki, pediatria)	7	6
ginekologiczno-położniczy	8	15
izba przyjęć	-	10
zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy	1	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

- Szpital w Dębnie Sp. z o. o., który świadczy usługi medyczne w ramach oddziałów: internistycznego; chirurgicznego; pediatryczno-neonatologicznego i ginekologiczno-położniczego; ponadto w ramach placówki działa zakład opiekuńczo-leczniczy; poradnia chirurgiczna; poradnia ginekologiczno-położnicza; poradnia gastroenterologiczna oraz pracownia endoskopii; z usług placówki szpitalnej korzysta rokrocznie około sześciu tys. pacjentów, obsługiwanych przez wykwalifikowany personel medyczny, w tym specjalistów I i II stopnia oraz lekarzy ze stopniem naukowym doktora; placówka zgłasza potrzeby inwestycyjne związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury podstawowej działalności oraz infrastruktury towarzyszącej; zgłaszane są także potrzeby realizacji kursów doszkalających, specjalistycznych, kwalifikacyjnych oraz studia pierwszego i drugiego stopnia oraz podyplomowe.

Tabela 57 Liczba pacjentów według oddziałów

Oddziały	2009	2010	2011	2012	2013
wewnętrzny	1 872	1 804	1 703	1 654	1 707
dziecięcy	787	682	790	813	871
chirurgii ogólnej	1 493	1 243	1 126	1 276	891
ginekologiczny	749	984	1 181	927	982
położniczy	268	381	417	463	449
neonatologiczny	351	372	413	458	446
zakład opiekuńczo-leczniczy	350	352	356	463	588
Suma	5 870	5 818	5 986	6 054	5 934

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

Tabela 58 Liczba zatrudnionych lekarzy i innego personelu medycznego według oddziału

Oddziały	Liczba lekarzy	Liczba personelu medycznego
oddział chirurgii ogólnej	9	10
oddział położniczo-ginekologiczny	5	10
oddział neonatologiczny	1	6
blok operacyjny	7	11
oddział wewnętrzny	6	13
oddział dziecięcy	4	11
zakład opiekuńczo-leczniczy	-	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Badanie kwestionariuszowe placówek edukacyjnych w powiecie myśliborskim”.

2. Inne jednostki ochrony zdrowia²⁹:

Na terenie powiatu funkcjonują m.in. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w formie jedno lub wieloosobowych spółek. W placówkach oświatowych i domach pacjentów opieka medyczna jest realizowana przez pielęgniarki i położne środowiskowe. Mieszkańcy mają również dostęp do ambulatoryjnej opieki stomatologicznej prowadzonej również przez zakłady niepubliczne. Ponadto w powiecie myśliborskim funkcjonuje Oddział Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie mający swą siedzibę w Myśliborzu; zadania wykonywane są przez zespoły wyjazdowe stacjonujące w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie.

Statystyki Narodowego Funduszy Zdrowia wskazują, że spośród dostępnych w powiecie specjalistycznych świadczeń medycznych finansowanym w ramach publicznej opieki medycznej najdłużej oczekuje się na wizytę³⁰:

1. Myślibórz:

- specjaliści diabetologa – 99 dni;
- pracowni fizjoterapii – 83 dni;
- specjaliści urologa – 64 dni;
- poradni zdrowia psychicznego – 60 dni;
- specjaliści dermatologa – 47 dni;
- specjaliści ortopedy – 30 dni;
- poradni gruźlicy i chorób płuc – 29 dni;
- specjaliści neurologa – 28 dni;
- specjaliści okulisty – 28 dni.

2. Barlinek:

- pielęgniarską opiekę długoterminową domową – 194 dni;
- specjaliści kardiologa – 168 dni;
- zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy – 133 dni;
- poradnia rehabilitacyjna – 67 dni.

3. Dębno:

- zakład/oddział opiekuńczo-leczniczy – 38 dni;

²⁹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

³⁰ Ogólny informator o czasie oczekiwania na świadczenia medyczne, Narodowy Fundusz Zdrowia, <http://kolejki.nfz.gov.pl/>.

- poradnia położniczo-ginekologiczna – 36 dni;
- dział (pracownia) fizjoterapii – 33 dni;
- poradnia zdrowia psychicznego – 30 dni;
- poradnia okulistyczna – 30 dni.

Według danych NFZ na terenie powiatu nie funkcjonują poradnie i nie działają lekarze specjaliści w zakresie onkologii. Najbliższe poradnie tego typu świadczą usługi w Szczecinie.

5.4.2. Infrastruktura opieki społecznej

Świadczenia pomocy społecznej w powiecie myśliborskim realizują przede wszystkim:

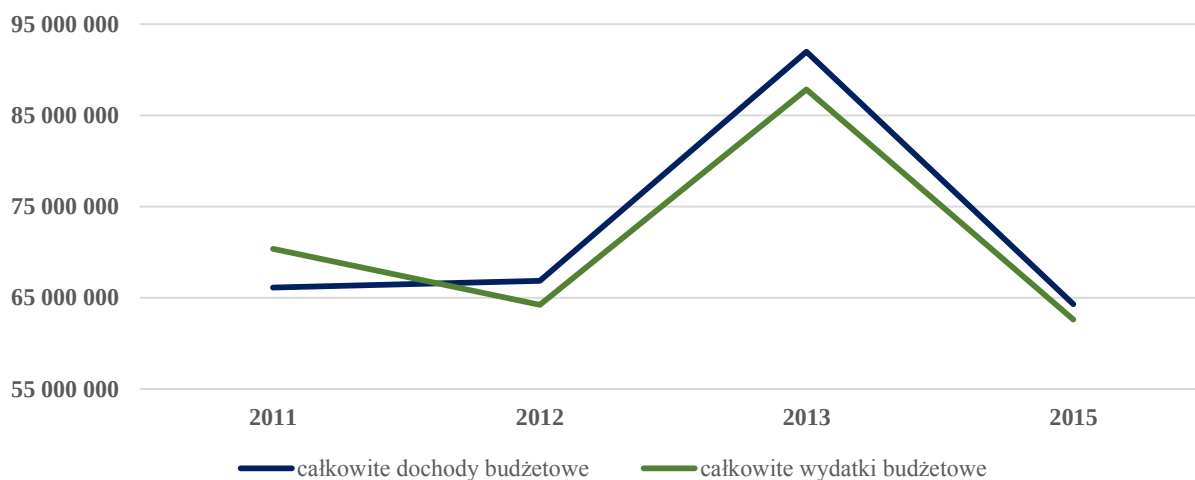
1. Jednostki organizacyjne samorządu powiatu:
 - Regionalna Placówka Opiekuńczo - Terapeutyczna w Dębnie;
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu;
 - Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu;
 - Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Dębnie;
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Barlinku;
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dębnie;
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Myśliborzu;
 - Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Renicach.
2. Jednostki organizacyjne samorządu gminnego:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Myśliborzu;
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku;
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Barlinku;
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnie;
 - Warsztat Terapii Zajęciowej w Dębnie;
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Boleszkowicach;
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim.

6. Zarządzanie finansowe

6.1 Struktura finansowa budżetu powiatu

Budżet (zarówno dochody, jak i wydatki) powiatu oscyluje w przedziale od 60,0 mln PLN do 75,0 mln PLN. Wyjątkiem był rok 2013 kiedy to budżet osiągnął wartości blisko 91,9 mln PLN po stronie dochodów i około 87,9 mln PLN po stronie wydatków.

Wykres 6 Rozkład dochodów i wydatków w latach 2011 – 2013 i dla roku 2015



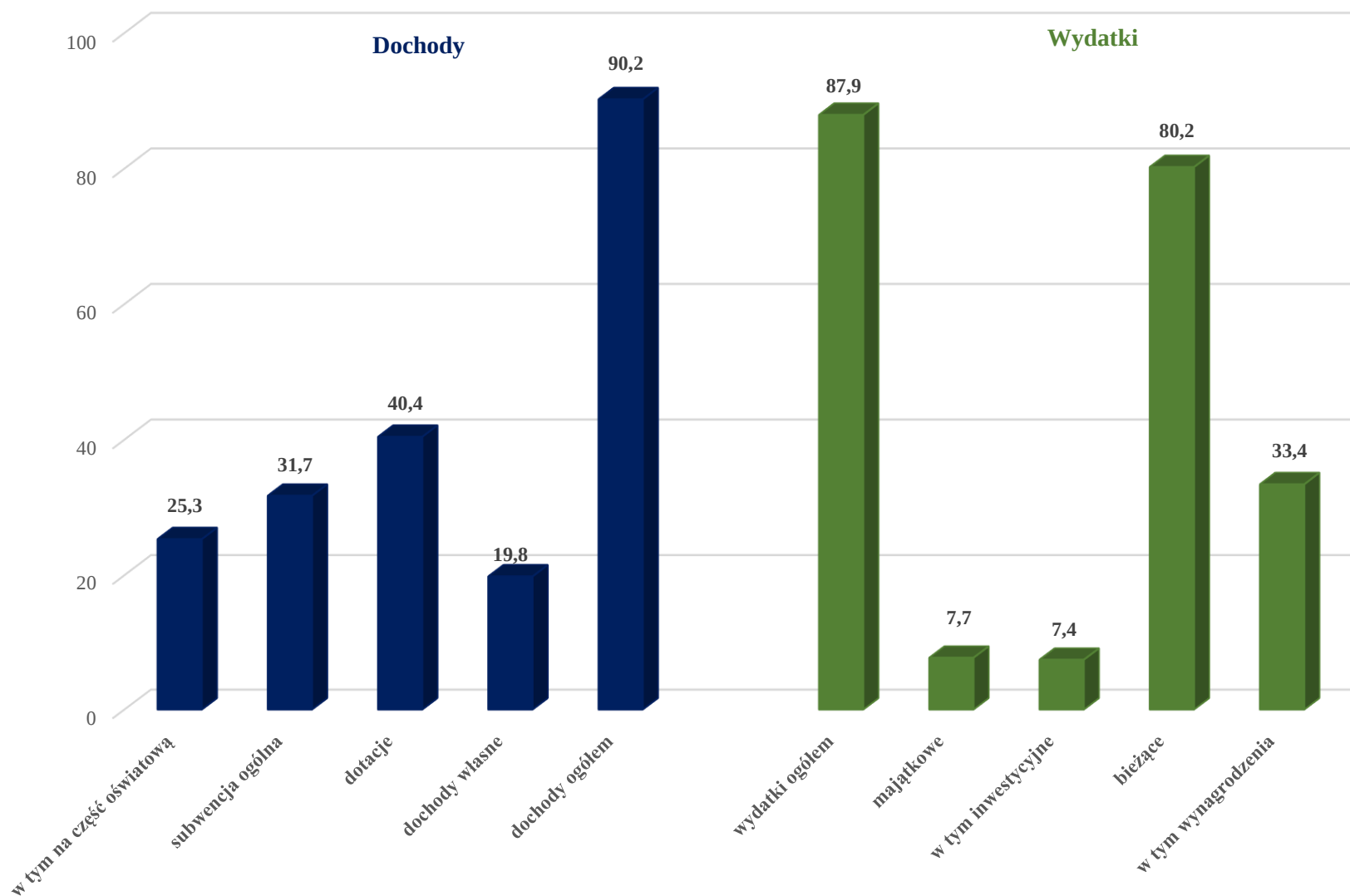
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Myśliborskiego za 2011 rok, 2012 rok, 2013 rok oraz plan budżetu na 2015 r., Powiat Myśliborski, <http://bip.powiatmysliborski.pl/strony/10348.dhtml>.

Tabela 59 Struktura finansów Powiatu Myśliborskiego w latach 2011-2013

Kategoria finansowa	Skrót	2011		2012		2013	
		Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
całkowite dochody budżetowe	DcB	66 306 288,29	66 130 231,10	71 698 104,40	66 862 095,85	94 270 973,77	91 993 300,76
bieżące dochody budżetowe	DbB	64 160 794,09	63 600 731,20	69 067 387,40	66 505 090,57	84 642 754,77	82 470 619,03
majątkowe dochody budżetowe	DmB	2 145 494,20	2 529 499,90	2 630 717,00	357 005,28	9 628 219,00	9 522 681,73
całkowite wydatki budżetowe	WcB	71 404 930,29	70 361 845,02	70 439 184,40	64 222 384,14	94 893 138,97	87 855 830,58
bieżące wydatki budżetowe	WbB	63 151 875,56	62 431 910,07	68 536 268,80	62 633 813,09	86 002 462,97	80 158 678,68
majątkowe wydatki budżetowe	WmB	8 253 054,73	7 929 934,95	1 902 915,60	1 588 571,05	8 890 676,00	7 697 151,90
przychody budżetowe	PB	30 196 471,00	30 209 079,32	882 186,00	936 359,00	15 221 885,10	15 223 297,63
rozchody budżetowe	RB	25 097 829,00	25 041 106,40	2 141 106,00	1 932 773,08	14 599 719,90	14 599 719,90
dochody własne z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa	DW	13 648 650,95	13 376 958,66	14 708 696,40	13 471 583,60	26 723 406,49	25 053 240,59
wydatki majątkowe inwestycyjne	WI	8 253 054,73	7 929 934,95	1 902 915,60	1 588 571,05	8 544 157,85	7 397 151,90

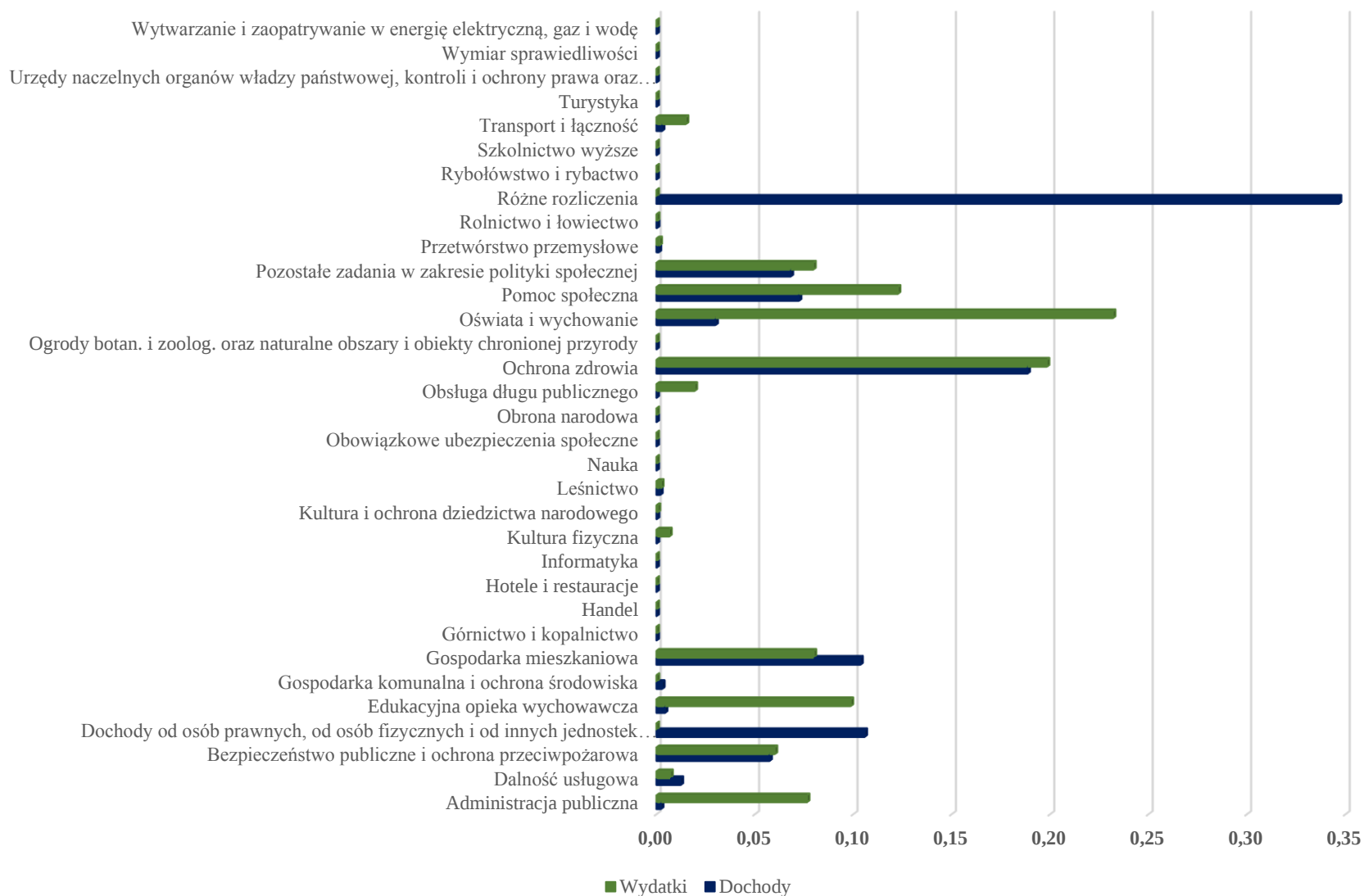
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 7 Dochody i wydatki budżetu powiatu według rodzajów w 2013 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Powiatu Myśliborskiego za 2013 rok, Powiat Myśliborski,
<http://bip.powiatmysliborski.pl/strony/10348.dhtml>.

Wykres 8 Struktura dochodów i wydatków budżetu Powiatu Myśliborskiego w 2013 w ujęciu graficznym



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

6.2. Analiza finansowa

Przeprowadzono analizę wskaźnikową, która syntetycznie charakteryzuje różne aspekty działalności powiatu myśliborskiego. W ocenie sytuacji finansowej powiatu wykorzystano cztery grupy wskaźników:

- płynności – mierzą zdolność do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań;
- zadłużenia – informują o zadłużeniu i zdolnościach do obsługi tego zadłużenia;
- atrakcyjności jednostki samorządu terytorialnego;
- samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Płynność finansowa to zdolność danego podmiotu do osiągnięcia przepływów pieniężnych umożliwiających regulowanie wymagalnych zobowiązań i pokrywanie niespodziewanych wydatków gotówkowych. Analizę płynności finansowej przeprowadzono na podstawie dwóch wskaźników:

- wskaźnik całkowitej płynności finansowej w ujęciu planowanym i rzeczywistym (WcPF):

$$WcPF = \frac{DcB + PB}{WcB + RB}$$

- wskaźnik bieżącej płynności finansowej w ujęciu planowanym i rzeczywistym (WbPF):

$$WbPF = \frac{DcB + PB}{WbB}$$

- DcB - całkowite dochody budżetowe;
- PB - przychody budżetowe;
- WcB - całkowite wydatki budżetowe;
- RB - rozchody budżetowe;
- WbB - bieżące wydatki budżetowe.

Rysunek 15 Wskaźniki płynności finansowej

Wskaźnik	2011		2012		2013	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
WcPF	1,00	1,01	1,00	1,02	1,00	1,05
WbPF	1,53	1,54	1,06	1,08	1,27	1,34

Źródło: Opracowanie własne.

W jednostce samorządu terytorialnego wskaźnik płynności finansowej zarówno całkowitej i bieżącej w ujęciu planowanym powinien być zawsze co najmniej równy jeden, co wynika z zasad planowania budżetowego. Natomiast w ujęciu rzeczywistym może przybierać następujące wartości:

- WPF = 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych;
- WPF > 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych oraz dodatkowo na koniec roku występuje nadwyżka środków pieniężnych, która może wynikać z realizacji założeń

budżetowych zawierających nadwyżkę lub z realizacji ponadplanowych dochodów lub niewykonania wydatków;

- $WPF < 1$ oznacza brak pokrycia wydatków budżetowych i zobowiązania wymagalne, które może wynikać z niewykonania planu dochodów lub przekroczenia planu wydatków.

Analiza wartości historycznych wskaźników płynności wskazuje iż powiat myśliborski jest zdolny do pokrywania zobowiązań typu OPEX i CAPEX i cechuje się płynnością finansową. W planie na 2015 r. $WcPF$ wynosi 1,00 a wskaźnik; $WbPF$ – 1,06, co w porównaniu z danymi historycznymi wskazuje na podejście ostrożnościowe.

Wskaźnik samodzielności dochodowej informuje o samodzielności powiatu w kreowaniu dochodów. Im wskaźnik ten jest wyższy, tym jednostka jest mniej zależna od środków z budżetu państwa, a tym samym od poziomu wskaźników regulujących gospodarkę narodową.

$$WSFD = \frac{DW}{DcB} * 100$$

- DW – dochody własne z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa;
- DcB – całkowite dochody budżetowe.

Tabela 60 Wskaźnik samodzielności dochodowej

Wskaźnik	2011		2012		2013	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
WSFD	20,58	20,23	20,51	20,15	28,35	27,23

Źródło: Opracowanie własne.

Powiat Myśliborski osiąga zadowalający poziom wskaźnika samodzielności dochodowej, a pod względem poziomu dochodów własnych jest na 11. miejscu w województwie.

Atrakcyjność jednostki samorządu terytorialnego może być określana w ujęciu wielkości zdarzeń, zjawisk, dóbr w postaci wskaźników w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej jednostki samorządu terytorialnego. Pokazują one zasobność i zdolności rozwojowe transformowane z wielkości bezwzględnych do postaci relacyjnych, które obrazują umowny udział jednostkowy w zasobach publicznych. Jednym ze wskaźników atrakcyjności jest wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca w jednostce samorządu terytorialnego, jego formuła przedstawia się następująco

$$WIm = \frac{WmB}{LM}$$

- WIm – wydatki majątkowe inwestycyjne;
- WmB – majątkowe wydatki budżetowe;
- LM – liczba mieszkańców.

7. Analiza porównawcza – powiaty województwa zachodniopomorskiego

Przeanalizowano cztery grupy czynników:

- czynniki gospodarcze:
 - podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności;
 - jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności;
 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności;
 - nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca;
 - udzielone noclegi na 1000 ludności;
- czynniki społeczne:
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
 - udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem;
 - przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto;
 - stopa bezrobocia rejestrowanego;
- czynniki infrastrukturalne:
 - korzystający z wodociągu jako % ogółu mieszkańców;
 - korzystający z kanalizacji jako % ogółu mieszkańców;
 - korzystający gazu sieciowego jako % ogółu mieszkańców;
 - przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę;
- czynniki samorządowe:
 - dochody własne powiatu na 1 mieszkańca;
 - finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych.

Wskazany czynnikom przyporządkowano wartości statystyczne za 2013 r. właściwe dla danego powiatu (21 jednostek samorządowych typu powiat). Źródłem informacji był Bank Danych Lokalnych prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny. W dalszej kolejności powiaty uporządkowano w hierarchii od najbardziej korzystnej sytuacji do najmniej korzystnej i przyznano punkty od 0 (dla sytuacji bardzo niekorzystnej – najniższy wynik statystyczny) do 20 (sytuacja bardzo korzystna – najlepszy wynik statystyczny). W ostatni etap powiatom przypisano miejsce w rankingu w danej grupie czynników oraz dla wyniku skumulowanego. Poniżej przedstawiono tabele statystyczne opatrzone komentarzem.

7.1. Czynniki gospodarcze

Przeanalizowano następujące czynniki gospodarcze:

- podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności;

- jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności;
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności;
- nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca;
- udzielone noclegi na 1000 ludności.

Czynniki te odzwierciedlają przede wszystkim poziom przedsiębiorczości mieszkańców, jak również odnoszą się do potencjału turystycznego.

Tabela 61 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Liczba punktów
Powiat m. Koszalin	1 677,0	20
Powiat m. Szczecin	1 649,0	19
Powiat kołobrzeski	1 612,0	18
Powiat m. Świnoujście	1 581,0	17
Powiat kamieński	1 484,0	16
Powiat policki	1 355,0	15
Powiat gryficki	1 246,0	14
Powiat koszaliński	1 070,0	13
Powiat goleniowski	1 064,0	12
Powiat wałecki	1 050,0	11
Powiat stargardzki	1 028,0	10
Powiat sławieński	1 021,0	9
Powiat gryfiński	1 020,0	8
Powiat drawski	1 016,0	7
Powiat białogardzki	1 015,0	6
Powiat myśliborski	1 014,0	5
Powiat szczecinecki	999,0	4
Powiat świdwiński	929,0	3
Powiat pyrzycki	896,0	2
Powiat łobeski	878,0	1
Powiat choszczeński	830,0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 62 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Liczba punktów
Powiat m. Szczecin	140,0	20
Powiat kamieński	136,0	19
Powiat policki	124,0	18
Powiat kołobrzeski	123,0	17

Powiat m. Koszalin	119,0	16
Powiat m. Świnoujście	118,0	15
Powiat gryficki	116,0	14
Powiat białogardzki	108,0	13
Powiat koszaliński	108,0	13
Powiat sławieński	101,0	11
Powiat gryfiński	99,0	10
Powiat stargardzki	98,0	9
Powiat goleniowski	96,0	8
Powiat myśliborski	87,0	7
Powiat pyrzycki	84,0	6
Powiat świdwiński	83,0	5
Powiat choszczeński	81,0	4
Powiat łobeski	81,0	4
Powiat wałecki	77,0	2
Powiat drawski	72,0	1
Powiat szczecinecki	72,0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 63 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności

Jednostka terytorialna	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	Liczba punktów
Powiat m. Koszalin	125,0	20
Powiat kołobrzeski	124,0	19
Powiat m. Świnoujście	122,0	18
Powiat kamieński	117,0	17
Powiat m. Szczecin	116,0	16
Powiat policki	110,0	15
Powiat gryficki	99,0	14
Powiat koszaliński	87,0	13
Powiat goleniowski	83,0	12
Powiat wałecki	82,0	11
Powiat gryfiński	81,0	10
Powiat sławieński	79,0	9
Powiat stargardzki	79,0	9
Powiat drawski	78,0	7
Powiat myśliborski	75,0	6
Powiat białogardzki	74,0	5
Powiat szczecinecki	74,0	5
Powiat pyrzycki	68,0	3
Powiat świdwiński	66,0	2
Powiat łobeski	65,0	1
Powiat choszczeński	60,0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 64 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	19 148,6	20
Powiat stargardzki	5 513,9	19
Powiat goleniowski	3 843,2	18
Powiat gryfiński	3 695,9	17
Powiat koszaliński	3 414,5	16
Powiat policki	3 348,1	15
Powiat szczecinecki	3 285,8	14
Powiat m. Szczecin	2 952,4	13
Powiat m. Koszalin	2 797,3	12
Powiat łobeski	2 646,9	11
Powiat białogardzki	2 422,7	10
Powiat wałecki	2 078,8	9
Powiat kołobrzeski	2 062,1	8
Powiat gryficki	2 029,9	7
Powiat myśliborski	1 984,4	6
Powiat drawski	1 920,0	5
Powiat kamieński	1 819,0	4
Powiat świdwiński	1 728,0	3
Powiat sławieński	1 708,4	2
Powiat pyrzycki	1 643,2	1
Powiat choszczeński	1 263,7	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 65 Udzielone noclegi na 1 000 ludności

Jednostka terytorialna	Udzielone noclegi na 1 000 ludności	Liczba punktów
Powiat kołobrzeski	48 454,5	20
Powiat m. Świnoujście	34 151,1	19
Powiat kamieński	28 523,2	18
Powiat sławieński	18 401,8	17
Powiat gryficki	17 028,0	16
Powiat koszaliński	14 711,7	15
Powiat m. Szczecin	1 825,2	14
Powiat wałecki	1 613,1	13
Powiat świdwiński	1 569,0	12
Powiat drawski	1 244,4	11
Powiat policki	911,1	10
Powiat stargardzki	847,2	9
Powiat m. Koszalin	796,9	8
Powiat szczecinecki	738,7	7
Powiat goleniowski	716,6	6
Powiat myśliborski	617,8	5

Powiat gryfiński	602,0	4
Powiat białogardzki	366,9	3
Powiat choszczeński	348,8	2
Powiat łobeski	213,8	1
Powiat pyrzycki	27,9	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Najkorzystniejsza sytuacja mierzona czynnikami gospodarczymi związanymi z poziomem i intensywnością przedsiębiorczości występuje w mieście na prawach powiatu Świnoujście, powiecie kołobrzeskim, w mieście na prawach powiatu Świnoujście Szczecin, w mieście na prawach powiatu Koszalin. Najmniej korzystna sytuacja kształtuje się w powiecie łobeskim, pyrzyckim i choszczeńskim. Z perspektywy czynników gospodarczych powiat myśliborski plasuje się na 17. miejscu w województwie.

Tabela 66 Czynniki gospodarcze – suma punktów

Jednostka terytorialna	Suma punktów	Miejsce w rankingu
Powiat m. Świnoujście	89,0	1
Powiat kołobrzeski	82,0	2
Powiat m. Szczecin	82,0	2
Powiat m. Koszalin	76,0	4
Powiat kamieński	74,0	5
Powiat policki	73,0	6
Powiat koszaliński	70,0	7
Powiat gryficki	65,0	8
Powiat stargardzki	56,0	9
Powiat goleniowski	56,0	9
Powiat gryfiński	49,0	11
Powiat sławieński	48,0	12
Powiat wałecki	46,0	13
Powiat białogardzki	37,0	14
Powiat drawski	31,0	15
Powiat szczecinecki	31,0	15
Powiat myśliborski	29,0	17
Powiat świdwiński	25,0	18
Powiat łobeski	18,0	19
Powiat pyrzycki	12,0	20
Powiat choszczeński	6,0	21

Źródło: Opracowanie własne.

7.2. Czynniki społeczne

Przeanalizowano następujące czynniki społeczne:

- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem;

- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto;
- stopa bezrobocia rejestrowanego.

Czynniki te odzwierciedlają sytuację demograficzno-ekonomiczną społeczeństwa.

Tabela 67 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba punktów
Powiat policki	18,4	20
Powiat koszaliński	21,7	19
Powiat gryfiński	24,1	18
Powiat goleniowski	24,4	17
Powiat gryficki	24,5	16
Powiat choszczeński	25,3	15
Powiat białogardzki	25,4	14
Powiat wałecki	25,7	13
Powiat sławieński	25,7	13
Powiat drawski	25,8	11
Powiat stargardzki	25,9	10
Powiat myśliborski	25,9	10
Powiat świdwiński	26,2	8
Powiat pyrzycki	26,2	8
Powiat kamieński	26,4	6
Powiat łobeski	26,8	5
Powiat szczecinecki	27,3	4
Powiat kołobrzeski	28,4	3
Powiat m. Świnoujście	33,0	2
Powiat m. Szczecin	33,3	1
Powiat m. Koszalin	33,8	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 68 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Jednostka terytorialna	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Liczba punktów
Powiat m. Szczecin	4,7	20
Powiat m. Koszalin	4,9	19
Powiat m. Świnoujście	5,1	18
Powiat policki	6,9	17
Powiat kołobrzeski	7,2	16
Powiat goleniowski	9,7	15
Powiat myśliborski	9,8	14
Powiat gryfiński	10,2	13
Powiat stargardzki	10,4	12
Powiat kamieński	11,0	11
Powiat wałecki	11,9	10

Powiat gryficki	12,6	9
Powiat pyrzycki	13,0	8
Powiat koszaliński	13,3	7
Powiat sławieński	14,0	6
Powiat choszczeński	14,7	5
Powiat szczecinecki	14,8	4
Powiat drawski	15,4	3
Powiat łobeski	15,5	2
Powiat białogardzki	16,5	1
Powiat świdwiński	20,6	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 69 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Jednostka terytorialna	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	Liczba punktów
Powiat m. Szczecin	4 029,5	20
Powiat policki	4 006,6	19
Powiat m. Świnoujście	3 903,9	18
Powiat m. Koszalin	3 492,0	17
Powiat goleniowski	3 411,1	16
Powiat szczecinecki	3 355,7	15
Powiat gryfiński	3 327,1	14
Powiat myśliborski	3 315,5	13
Powiat stargardzki	3 274,4	12
Powiat wałecki	3 228,8	11
Powiat koszaliński	3 200,1	10
Powiat kołobrzeski	3 199,4	9
Powiat białogardzki	3 185,2	8
Powiat choszczeński	3 163,6	7
Powiat łobeski	3 122,2	6
Powiat kamieński	3 041,8	5
Powiat pyrzycki	2 964,8	4
Powiat sławieński	2 958,7	3
Powiat gryficki	2 935,5	2
Powiat świdwiński	2 916,2	1
Powiat drawski	2 909,2	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 70 Stopa bezrobocia rejestrowanego

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	10,5	20
Powiat m. Szczecin	10,6	19
Powiat m. Koszalin	12,1	18
Powiat kołobrzeski	13,1	17
Powiat goleniowski	13,3	16

Powiat policki	14,2	15
Powiat myśliborski	18,8	14
Powiat stargardzki	19,7	13
Powiat walecki	19,9	12
Powiat gryfiński	22,4	11
Powiat drawski	25,0	10
Powiat kamieński	25,2	9
Powiat sławieński	25,3	8
Powiat gryficki	26,8	7
Powiat świdwiński	27,0	6
Powiat szczecinecki	27,4	5
Powiat pyrzycki	27,9	4
Powiat łobeski	28,7	3
Powiat koszaliński	28,9	2
Powiat choszczeński	29,0	1
Powiat białogardzki	29,6	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Najkorzystniejsza sytuacja mierzona czynnikami społecznymi występuje w powiecie polickim, powiecie goleniowskim, w mieście na prawach powiatu Szczecin. Najmniej korzystna sytuacja kształtuje się w powiecie białogardzkim, łobeskim i świdwińskim. Z perspektywy czynników społecznych powiat myśliborski plasuje się na 7. miejscu w województwie.

Tabela 71 Czynniki społeczne - suma punktów

Jednostka terytorialna	Suma punktów	Miejsce w rankingu
Powiat policki	71	1
Powiat goleniowski	64	2
Powiat m. Szczecin	60	3
Powiat m. Świnoujście	58	4
Powiat gryfiński	56	5
Powiat m. Koszalin	54	6
Powiat myśliborski	51	7
Powiat stargardzki	47	8
Powiat walecki	46	9
Powiat kołobrzeski	45	10
Powiat koszaliński	38	11
Powiat gryficki	34	12
Powiat kamieński	31	13
Powiat sławieński	30	14
Powiat szczecinecki	28	15
Powiat choszczeński	28	15
Powiat drawski	24	17
Powiat pyrzycki	24	17

Powiat białogardzki	23	19
Powiat łobeski	16	20
Powiat świdwiński	15	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

7.3. Czynniki infrastrukturalne

Przeanalizowano następujące czynniki infrastrukturalne:

- korzystający z wodociągu jako % ogółu mieszkańców;
- korzystający z kanalizacji jako % ogółu mieszkańców;
- korzystający gazu sieciowego jako % ogółu mieszkańców;
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.

Tabela 72 Korzystający z wodociągu jako % ogółu mieszkańców

Jednostka terytorialna	Korzystający z wodociągu jako % ogółu mieszkańców	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	98,5	20,0
Powiat policki	96,9	19,0
Powiat m. Koszalin	96,4	18,0
Powiat m. Szczecin	96,2	17,0
Powiat kołobrzeski	95,3	16,0
Powiat stargardzki	95,2	15,0
Powiat pyrzycki	94,3	14,0
Powiat wałecki	94,2	13,0
Powiat myśliborski	93,0	12,0
Powiat szczecinecki	92,6	11,0
Powiat drawski	92,3	10,0
Powiat goleniowski	92,3	10,0
Powiat białogardzki	92,2	8,0
Powiat gryfiński	91,9	7,0
Powiat kamieński	91,9	7,0
Powiat świdwiński	90,9	5,0
Powiat sławieński	90,7	4,0
Powiat gryficki	90,3	3,0
Powiat choszczeński	89,2	2,0
Powiat łobeski	87,3	1,0
Powiat koszaliński	85,3	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 73 Korzystający z kanalizacji jako % ogółu mieszkańców

Jednostka terytorialna	kanalizacja	Liczba punktów
Powiat m. Koszalin	94,8	20

Powiat m. Świnoujście	94,0	19
Powiat m. Szczecin	87,7	18
Powiat kołobrzeski	87,2	17
Powiat policki	80,8	16
Powiat szczecinecki	80,6	15
Powiat białogardzki	79,2	14
Powiat świdwiński	75,8	13
Powiat stargardzki	75,8	13
Powiat walecki	73,6	11
Powiat choszczeński	72,7	10
Powiat drawski	70,5	9
Powiat myśliborski	70,2	8
Powiat goleniowski	68,1	7
Powiat pyrzycki	67,8	6
Powiat kamieński	67,8	6
Powiat gryficki	64,2	4
Powiat gryfiński	63,5	3
Powiat sławieński	60,4	2
Powiat koszaliński	59,8	1
Powiat łobeski	59,8	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 74 Korzystający z gazu sieciowego jako % ogółu mieszkańców

Jednostka terytorialna	gaz	Liczba punktów
Powiat m. Koszalin	90,3	20
Powiat m. Szczecin	87,6	19
Powiat policki	76,9	18
Powiat m. Świnoujście	72,9	17
Powiat gryficki	61,1	16
Powiat stargardzki	58,5	15
Powiat kołobrzeski	58,4	14
Powiat goleniowski	56,5	13
Powiat drawski	52,8	12
Powiat szczecinecki	49,2	11
Powiat walecki	49,2	11
Powiat choszczeński	47,1	9
Powiat pyrzycki	45,5	8
Powiat myśliborski	43,6	7
Powiat sławieński	42,2	6
Powiat świdwiński	34,7	5
Powiat gryfiński	29,6	4
Powiat łobeski	24,7	3
Powiat koszaliński	24,5	2
Powiat kamieński	23,3	1

Powiat białogardzki	18,6	0
---------------------	------	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 75 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	32,5	20
Powiat kamieński	32,0	19
Powiat kołobrzeski	31,9	18
Powiat policki	31,8	17
Powiat koszaliński	27,7	16
Powiat m. Szczecin	26,5	15
Powiat m. Koszalin	25,8	14
Powiat sławieński	25,5	13
Powiat gryficki	25,0	12
Powiat goleniowski	24,0	11
Powiat walecki	23,7	10
Powiat drawski	23,6	9
Powiat szczecinecki	23,4	8
Powiat białogardzki	23,3	7
Powiat świdwiński	23,3	7
Powiat łobeski	22,9	5
Powiat myśliborski	22,7	4
Powiat gryfiński	22,7	4
Powiat stargardzki	22,5	2
Powiat choszczeński	22,3	1
Powiat pyrzycki	22,1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Najkorzystniejsza sytuacja mierzona czynnikami infrastrukturalnymi występuje w mieście na prawach powiatu Świnoujście, w mieście na prawach powiatu Koszalin i powiecie polickim. Najmniej korzystna sytuacja kształtuje się w powiecie koszalińskim, gryfińskim i łobeskim. Z perspektywy czynników infrastrukturalnych powiat myśliborski plasuje się na 13. miejscu w województwie.

Tabela 76 Czynniki infrastrukturalne – suma punktów

Jednostka terytorialna	Suma punktów	Miejsce w rankingu
Powiat m. Świnoujście	76	1
Powiat m. Koszalin	72	2
Powiat policki	70	3
Powiat m. Szczecin	69	4
Powiat kołobrzeski	65	5
Powiat szczecinecki	45	6
Powiat walecki	45	6
Powiat stargardzki	45	6

Powiat goleniowski	41	9
Powiat drawski	40	10
Powiat gryficki	35	11
Powiat kamieński	33	12
Powiat myśliborski	31	13
Powiat świdwiński	30	14
Powiat białogardzki	29	15
Powiat pyrzycki	28	16
Powiat sławieński	25	17
Powiat choszczeński	22	18
Powiat koszaliński	19	19
Powiat gryfiński	18	20
Powiat łobeski	10	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

7.4. Czynniki samorządowe

Przeanalizowane następujące czynniki samorządowe:

- dochody własne powiatu na 1 mieszkańca;
- finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych.

Wskaźniki te odzwierciedlają jakość zarządzania mierzoną zdolnością do generowania dochodów i korzystnego finansowania działalności inwestycyjnej.

Tabela 77 Dochody własne powiatu na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Dochody własne powiatu na 1 mieszkańca	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	3 148,1	20
Powiat m. Szczecin	2 756,3	19
Powiat m. Koszalin	2 185,6	18
Powiat policki	447,6	17
Powiat kołobrzeski	393,1	16
Powiat koszaliński	375,6	15
Powiat gryficki	359,9	14
Powiat wałecki	331,9	13
Powiat kamieński	319,2	12
Powiat świdwiński	305,1	11
Powiat myśliborski	293,0	10
Powiat goleniowski	286,0	9
Powiat szczecinecki	272,2	8
Powiat drawski	256,9	7
Powiat gryfiński	253,6	6
Powiat stargardzki	248,7	5
Powiat łobeski	248,0	4

Powiat pyrzycki	233,5	3
Powiat białogardzki	232,6	2
Powiat choszczeński	205,6	1
Powiat sławieński	186,4	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 78 Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Jednostka terytorialna	Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	Liczba punktów
Powiat m. Świnoujście	7 671 586,7	20
Powiat szczecinecki	3 940 231,6	19
Powiat policki	2 427 412,9	18
Powiat m. Szczecin	1 346 985,2	17
Powiat gryfiński	1 286 195,9	16
Powiat m. Koszalin	475 593,1	15
Powiat drawski	213 638,6	14
Powiat myśliborski	205 389,4	13
Powiat koszaliński	150 950,1	12
Powiat wałecki	135 863,9	11
Powiat kołobrzeski	129 066,3	10
Powiat gryficki	121 703,7	9
Powiat sławieński	84 499,0	8
Powiat goleniowski	38 919,7	7
Powiat kamieński	29 764,1	6
Powiat pyrzycki	17 182,1	5
Powiat białogardzki	-	0
Powiat świdwiński	-	0
Powiat choszczeński	-	0
Powiat stargardzki	-	0
Powiat łobeski	-	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: dane Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Najkorzystniejsza sytuacja mierzona czynnikami infrastrukturalnymi występuje w mieście na prawach powiatu Świnoujście, w mieście na prawach powiatu Szczecin i powiecie polickim. Najmniej korzystna sytuacja kształtuje się w powiecie łobeskim, białogardzkim oraz choszczeński. Z perspektywy czynników samorządowych powiat myśliborski plasuje się na 9. miejscu w województwie.

Tabela 79 Czynniki samorządowe – suma punktów

Jednostka terytorialna	Suma punktów	Miejsce w rankingu
Powiat m. Świnoujście	40	1
Powiat m. Szczecin	36	2
Powiat policki	35	3
Powiat m. Koszalin	33	4
Powiat koszaliński	27	5

Powiat szczecinecki	27	5
Powiat kołobrzeski	26	7
Powiat walecki	24	8
Powiat gryficki	23	9
Powiat myśliborski	23	9
Powiat gryfiński	22	11
Powiat drawski	21	12
Powiat kamieński	18	13
Powiat goleniowski	16	14
Powiat świdwiński	11	15
Powiat sławieński	8	16
Powiat pyrzycki	8	16
Powiat stargardzki	5	18
Powiat łobeski	4	19
Powiat białogardzki	2	20
Powiat choszczeński	1	21

Źródło: Opracowanie własne.

7.5. Analiza porównawcza – podsumowanie

W ujęciu sumarycznym, największą liczbę punktów uzyskało miasto na prawach powiatu Świnoujście, które przoduje w statystykach pod względem wysokich nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca; niskiej stopy bezrobocia rejestrowanego, wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę, wysokich dochodów własnych powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, czy finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych. Najmniej korzystnie kształtuje się sytuacja w powiecie łobeskim, który cechuje się niskim poziomem przedsiębiorczości, czy niskim stopniem wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne.

Powiat myśliborski zajął 13. miejsce w rankingu. Najwyższe noty uzyskał dla wskaźników związanych z udziałem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, stopy bezrobocia rejestrowanego i finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych. Najmniej korzystnie kształtuje się sytuacja infrastrukturalna oraz przedsiębiorczość.

Tabela 80 Analiza porównawcza – suma punktów

Jednostka terytorialna	Suma punktów	Miejsce w rankingu
Powiat m. Świnoujście	263	1
Powiat policki	249	2
Powiat m. Szczecin	247	3
Powiat m. Koszalin	235	4
Powiat kołobrzeski	218	5
Powiat goleniowski	177	6
Powiat walecki	161	7
Powiat gryficki	157	8

Powiat kamieński	156	9
Powiat koszaliński	154	10
Powiat stargardzki	153	11
Powiat gryfiński	145	12
Powiat myśliborski	134	13
Powiat szczecinecki	131	14
Powiat drawski	116	15
Powiat sławieński	111	16
Powiat białogardzki	91	17
Powiat świdwiński	81	18
Powiat pyrzycki	72	19
Powiat choszczeński	57	20
Powiat łobeski	48	21

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik nr 2 Analiza SWOT

Tabela 81 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
	rehabilitacja transportu kolejowego i rewitalizacja połączeń kolejowych		korzystne usytuowanie w niewielkiej odległości od granicy polsko-niemieckiej		brak bezpośredniego połączenia kolejowego z największymi miastami w Polsce oraz duża odległość od lotnisk międzynarodowych		częste zmiany priorytetów inwestycyjnych w obszarze budownictwa drogowego na poziomie krajowym oraz opóźnienia realizacji planowanych inwestycji
	budowa projektowanego odcinka S3 Szczecin-Świnoujście		dobre połączenie z ośrodkami regionalnymi (Szczecin, Gorzów Wielkopolski)		niedostatki jakościowe i ilościowe dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) oraz infrastruktury towarzyszącej		
			dobra dostępność komunikacyjna, tj. położenie w obszarze oddziaływania: osi komunikacyjno-transportowych: Praga-Wrocław-Szczecin-Świnoujście-Skandynawia (S3/E65), dróg krajowych nr 23, 25, 31		natężenie ruchu tranzytowego w ośrodkach urbanistycznych		
			zróżnicowane i cenne przyrodniczo obszary chronione				
	wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii		bardzo korzystne warunki w zakresie wykorzystania OZE typu geotermalnego oraz bardzo korzystne (wschodnie rubieże) i korzystne (cały obszar powiatu) warunki w zakresie wykorzystania OZE typu słonecznego		niewystarczający stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii dostępnych na terenie powiatu		słabo rozwinięty system elektroenergetycznych sieci przesyłowych oraz dystrybucyjnych ograniczający możliwość przyłączenia instalacji OZE

			zasoby gazu ziemnego, azotowego gazu ziemnego, ropy naftowej, siarki, kredy oraz kruszywa naturalnego				restrykcyjna polityka ekologiczna Unii Europejskiej, przesunięcie w kierunku wykorzystania OZE kosztem nieodnawialnych źródeł energii
	nowa polityka RPO WZ 2014-2020 – możliwość wdrażania długofalowych programów edukacyjnych współfinansowanych ze środków UE		szeroki dostęp do kształcenia na wszystkich poziomach		niski stopień dostosowania edukacji ponadgimnazjalnej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy		
					brak innowacyjnych narzędzi doradztwa zawodowego w ponadgimnazjalnych placówkach edukacyjnych		
			dobry lub bardzo dobry stan infrastruktury edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych		niedostatki specjalistycznego wyposażania edukacyjnego w jednostkach kształcenia ponadgimnazjalnego, w tym zasobów TIK		
					niedostatki infrastruktury sportowej w jednostkach kształcenia ponadgimnazjalnego		
	wdrażanie programów profilaktycznych współfinansowanych ze środków UE		dobry stan infrastruktury ochrony zdrowia na poziomie powiatowym		częściowo wyeksploatowany sprzęt i aparatura medyczna		
			prężnie działające gminne ośrodki kultury zarządzające infrastrukturą o dużym potencjale kulturalnym i turystycznym		niewystarczające dostęp do usług kulturalnych wyższego rzędu		
			efektywna działalność służb bezpieczeństwa publicznego, w		niezadowalający stan urządzeń melioracyjnych		

			tym policji, straży pożarnej i ratownictwa specjalistycznego		słabo rozwinięty system monitorowania i informowania o zagrożeniach		
			dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej i aptek		utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych		
			sprawnie funkcjonujący specjalistycznej pomocy potrzebującym w postaci domu opieki społecznej, w której pracuje wykwalifikowana kadra		relatywnie duża liczba udzielanych świadczeń pomocy społecznej		
					niedostatki infrastrukturalne w zakresie opieki na osobami starszymi		
	rozbudowa infrastruktury turystycznej m.in. nad Jeziorem Myśliborskim		bogata historia regionu oraz ciekawe zabytki Pojezierza Myśliborskiego				
			zróżnicowana infrastruktura sportowa i rekreacyjna		zdekaptalizowany stan infrastruktury sportowej		
			wystarczająca rozwinięta i zaspokajająca potrzeby mieszkańców sieć energetyczna		niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazownicza		
					słabe wyposażenie sanitarne w budynkach mieszkalnych – szczególnie na wsiach		
	rozwój sieci światłowodowych, zapewnienie dostępu do szybkiego Internetu		dostęp do zasięgu największych operatorów sieci komórkowych		niedostateczna komputeryzacja i informatyzacja powiatu		
					niski udział w rynku e-usług w obszarze publicznym i komercyjnym		

	programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski na lata 2014-2020		współpraca zagraniczna gmin powiatu stwarza możliwość wymiany doświadczeń z innymi państwami europejskimi; ma znaczący wpływ na rozwój kultury i ochronę bogactwa naturalnego regionu, a także daje szansę na realizację wspólnych inicjatyw				
	możliwość nawiązania współpracy z innymi samorządami w Polsce i za granicą		podejmowanie działań z innymi jednostkami samorządu terytorialnego				
	powoływanie międzysektorowych zespołów projektowych wewnątrz struktur powiatowej administracji samorządowej, w tym zespolonej		systematyczny wzrost kwalifikacji i kompetencji kadry powiatowej administracji samorządowej				
	opracowanie szczegółowych programów rozwoju kapitału ludzkiego w powiecie						
Mieszkańcy i III sektor							
O	Szanse		Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
					negatywne zmiany w trendach demograficznych, w tym pojawiając się ujemny przyrost naturalny		
					rosnący udział populacji wieku poprodukcyjnym obrazujący proces starzenia się społeczeństwa		

					bardzo wysoka stopa bezrobocia, w tym zjawisko długotrwałego bezrobocia i bezrobocia strukturalnego		
					występowanie grup defaworyzowanych na rynku pracy, tj. absolwentów i kobiet		
			prężna działalność organizacji pozarządowych, które aktywizują społeczność				
			funkcjonowanie lokalnych grup działania				
			zaangażowanie społeczne w działalność społeczną i publiczną		brak pełnego poparcie dla działalności samorządów		stopniowa erozja więzi i stosunków społecznych
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca zewnętrzna							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
	bliskość dużego pod względem popytu rynku niemieckiego, pozwalająca zwiększyć potencjał podmiotów gospodarczych		niewykorzystane zasoby siły roboczej		niskie kwalifikacje dużej części społeczności lokalnej		drenaż mózgów – odpływ wykwalifikowanych pracowników w wieku produkcyjnym mobilnym
					relatywnie mała liczba podmiotów gospodarki narodowej		
					niski bądź nieokreślony stopień potencjału rozwojowego przedsiębiorstw		
	przyciąganie zagranicznych inwestorów		funkcjonowanie lokalnej wyspecjalizowanej instytucji otoczenia biznesu (MCB/CUD)				rosnąca konkurencyjność innych ośrodków samorządowo-gospodarczych
			rozwinięty sektor usług i handlu oraz budownictwa				
			dwie podstrefy KSSSE				

rozwój centrów logistycznych w obrębie istotnych arterii komunikacyjnych oraz popyt na nowoczesne usługi logistyczne						
występujące na terenie gminy złoża gazu ziemnego, azotowego gazu ziemnego, ropy naftowej, siarki (razem ze złożami ropy i gazu), kredy, oraz kruszywa naturalnego						
wdrażanie PROW 2014-2020, w tym dywersyfikacja w kierunku działalności pozarolniczej i dopłaty dla młodych rolników				niska konkurencyjność rolnictwa		
przyciąganie partnerów w działalności kulturalno-turystycznej		warunki krajobrazowo-przyrodnicze do rozwoju turystyki i agroturystyki		słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna utrudnia rozwój turystyki w regionie		
inwestycje w infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną						
promocja turystyczna obszaru, w tym promocja rozwoju agroturystyki i większy nacisk na wykorzystanie posiadanych zasobów wodnych i leśnych pod kątem turystyki		znane lokalne/ regionalne wydarzenia sportowe zdolne pełnić funkcję markowych produktów turystycznych				
wsparcie działań zmierzających do utworzenia silnego powiatowego ośrodka gospodarczego		prorozwojowe nastawienie samorządu do rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości		niedostatecznie wykorzystanie instrumentów wsparcia przedsiębiorczości		

	stymulowanie współpracy samorządowej w obszarach związanych z gospodarką, przedsiębiorczością, edukacją, turystyką i promocją						
	stymulowanie współpracy samorządu z przedsiębiorcami w obszarach związanych z gospodarką, przedsiębiorczością, edukacją, turystyką i promocją						
	stymulowanie współpracy międzynarodowej na płaszczyźnie stosunków dwustronnych i wielostronnych z samorządami partnerskimi						
	stymulowanie współpracy lokalnych przedsiębiorców z sektorem nauki oraz instytucjami B+R						

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik nr 3 Opis konsultacji społecznych

Zostanie uzupełniony po zakończeniu konsultacji społecznych dokumentu.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Podstawowe definicje.....	6
Rysunek 2 Obszar strategiczny nr 1 – logika interwencji	9
Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 2 – logika interwencji	14
Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 3 – logika interwencji	23
Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 4 – logika interwencji	29
Rysunek 6 Położenie powiatu myśliborskiego na tle województwa zachodniopomorskiego.....	55
Rysunek 7 Powiat myśliborski – podział na gminy	56
Rysunek 8 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie powiatu myśliborskiego	59
Rysunek 9 Obszary chronione na terenie powiatu myśliborskiego.....	66
Rysunek 10 Zasoby energii odnawialnej - legenda.....	68
Rysunek 11 Powiat myśliborski na mapie rozmieszczenia zasobów odnawialnej energii wodnej i wiatrowej.....	69
Rysunek 12 Powiat myśliborski na mapie rozmieszczenia zasobów odnawialnej energii słonecznej i geotermalnej	70
Rysunek 13 Sieć komunikacyjna	98
Rysunek 14 Sieć energetyczna na terenie powiatu myśliborskiego	101
Rysunek 15 Wskaźniki płynności finansowej.....	119

Spis tabel

Tabela 1 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 1.....	11
Tabela 2 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 2.....	19
Tabela 3 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 3.....	25
Tabela 4 Macierz kierunków działania – Obszar strategiczny nr 4.....	31
Tabela 5 Spójność PRPM 2015-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020	35
Tabela 6 Spójność PRPM 2015-2020 z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020	37
Tabela 7 Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	40
Tabela 8 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu	45
Tabela 9 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczno-raportu monitoringowego.....	45
Tabela 10 Wskaźniki ogólne PRPM 2015-2020 oraz n+2	48

Tabela 11 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 1 PRPM 2015-2020 oraz n+2	48
Tabela 12 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 2 PRPM 2015-2020 oraz n+2	49
Tabela 13 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 3 PRPM 2015-2020 oraz n+2	50
Tabela 14 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 4 PRPM 2015-2020 oraz n+2	51
Tabela 15 Źródła finansowania pól operacyjnych.....	53
Tabela 16 Powierzchnia, liczba sołectw i miejscowości powiatu myśliborskiego	58
Tabela 17 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych.....	67
Tabela 18 Zabytki nieruchomości w powiecie myśliborskim.....	71
Tabela 19 Parametry demograficzne dla gmin powiatu myśliborskiego.....	78
Tabela 20 Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego	78
Tabela 21 Wskaźnik przyrostu naturalnego i salda migracja dla powiatu myśliborskiego w latach 2009 - 2013.....	79
Tabela 22 Intensywność korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu myśliborskiego	81
Tabela 23 Przestępstwa i czyny karalne w powiecie myśliborskim dok 2009 i 2014 – cz. 1	82
Tabela 24 Przestępstwa i czyny karalne w powiecie myśliborskim dok 2009 i 2014 – cz. 2	82
Tabela 25 Liczba bezrobotnych w powiecie myśliborskim w latach 2008 - 2013.....	83
Tabela 26 Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie myśliborskim na tle Polski i województwa	83
Tabela 27 Struktura bezrobocia według płci w powiecie myśliborskim.....	83
Tabela 28 Struktura bezrobocia według wykształcenia w latach 2008 – 2013	84
Tabela 29 Pracujący wg grup sekcji w tym osoby samozatrudnione	84
Tabela 30 Oferty pracy - wskaźniki	85
Tabela 31 Oferty pracy według wykształcenia.....	85
Tabela 32 Oferty pracy według zawodów zgodnych z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności	85
Tabela 33 Oferty pracy według pracodawcy.....	86
Tabela 34 Źródło utrzymania ludności powiatu myśliborskiego	87
Tabela 35 Przedsiębiorstwa według klas wielkości	89
Tabela 36 Liczba podmiotów według rodzajów działalności	89
Tabela 37 Liczba podmiotów według sekcji PKD 2007	89
Tabela 38 Wskaźniki gospodarcze dla gmin powiatu myśliborskiego (stan na rok 2013).....	92
Tabela 39 Ścieżki rowerowe na terenie powiatu myśliborskiego	93
Tabela 40 Liczba zatrudnionych według sektorów ekonomicznych.....	95
Tabela 41 Zasoby mieszkaniowe w gminach powiatu myśliborskiego.....	98
Tabela 42 Mieszkania wyposażone w instalacje	99
Tabela 43 Sieć wodociągowa	100
Tabela 44 Sieć kanalizacyjna	100
Tabela 45 Szkoły podstawowe w gminach powiatu myśliborskiego	103
Tabela 46 Gimnazja w gminach powiatu myśliborskiego.....	103

Tabela 47 Liczba uczniów uczęszczających do placówek edukacyjnych na terenie powiatu myśliborskiego	104
Tabela 48 Udział uczniów z obszarów wiejskich w ogólnej liczbie uczniów.....	104
Tabela 49 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół im. Noblistów Polskich w Myśliborzu	104
Tabela 50 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. kpt. hm. Andrzeja Romockiego "Morro" w Barlinku	105
Tabela 51 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. S. Dariusza i S. Gierenas w Myśliborzu.....	105
Tabela 52 Kierunki kształcenia - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. J. Słowackiego w Dębnie	105
Tabela 53 Kierunki kształcenia -- Zespół Szkół i Placówek w Smolnicy	105
Tabela 54 Kadra pedagogiczna według stopni zawodowych pracująca w placówkach dydaktycznych prowadzonych przez powiat myśliborski i inne instytucje.....	106
Tabela 55 Liczba pacjentów według oddziałów	111
Tabela 56 Liczba zatrudnionych lekarzy i innego personelu medycznego według oddziału.....	111
Tabela 57 Liczba pacjentów według oddziałów	112
Tabela 58 Liczba zatrudnionych lekarzy i innego personelu medycznego według oddziału.....	112
Tabela 59 Struktura finansów Powiatu Myśliborskiego w latach 2011-2013.....	116
Tabela 60 Wskaźnik samodzielności dochodowej	120
Tabela 61 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	123
Tabela 62 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	123
Tabela 63 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	124
Tabela 64 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca.....	125
Tabela 65 Udzielone noclegi na 1 000 ludności.....	125
Tabela 66 Czynniki gospodarcze – suma punktów	126
Tabela 67 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	127
Tabela 68 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem ...	127
Tabela 69 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	128
Tabela 70 Stopa bezrobocia rejestrowanego	128
Tabela 71 Czynniki społeczne - suma punktów	129
Tabela 72 Korzystający z wodociągu jako % ogółu mieszkańców	130
Tabela 73 Korzystający z kanalizacji jako % ogółu mieszkańców	130
Tabela 74 Korzystający z gazu sieciowego jako % ogółu mieszkańców	131
Tabela 75 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę.....	132
Tabela 76 Czynniki infrastrukturalne – suma punktów.....	132
Tabela 77 Dochody własne powiatu na 1 mieszkańca	133
Tabela 78 Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	134

Tabela 79 Czynniki samorządowe – suma punktów	134
Tabela 80 Analiza porównawcza – suma punktów	135
Tabela 81 Analiza SWOT	137

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności gmin w ogólnej liczbie ludności powiatu myśliborskiego.....	79
Wykres 2 Ekonomiczna struktura wieku ludności powiatu myśliborskiego w latach 2009 - 2013	80
Wykres 3 Zmiana liczebności populacji według płci i wieku 2009-2013.....	80
Wykres 4 Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminach powiatu myśliborskiego	100
Wykres 5 Struktura zatrudnienia kadry pedagogicznej w placówkach edukacyjnych powiatu myśliborskiego	106
Wykres 6 Rozkład dochodów i wydatków w latach 2011 – 2013 i dla roku 2015	115
Wykres 7 Dochody i wydatki budżetu powiatu według rodzajów w 2013 r.....	117
Wykres 8 Struktura dochodów i wydatków budżetu Powiaty Myśliborskiego w 2013 w ujęciu graficznym.....	118